

Káa ðay Zaa Batis

(*Mat 3.1-12; Luk 3.1-18; Zaa 1.19-28*)

¹ Tiika ðay Kere ká se tul Zezu *Krisi, Vu ñɣɛɛwuru na ze ðo key: ² Ká piɛɔke lew ká ðil mbede Ezay nzoɔ yaaña ðay saa nzaa ñɣɛɛwuru na, ñɣɛɛwuru ðaa ha Zezu Krisi mii:

«Mu kɔ key! Bi na, mi píe leɔ nzaapeɔ ði ha ni se pol-a ðay léke faa ðo.

³ Ì láa kusol nzoɔ mɔba ðeleɲ ká ðil law kɔr mii:

Ì léke faa ñɣɛɛmbay ðáy kere!

Ì léke ha ni ka ðo sikɔa kparak kparak*!»

⁴ Báyii le, Zaa se ðil law kɔr a ðaa tul nzoɔri nduo mbii, a ka-káa ha nzoɔri mii: «Ì suo kér ðay ðaari, ðo í ðaa tul-ri nduo mbii, le, ñɣɛɛwuru a ndáka buma ká tul feyaa ðaari zih rì.» ⁵ Nzoɔri ká ñɣɛɛpuo ká Zuruzalem ðáy nzoɔ vu puo hawri ká kuɔu zaɔ ká Zude riw bele na, i se luo-ɛ. Zaɔka i se í vaa naa nzaa-ri ká tul feyaa ðari na báyii le, ka ðaa tul-ri nduo mbii Zurɔɔ.

⁶ Zaa na nduo gari ká i kaɲ ðáy sɔy zambal, a siɲ ðil-e ðáy sal ðil huɔ. Tazala ðáy num zoro ká ðisuy ze ða fe sɔm ðe. ⁷ Ka ka-káa ha ruɔ nzoɔri a ðaa mii: «Nzoɔ ká'a ví fal-i vuku na hɔrusuo-ɛ kal tul-i pavbaɔ. Mi maa húku siri ðay hina sal dikɔn ðe ya. ⁸ Bi na, mbii ze mi ðaa tul-ri nduo ði, roo le, ðe na a ðaa rì nduo ðil Tem Law Pie.»

Zaa ðaa tul Zezu nduo mbii

(*Mat 3.13-4.11; Luk 3.21-22; 4.1-13*)

⁹ Bil sewke ku na, Zezu uru saa puo ká Nazareɔ, kuɔu zaɔ ká Galele. Lɛɛ, Zaa ðaa tul-e nduo mbii Zurɔɔ. ¹⁰ Zaɔka Zezu tji saa mbii na báyii le, ká zaɔɛ ku hɔy ka kɔ nulue mɔbuɔa gbɛɛɛ ðo hɔy, le, Tem Law Pie ði zaa munu ká beɔɛ pie ði a ví kaw tul-e kɔkrɔ. ¹¹ Lɛɛ, ka

* 1:3 1.3 Malasi 3.1; Ezay 40.3.

laa kusol nzoḅ mgba ḅelerḅ ká nulue mii: «Mù ḅa vu-i; mì kḵ mù ḅa nzoḅ nun-i. Ba ḅo na ze sùo-i rii mì ḅamba ká tul-a.»

¹² Báyyi Ƽ, ká zaḏƼ ku hḵy Tem Law Pie ha Zezu se ḅil law kḵr ¹³ a kaw ḏi nam síḅ niḅ, Ƽ, *Satan vaa lie law-Ƽ ká ḏi. Ka kaw sakra nay ḅisuyri, Ƽ, leḏ nzaapeḏ ḤƷƼƼwḅururi ví tina fe sḅm ha ni sḅ.

Zezu ḏi leḏ nduoḅal-Ƽri niḅ

(Mat 4.12-22; Luk 4.14-15; 5.1-11)

¹⁴ Ká ḅil sewke ku na i mgba Zaa ḅo hul sal. FalƼ na ku báyyi Ƽ, Zezu se kuḏu zaḏ ká Galele a ka-káa Bay Kere ḤƷƼƼwḅuru ká ḏi ¹⁵ a ḅaa mii: «Nam ká ḤƷƼƼwḅuru tuu na vi ro. Saḅ síe ká' a ví réke mbay ká tul nzoḅri na tḵḅ ḏi mbaa ro! Ì suo kér ḅay ḅaari í ḏaa law-rì ḅo tul Bay Kere ḤƷƼƼwḅuru.»

¹⁶ Báyyi Ƽ, ka se nzaa kporo maambii ká Galele. ƼƼ, ka kḵ Simḵn ḅáy yḅ-Ƽ Andere ká i ḅa nzoḅ súo mbii, i ḏo vbuka basañ ḅari ḅo mbii ḅay súo. ¹⁷ ƼƼ, Zezu ḅaa ha ri mii: «Ì se fal-i, Ƽ, mì haḅa rì vi ḅa nzoḅ nzáa nzoḅri laa ro.» ¹⁸ ZaḏƼ ku hḵy Ƽ, i pḵḅ basañ ḅari na, a í se fal Zezu.

¹⁹ Zaḏka Zezu se ndii ḅa pola na báyyi Ƽ, ka kḵ Zak vu Zebede, ḅáy yḅ-Ƽ Zaa ká i kaw ḅil tuo ḅari í ḏo léke nun basañ ḅari. ²⁰ Ká zaḏƼ ku hḵy Ƽ, ka ḏi ri. ƼƼ, i pḵḅ baa ḅari Zebede ḅáy nzoḅ peḏ ḅariri kaw ḅil tuo na a í se fal Zezu.

Zezu nii temndaya

(Luk 4.31-37)

²¹ Báyyi Ƽ, Zezu ḅáy leḏ nduoḅal-Ƽri i uru í se ḅƷƼƼpuo ká KapƼnayum. Ká ḅil *nam mgbaka taram Ziḅri na, Zezu se a nduo ḅil *hul mbú kḵ Ziḅri, a tii saḅ fére nzoḅri fe. ²² ƼƼ, nzoḅri ká i laa ḅay ḅe na, tuku ri ha ri kaw silili ḅay tul gosi fe fére ḅe, ḅay ḵi Ƽ, ka fere ri

fe báy hurusuo ká uru saa luo ηγερωυru bo, ka fere ri fe munu ká *nzoḅ fére nzoḅri bol kusolri na ku ya.

²³ Ká zadε ku ká Zezu do fére fe na báyji ε, nzoḅ mbiw munu ká temndaya do tul-e tji tul-ri ká ḅil hul mbú k̄i ḅari na a ḅaa ḅay ḅelej mii: ²⁴ «Bo Zezu ká Nazareḁ, ḅay ji k̄i gbaḁ rɔɔ, mù nzáake fal ḅuru mini key ε? Waa, mù vi ḅay ḅíε ḅuru ε woo? Mù ḅa ve ε na, mì kɔ ta-taj: mù ḅa nzoḅ ká mù taj kaḁaj ká ηγερωυru pie mù vi!» ²⁵ Lεε, Zezu yiw temndaya na a ḅaa ḅa ni mii: «Mu mgba nzaa-a do ḁi; mú tji ká tul ledḅan na key!» ²⁶ Ká zadε ku hɔy ε, temndaya mgba nzoḅ na, a laj ni yik yik, a guu fe ḅelej, rɔɔ a tji ká tul-e. ²⁷ Báyji ε, nzoḅri riw bele ká i do zadε ku na, zad ḅay zee ri sɛl ha ri vbi ḅay ká sakra k̄i mii: «Ḃaa ji zu ε? Ba fe fére fie báy hurusuo kéε? Ledḅan key na, ka mbi nzi-ε ḅa temndayari hɔy kara, i ḅjε ni mgbum ya!» ²⁸ Feke ku na ḁaa ḅa riw Zezu mgba yaa zad kpol kpol ká kuḁu zad ká Galele riw bele.

*Zezu vaa nzoḅ suosεεmri
(Mat 8.14-17; Luk 4.38-41)*

²⁹ Zadzka Zezu báy led nduoḅal-eri tji saa *hul mbú k̄i Ziḅri na báyji ε, i se ḅil hul Simɔn báy Andere. Lεε, Zak báy Zaa su ri. ³⁰ Zadzka i ri hula na, nzoḅri ḅaa ḅay máa fay Simɔn ḅa ni, ḅay ji ε, sùo-ε zaḅ bidḁ bidḁ ḅa ni naa siri. ³¹ Báyji ε, Zezu soro ḅa lakun máy na, a mgba nduo-ε a ura ni ḅa ni kaw siya. Ká zadε ku hɔy ε, sùo zaḅa ḅe na pɔη ni, ε, máy na ḅa fe sɔm ḅa Zezu báy led nduoḅal-eri. ³² Zadzka síε riw ḅa zad do pira pira báyji ε, nzoḅri faa nzoḅ suosεεmri riw bele báy ḅari ká temndayari do tul-ri na, a í séke ri ḅa Zezu. ³³ Nzoḅri ká ηγερεpuoke riw bele mbú k̄i ḅa faa hul ḅari na. ³⁴ Lεε, Zezu vaa nzoḅri ηgji ḅamba ká k̄iri sεm ḅari boḁ boḁ

na. Ka nii temndayari ngii bamba ndaw, a haa ri faa baa bay, bay ji le, temndayari na ko ni ko.

Zezu ka-kaa ka kuɗu zaɗ ka Galele
(Luk 4.42-44)

³⁵ Tibie piɗɗ, ka nzaaruo sil o ya bay hoy le, Zezu uru a tji saa hula a se ba zaɗ ka do bisuy kolok a faa nzaa bay kere ka di. ³⁶ LEE, Simon bay nzoɓ buɗ-eri i vaa nzaara ni kpuru kpuru. ³⁷ Zaɗka i ziji ni bayji le, i baa ha ni mii: «Nzobri riw bele i nzaara mu.» ³⁸ Bayji le, Zezu yijira bay bay ha ri mii: «Naa seri zaɗ ki ba vu puori ka do lakun naari. Do nun haɗa mi vaa ka-kaa Bay Kere ka di; sawke mini ze mi vike.» ³⁹ Be ze, ka se puo bay puo ka kuɗu zaɗ ka Galele riw bele, a ka-kaa bay ka bil *hul mbu ki Zibri ka di, a nii temndayari ndaw.

Zezu vaa nzoɓ kpiri
(Mat 8.1-4; Luk 5.12-16)

⁴⁰ Nzoɓ mbijw munu ka kpiri do suo-ε vi luo Zezu a huku siri a koɗ ni mii: «Zaɗka mu hii le, mu maa bay haɗa suo-i key na ka duo mgberen.» ⁴¹ Bayji le, Zezu ko nun sie be a ndaɗa nduo-ε a zaa ni a baa ha ni mii: «Mi hi-hii! Suo-o na, ka duo mgberen ha mu.» ⁴² Ka zaɗe ku hoy le, kpiri na o ha suo-ε do bay kere. ⁴³ LEE, pola roo bay haɗa ni zol na, Zezu baa bay ngo-ngoɗ ziji ni mii: ⁴⁴ «Koko ka mu baa bayke ha nzoɓ! Roo le, mu se mu vaa kie suo-o ha *nzoɓ fe poy ηγερεωuru ka ko. Fale ku ro le, *fe poy ka *bol kusol *Moyze mbi nzi-ε ka di ha nzobri ka kpiri do suo-ri ka i vaa le i puo na, mu puo. Be ndaw roo, a kie nzobri riw bele ha ri ko mii, suo-o na vaa bay kere kaɗ kaɗ bay.»

⁴⁵ Roo le, ledban na zol a vaa kiji bay feri ka kal na ha nzobri riw bele ha bayke yaa zaɗ kpol kpol. Sawke mini ze, Zezu ziji faa ka bay seke ηγερεωpuori na mbaa; ro a kaw

nzaa zaɗ ŋgererɛ. Be nu ku hoy kara, nzobri tji báy zaɗri bod bod í vi luo-ε.

2

Ze zu nda buma tul feyaa nzob ká sùo-ε hu wũɔ
(*Mat 9.1-8; Luk 5.17-26*)

¹ Namri kal ká faɛ ku ndji rɔɔ, Ze zu yji a se Kapernayum na báy. Lεε, zaɗka nzobri laa mii ka ɗo puɔ na báyji lε, ² ruɔ nzobri mby kji ŋgji bamba tasiri ká luo-ε ha zaɗ tɔkɔ bal ká faa hul ká kεlε kara tiya. Lεε, Ze zu ka-káa Bay Kere ha ri. ³ Báyji lε, nzob haneri i víke báy nzob mbjw ká sùo-ε hu wũɔ luo Ze zu; warari ba niŋ ze i sob ni. ⁴ Zaɗka i tji luo-ε na báyji lε, i ziji faa ká bay séke báy nzob suosεm na ha ni ya bay tul ruɔ nzobri. Ze í hil tul hul ká siya í vuo maa báy zaɗ káw Ze zu. Báy faa ká i vuo na, i ɗirake nzob ká sùo-ε hu wũɔ na báy híi be zaɗ bo pol Ze zu. ⁵ Zaɗka Ze zu kɔ law-ri ká i ɗaa bo tul-e na munu báyji lε, ka baa ha nzob ká sùo-ε hu wũɔ na mii: «Vu-i, feyaa bori na mì nda bumake ziji mù ro.» ⁶ Nzob fére nzobri *bol kusol haneri ká i kaw zaɗε ndaw na, zaɗka i laa bay ká Ze zu baa na báyji lε, i ker bay ká bil law-ri mii: ⁷ «Bay ji ndaw rɔɔ, ledban key na baa bay munu a tjirike riŋ ŋgerewuru lε woo? Nzob ve ze maa bay ndáka buma tul feyaa nzobri lε? Ba ŋgerewuru hu-ε hoy ya lε woo!» ⁸ Zaɗka i ɗo kér bayke munu hoy lε, ká zaɗε ku na Ze zu kɔ kér bay bari a baa ha ri mii: «Bay ji ndaw rɔɔ kér bay ká mini key na ɗo bil law-ri lε? ⁹ Bay haɗa ze báake se ya bay báa ha nzob ká sùo-ε hu wũɔ na lε? “Mì nda buma feyaa bori na ziji mù,” mase, “Úru siya mú mbi híi bo mú se-seɗ” lε? ¹⁰ Roo lε, mì hii bay haŋa ri kɔ, bi *Vu Nzob na, mì ɗo báy hurusuo ká tusiri key bay ndáka buma ká tul feyaa nzobri!» ¹¹ Báyji lε, ka baa

hã nzoḅ ká sùo-ε hu wũo na mii: «Mì ḅaa hã mù, úru siya mú mbi hii ḅo a mú se puo!»

¹² Ká zaḅε ku hõy ε, leḅban na uru siya, a mbi hii ḅe, a zol ká nun ruo nzoḅri. Zóli ḅe na tuku nzoḅri riw bele ha ri pisi ηγερεωυρου í ḅaa mii: «Fe ká ḅo mini key na, ḅuru ko ba mbjw ya mgbañ!»

Zezu ḅi Levi

(Mat 9.9-13; Luk 5.27-32)

¹³ Falε ku ε, Zezu yji ḅa k̄i a se nzaa kporombii ká Galele. Lεε, ruo nzoḅri vi luo-ε, a ε, ka fere ri fe. ¹⁴ Kali ḅe na báyji ε, ka ko Levi ká ḅa vu Alfe kaw hul yaṅa larimbuo*. Lεε, ka ḅaa hã ni mii: «Mu se fal-i!» Báyji ε, Levi na uru siya a se fal-ε.

¹⁵ Falε ku ε, Zezu se hul Levi a kaw nzaa fe sũm zinj ni. Lεε, *nzoḅ yaṅa larimbuori ḅáy nzoḅri ká soro ḅay ḅari mgba ndaya ká *Fariziri ḅi ri ḅa nzoḅ feyaari na, i ηgii ḅamba kaw nzaa fe sũm zinj Zezu ḅáy leḅ nduoḅal-eri, ḅay ji ε, nzoḅri ká i se fal Zezu ηgii ḅamba na, ruokeri ḅa k̄iri nzoḅri ká mini key. ¹⁶ Zaḅka *nzoḅ fére nzoḅri bol kusolri ká i ḅa Fariziri na, i ko Zezu kaw nzaa fe sũm zinj nzoḅ yaṅa larimbuori ḅáy nzoḅri ká Fariziri ḅi ri ḅa nzoḅ feyaari na báyji ε, i vbi leḅ nduoḅal-eri mii: «Bay ji ndaw roo, ka sũ fe zinj nzoḅ yaṅa larimbuori ḅáy nzoḅri ká soro ḅay ḅari mgba ndaya mini key ε?» ¹⁷ Báyji ε, Zezu laa ḅay ḅari na a ḅaa ha ri mii: «Nzoḅri ká sùo-ri ḅo ḅáy kere ḅáy na, i se síe nzoḅ haṅa saṅpuu vaa nzoḅ ya. Roo ε, nzoḅ suosεmri ze se síe nzoḅ haṅa saṅpuu. Mì vi ḅay ḅika nzoḅri ká i ker mii, ḅari ḅa nzoḅ ḅáa fe báy zaḅeri na ya, roo ε, mì vi ḅay tul nzoḅri ká i ko sùo-ri ḅa nzoḅ feyaari.»

* 2:14 2.14 Matiye Levi ḅa nzoḅ ká mbjw hõy.

Vbiw ká se tul sánj sùo
(Mat 9.14-17; Luk 5.33-39)

¹⁸ Ká sewke ku na, leɗ nduoɓal Zaa Batisri ɓáy leɗ nduoɓal *Fariziri i saŋ sùo-ri í sɔ fe ya. Báyyi ɛ, nzoɓri ví vbi Zezu ɓay mii: «Waa, ɓay yi ndaw roo, leɗ nduoɓal Zaaari ɓáy leɗ nduoɓal Fariziri saŋ sùo-ri, a pɔŋ leɗ nduoɓal-ari maa i ɗaa munu ya ɛ?» ¹⁹ ɛɛ, Zezu yijira ɓáy ɓay ha ri mii: «Nam ká nzoɓ yaa máy fie na, zadka nzoɓ máy fie na ɗo ziŋ ri koɓ ɓáy ɛ, nzoɓri ká'a ɗi ri vi zad suoriya yaŋa ki na, i sánj sùo-ri í sɔ fe ya mina ɛ? Munu ya mgbarj! Zadka nzoɓ máy fie ɗo ziŋ ri koɓ roɓay na, i ti sánj sùo-ri ya. ²⁰ Roo ɛ, namri ká'a ví vuku na, i náa nzoɓ máy fie ká sakra ɓari; namke na ku ndaw roo, i sánj sùo-ri ɓáy.

²¹ «Nzoɓ mbijw ti kúŋ gari fie a sa ɗo tul táw gari ya. Zadka nzoɓ ɗaa munu ɛ, nzaa gari fieke na, a haŋa táw gari na goɗo tir tir ha goɗo garike ku na mba taa pola ku roɓay. ²² Roɓay nzoɓ mbijw ti áŋ him fie zuo táw ɓol huɗri ya. Zadka nzoɓ ɗaa munu ɛ, him na a lónj a fuo ɓol huɗri na, ha him ndaw, ɓol ndaw na ɓa fe ká ɓie siɗi bele. Munu zu ɛ, ndaɗ ɓay áŋ him fie zuo ɓol huɗ fieri.»

Zezu ɓaa ɓay ká se tul nam mgbaka ɗaram Ziɓri
(Mat 12.1-8; Luk 6.1-5)

²³ Nam mbijw munu ká ɓa *nam mgbaka ɗaram Ziɓri na, Zezu ɓáy leɗ nduoɓal-eri i saka ɓáy ɓil waa fe payri. ɛɛ, ɓáy seɗ ɓari ku na, leɗ nduoɓal-eri tii saŋ háw tul fe pay na ɓay suŋa. ²⁴ Báyyi ɛ, *Fariziri ko munu ro í vbi Zezu mii: «Mu ko, ɓay yi ndaw roo leɗ nduoɓal-ari ɗaa fe ká *bol kusol naari haa faa ɗáake ká síe nam mgbaka ɗaram na ɛ?» ²⁵⁻²⁶ ɛɛ, Zezu yijira ɓáy ɓay ha ri mii: «Ì kji mbeɗe ká ɓaa ɓay se tul fe ɗáa *David ɓáy nam ká zad ŋgoŋ ziŋ ni na ya wum ki ɛ woo? Zadka kon i David

ḡáy nzoḡ ḡeri na, ka se ḡil *hul kani ḡḡEREwuru ká i ḡaa ḡáy huḡ, a faa maapari ká i ha ḡa fe tunduo ha ḡḡEREwuru ká nzoḡ fe poyri huḡ-ri hḡy ze maa ḡay suḡa na a su a ha nzoḡ ḡeri na su ziḡ ni ndaw. Sewke ku na Abiyatar ze ḡa *ḡḡEREENZoḡ fe poy luye.»[†] ²⁷ Zezu ḡaa ha ri na roḡbay mii: «ḡḡEREwuru ḡaa nam mgbaka ḡaram ḡo ḡay tul nzoḡbri, ḡo nzoḡ ḡo ḡay tul nam mgbaka ḡaram ya. ²⁸ Munu zu le, ḡi *Vu Nzoḡ na, nam mgbaka ḡaram kara mi ḡa mbayke.»

3

Zezu vaa nzoḡ ká nduo-ε hu wũḡ
(*Mat 12.9-14; Luk 6.6-11*)

¹ Fale ku le, Zezu yi a se ḡil *hul mbú ki Ziḡbri ḡa ki roḡbay. Leε, nzoḡ mbiw ká ḡi ku na nduo-ε hu wũḡ. ² Báyi le, *Fariziri ká i ḡo zadε ku na i ḡḡaa Zezu zii ḡay kókḡ waa, ká'a vaa ledban na ká síe nam mgbaka ḡaram na le? I kḡ ni munu, ḡay yi le, i nzaa faa ḡay ḡaa ḡay ḡo tul-e. ³ Báyi le, Zezu ḡaa ha nzoḡ ká nduo-ε hu wũḡ na mii: «Úru siya mú vi ká nun ruḡ nzoḡbri ku riw bele.» ⁴ Fale ku le, ka vbi ḡari ká i kḡ ni na mii: «Bol kusol naari na ḡaa mina le? Ndadḡ ḡay ḡaa fe kere mase ndadḡ ḡay ḡaa ndaya ze ká síe nam mgbaka ḡaram na le? Ndadḡ ḡay yaḡa nzoḡ mase ndadḡ ḡay pḡḡ nzoḡ ha ni hu le?» Leε, i hii ḡay féε nzi-ε ya. ⁵ Báyi le, Zezu kḡ-kóm rie fale gbuk ḡáy law faa. Law-ε kara se ni mgbuk mgbuk ḡay tul law-ri ká ḡḡḡ na. Ze a ḡaa ha ledban na mii: «Ndáḡa nduo-ḡ!» Leε, ledban na ndadḡa nduo-ε na, le, nduo-ε na vaa ḡáy kere. ⁶ Zadka Fariziri kḡ Zezu ká vaa ledban na ku báyi le, i tiḡ saa ḡil hul mbú ki i vaa ziḡ Ziḡ ḡaneri ká i zuḡ fal Mbay *Eroḡ, a i nzaa faa ḡay ika Zezu.

Ruḡ nzoḡbri vi pol Zezu

[†] 2:25-26 2.25-26 ì kji 1 SamiyEl 21.1-6.

⁷ Báyii lé, Zezu báy leƒ nduoƒal-eri i naa sùo-ri ká zaƒe ku í se ƒa nzaa kporombii ká Galele. LEE, ruo nzoƒri ngji ƒamba i se fal-ε. I uru saa kuƒu zaƒ ká Galele ndaw, kuƒu zaƒ ká Zude ndaw, ⁸ ngerεpuo ká Zuruzalεm ndaw, tusiri Idume ndaw, tusiri ká nzaa mbii Zurdε fi keLu ndaw, ruo zaƒ ká ƒo maa báy ngerεpuo Tir báy Sidon ndaw na; i vi luo-ε, ƒay ji lé, i laa ƒay soro feri riw bele ká Zezu ƒaa na. ⁹ Munu ká nzoƒri ruo ngji ƒamba na, Zezu ƒaa ha leƒ nduoƒal-eri ƒay haƒa ri mgbá tuo í siƒ ƒo fi mbiw ha ni, ƒay haƒa nzoƒri i tóƒ ni ya. ¹⁰ Tusuke lé, munu ká'a vaa nzoƒ suosεmri ngji ƒamba na, nzoƒri riw bele ká sem ƒaa nun-ri tuo síe na, i takra í tóƒ fal ƒal k̄ mbör mbör ƒa luo-ε ƒay zaa sùo-ε. ¹¹ A zaƒka temndayari ko ni na báyii lé, i ví naa pol-e gbăy í ƒaa fe ƒelen ƒelen mii: «Mù ƒa Vu ngerεwuru!» ¹² Roo lé, Zezu baka ri ngo-ngon ƒay haƒa ri ƒaa ƒay ƒe ha nzoƒri tuu ni ya.

*Zezu nan nzoƒ ndáy nzaapeƒri duo fale siƒi
(Mat 10.1-4; Luk 6.12-16)*

¹³ Fale ku lé, Zezu se a hil tul kuo a kaw ƒi, ruo a ƒi nzoƒri ká law-ε hii, lé, i vi luo-ε. ¹⁴ Ka nan ri ƒa duo fale siƒi ká sakra ƒari ku a ƒi ri ƒa *nzoƒ ndáy nzaapeƒri ƒay haƒa ri ƒo ziƒ ni ndaw, ƒay píe ri ha ri ka-káa Bay Kere, ¹⁵ a ha ri hurusuo ká ƒay níike temndayari ndaw pi. ¹⁶ Nzoƒri ká duo fale siƒi ká'a nan ri na ze ƒo key: Simon (ƒe ká Zezu ƒi ni ƒa Piyε), ¹⁷ Zak báy yu-ε Zaa ká i ƒa vu Zebede (ká Zezu tuu riƒ ha ri ƒa *BuanEze*, sawke ƒaa mii, i ƒo munu ƒa mbam ká yiw), ¹⁸ Andere ndaw, Filiƒ ndaw, Batelemi ndaw, Matiye ndaw, Toma ndaw, Zak vu Alfe ndaw, Tade ndaw, Simon ká hii nzoƒ ƒeri a ru-ruy ƒay tul-ri ndaw, ¹⁹ ruo Zudas Iskariyod, ƒe ká'a mbika tul Zezu ndaw pi.

Hurusuo Zezu ɔ́áy h́urusuo Satan maa k̄i ya
(*Mat 12.22-32; Luk 11.14-23; 12.10*)

²⁰ Faɛ ku ɛ, Zezu ɔ́áy leɔ̄ nduoɔbal-eri i ɔ́i saa tul kuo í se hula. Báýj̄i ɛ, ruo nzoɔbri mbu k̄i nḡj̄i ɔ́amba mer mer ha ri z̄iɲ faa s̄uɲa fe ya. ²¹ Zaɔ́ka nzoɔb̄ ini Zezuri laa ɔ́ayke na báýj̄i ɛ, i mbi faa í se ɔ́ay v̄aa su Zezu ɔ́ay zólke, ɔ́ay j̄i ɛ, i ker í ɔ́aa mii: «Tul-e ɛ-ɛ-ɛ.»

²² ɛɛ, *nzoɔb̄ fére nzoɔbri bol kusolri ká i uru saa Zuruzalem í vi zaɔ́ɛ na i ɔ́aa mii: «Belzebul ká ɔ́a ɲɛɛtemndaya ɔ́o tul-e! Ba mbay tul temndayari na ze ha ni h́urusuo ɔ́ay haɲa ni níike temndayakeri na ku.»

²³ Báýj̄i ɛ, Zezu ɔ́i ri a ɔ́aa ɔ́ay ɔ́áy faa law ɔ́ay ha ri mii: «Waa, *Satan a ɔ́aa mina a nii Satan ɛ? ²⁴ Zaɔ́ka puoruo mb̄j̄w, roo nzoɔbkeri te ɔ́il k̄i ɛ, puoruoke ku na ti séke seɔ́ ya. ²⁵ A zaɔ́ka nzoɔb̄ iniri te ɔ́il k̄i s̄uo-ri ɛ, i ɔ́íɛ k̄i.

²⁶ Do faa mb̄j̄w munu ndaw, zaɔ́ka Satan ruu z̄iɲ s̄uo-ɛ s̄uo-ɛ, roo téke ɔ́il k̄i ɔ́o puoruo ɔ́e na ɛ, h́urusuo-ɛ ti tiika ya ha puoruo ɔ́e na gb̄u.

²⁷ «ì k̄o, nzoɔb̄ mb̄j̄w maa ɔ́ay r̄i hul nzoɔb̄ h́urusuo ɔ́ay fáa fe ɔ́eri ya, roo ɛ, ndaɔ́ ɔ́ay s̄iɲ ni pola ndaw roo, a fáa feri ká ɔ́il hul ɔ́e na ɔ́áy. ²⁸ M̄i ɔ́aa ha r̄i ta-taɲ ɔ́a tusue k̄i: feyaa nzoɔbri riw bele ɔ́áy t̄j̄iri ɲɛɛwuru riw bele ká nzoɔbri ɔ́aa na, ɲɛɛwuru a máa ndáka bumake z̄iɲ ri.

²⁹ Roo ɛ, nzoɔb̄ ká t̄j̄iri Tem Law Pie na, ka ti ndáka bumake z̄iɲ ni ya mgbaɲ. Bay feyaa ɔ́e na ɔ́o tul-e ɔ́anguo.»

³⁰ Zezu ɔ́aa ɔ́ay key mini ha ri, ɔ́ay j̄i ɛ, nzoɔb̄ fére nzoɔbri bol kusolri ɔ́aa mii: «Temndaya ɔ́o tul-e.»

Máa Zezu ɔ́áy yu-eri

(*Mat 12.46-50; Luk 8.19-21*)

³¹ Báýj̄i ɛ, máa Zezu ɔ́áy yu-eri i ví ɔ́o faa hul ká keɛ, í pie nzoɔb̄ ɔ́ay haɲa ni v̄aa ɔ́i Zezu ká hula ha ri. ³² ɛɛ, ruo nzoɔbri kaw saw ɔ́al Zezu í kiri ni gbuk a í ɔ́aa ha ni mii: «Mu laa key! Máa-ɲa ɔ́áy yu-ori i ɔ́o kelu í vbi ɔ́ay ɔ́o

ɓay kóko mù.» ³³ Báyyi ɓe, Zezu yijira ɓáy ɓay ha ri mii: «Nzob ve ze ɓa máa, mase nzob veri ze i ɓa yu-iri ɓe?» ³⁴ Faɓe ku ɓe, ka ko-kóm ɓa tul ruo nzobri ká i kiri ni gbuk na a ɓaa mii: «Ì ko! Maa ɓáy yu-iri na ze do key. ³⁵ Nzob ká daa law hiiya ŋgerewuru ze ɓa yu-i, mase tinãa, mase máa.»

4

*Law ɓay ká se tul nzob mí para fe pay
(Mat 13.1-9; Luk 8.4-8)*

¹ Zezu tii saw fére nzobri fe ɓa ki roɓay ká nzaa maambii ká Galele. Ruo nzobri ŋgii ɓamba mbu ki mer mer í kiri ni ha ni hil a kaw ɓil tuo ká tul maambii, a poŋ ruo nzobkeri riw bele kaw siri ká nzaa maambii na. ² Ka fere ri feri ŋgii ɓamba ɓáy faa law ɓayri mii: ³ «Te suku-rì í laa key! Nzob pay mbiw munu tji a se waa be ɓay mii para fe pay. ⁴ Zaɓka'a do mí para fe pay na báyyi ɓe, paɓe haneri toɗ kporoŋ kporoŋ zuo lafaa. ɓe, nduyri vi í re. ⁵ A paɓe haneri laa ɓe, gay zuo tul tisaw ká siri laa tul-e ndji munu hoɓ. ɓe, fe paykeri na uru vbuɓubu, ɓay ji ɓe, siri laa tul tisawke na laa hoɓ. ⁶ A zaɓka síe zaŋ báyyi ɓe, ví nzuŋ vay fe paykeri na ha ni huɔ wũɔ, ɓay ji ɓe, saw-ɓe ɓar siri ŋgii ya. ⁷ A paɓe haneri gay zuo ɓil ngatukruri ndaw, ɓe, ngatukruri na uru a kraŋ tul fe paykeri na ha ri lie mbiw ya. ⁸ Roo ɓe, paɓe haneri gay zuo tusiri kere, ɓe, fe paykeri na tji ɓáy kere a gaŋ a lie ɓáy kere. Haneri daa para ɓa síŋ say, hawri daa para ɓa síŋ yie, a ɓil-eri laa ɓe, daa para ɓa ike mbiw.» ⁹ Faɓe ku ɓe, Zezu ɓaa ha ri mii: «Nzob ká do ɓáy suku ɓay láake ɓe, ka laa.»

*Bay ji roo Zezu mbi law ɓayri a ɓaake ɓay ɓe?
(Mat 13.10-17; Luk 8.9-10)*

¹⁰ Zafka Zezu naa sùo-ε báy ruo nzoḅri na báyji lé, nzoḅri ká i dfo lakun-ε báy leḗ nduoḅal-eri ká duo fale siḗi na, í vbi ni ḅay haḅa ni ka tína saḅ law ḅayri na ha ri laa. ¹¹ LEE, ka yijra báy ḅay ha ri mii: «Baari na, fe ká dfo zaf muni ká se tul faa ká ḅgerewuru réke mbay ká tul nzoḅri na ka ha ri ko. Roo lé, nzoḅ haḅri na, i laa ḅayke báy faa law ḅayri ki hoy, ¹² ḅay haḅa ḅo, “I ko báy nun-ri ki, roo lé, i ko ḅa ḅaḗi munu hoy; I laa ḅayke báy suku-ri ki, roo lé, i ko saḅke ya* . Zafka i laa ḅayke báy kere lé, i súo ker ḅay ḅari í vi luo ḅgerewuru ha ni nda buma ká tul feyaa ḅari na†!”»

Zezu tina saḅ law ḅay ká tul para fe pay míike
(*Mat 13.18-23; Luk 8.11-15*)

¹³ Fale lé, Zezu ḅaa ha ri mii: «Ì laa saḅ law ḅay na key ya wum lé woo? A waa, ì dfaa mina ndaw roo ḅay laa saḅ law ḅay haḅri riw bele lé? ¹⁴ Nzoḅ mii para fe pay na dfo munu ḅa nzoḅ kaa Bay ḅgerewuru. ¹⁵ A nzoḅ haḅeri laa lé, i dfo munu ḅa lafaa ká para fe pay gay zuo ḗi. Zafka i laa ḅayke na báyji lé, *Satan vi kod hoy a naa ḅay na ká i ru dfo ḅil law-ri na hún ḅa fal. ¹⁶ Do faa mbiw munu ndaw, nzoḅ haḅeri dfo munu ḅa tul tisaw ká para fe pay gay zuo ḗi, lé, saḅ-ε ḅar siri ya. Bari na, zafka i laa Bay ḅgerewuru na, i yaa kod hoy báy suoriya. ¹⁷ LEE, i ha Bayke na ḅar saḅ ká ḅil law-ri ya; i dfo tul Bayke na bole ḗi ndii hoy. Zafka fe seke, mase fe dfaa nun tuo síe tii tul-ri ḅay tul Bay ḅgerewuru na lé, i poḅ mbika law-ri na yak. ¹⁸ Nzoḅ haḅeri roḅay, i dfo munu ḅa para fe pay ká gay zuo ḅil ngatukruri. Nzoḅkeri ku na, i laa Bay ḅgerewuru na ki, ¹⁹ roo lé, ker ḅay feri ká tusiri key, mase kon feziḅari ká ula ri, mase kon feri ḅoḗ ḅoḗ ká dfo ḅil

* 4:12 4.12 Ezay 6.9-12. † 4:12 4.12 Ezay 6.9-10.

law-ri na, kpaŋ ʔayke na ha paɛ mbɔw tiya. ²⁰ A nzoɔ ɔil-eri laa ɛ, i ɔo munu ɔa paɛa fe pay ka gay zuɔ tusiri kere. ʔa nzoɔbri ka i laa ʔay ŋɛɛwuru i yaa ɔo law-ri, a i lie lereke ɔo ɔi. Lereke hanɛri ɔa siŋ say, haɔri ɔa siŋ yie, a ɔil-eri laa ɛ, ɔa ike mbɔw.»

Law ɔay ka se tul huu ndele

(Luk 8.16-18)

²¹ Falɛ ɛ, Zezu ɔaa ha ri mii: «Waa, nzoɔ a mbika huu ndele a ɔaa sii roɔ, a ɔaa tunɔuo guɔa ɔi, mase a ɔaa sii saw ŋɔɔŋ ɔokro ɛ? Úwaa, munu ya! Waa, naɔɔ ɔay ɔaa sii tutakra ya ɛ woo? ²² Tusueke ɛ, feri riw bele ka ɔo lanzoŋ na, namke vi ɛ, a tiŋ ɔo zaɔ hie gbay gbay ka nun nzoɔbri. A feri riw bele ka ɔo zaɔ muni kara, feke na a tiŋ ɔo keɛ gbay gbay ha nzoɔbri ko. ²³ Nzoɔ ka ɔo ɔáy suku láa ɔay ɛ, ka laa.» ²⁴ Ka ɔaa ha ri na roɔɔay mii: «ʔay ka i laa na, i ko ɔáy kere ndaw ro! Faa mbɔw munu ka i lie fe ha nzoɔbri na, ɔe ndaw ze ŋɛɛwuru a lieke fe ha ri; ze fe ki kara a ɔáa nde ɔi ha ri roɔɔay. ²⁵ Tusueke ɛ, nzoɔ ka ɔo ɔáy fe na, ŋɛɛwuru a hanɔa ni ki nde tul-e. Roo ɛ, nzoɔ ka ɔóke ya na, haɔ ka ndii ka'a ɔóke na kara, ka'a náa ɔoɔ a poŋ ni.»

Réke mbay ŋɛɛwuru ɔo munu ɔa mɔiri ka tji sùo-ɛ

²⁶ Zezu ɔaa ha ri na roɔɔay mii: «Réke mbay ŋɛɛwuru ka tul nzoɔbri na ɔo munu ɔa nzoɔ ka ru mɔiri ka ɔil waa. ²⁷ Zaɔka rúkake ɔo báyii ɛ, nzoɔke zoɔ a se puɔ. Suŋ ɔáy ɔisie, ze ka na-nam mase ka kaw siya nzokɔo hoɔy kara, fe pay na tiŋ a ŋɔɔŋ ha nzoɔ waa na ko ŋóŋke ya wɔm. ²⁸ Tusiri na uru fe pay sùo-ɛ. Titire ɛ, fe pay na ɔaa vay; falɛ ɛ, ka ɔaa tul; roɔ a huɔ ɔáy kere. ²⁹ Zaɔka fe pay na ŋɔɔŋ báyii ɛ, nzoɔke na vi ɔáy mii a vbieke, ɔay iɔ ɛ, few vbie fe pay na vi ro.»

Réke mbay Ʒgerewuru ɔo munu ba para túj
(Mat 13.31-32,34; Luk 13.18-19)

³⁰ Zezu ɔaa na roɔbay mii: «Fe ʒi roɔ náa mgbakari bay lieke réke mbay Ʒgerewuru ká tul nzoɔbri ká tusiri key na le? Mase ɔáy faa law bay ʒi ndaw roɔ, náa ɔári ha ri láake bay ká se tul-e na le? ³¹ Réke mbay Ʒgerewuru na ɔo munu ba para túj.‡ Ká sakra mʒiriri riw bele ká tusiri key na, parake na Ʒɔɔb ya kakalke, ³² roo le, zaɔka i mii ni na, ka tʒi a ví Ʒɔɔb mbaa fe pay hawri riw bele. Nzaa toykeri na Ʒɔɔb ɔamba ha nduyri maa kaw temke í ɔaa kpaɲ ɔari ɔo ɔi.»

³³ Be mini ze, Zezu fere ri Bay Ʒgerewuru ɔáy faa kiri law bayri ká mini key Ʒgʒi ɔamba ha nzoɔbri, maa ɔáy zaɔ hʒurusuo-ri ká bay haɲa ri láake baykeri na. ³⁴ Bay ká'a ɔaa ha ri taɲ mbika law bay ya na, tiya, roo le, zaɔka ɔáy leɔ nduoɔbal-eri huo-ri hoy i kaw na, ka tina saw baykeri riw bele ha ri laa.

Zezu ha nzaa zuu kuɲ nzeɔ
(Mat 8.23-27; Luk 8.22-25)

³⁵ Namke ku ká ɔa lów na, Zezu ɔaa ha leɔ nduoɔbal-eri mii: «Náa séri ɔa nzaa kporombii ká fi kelu.» ³⁶ LEE, i poɲ ruɔ nzoɔbri kaw zaɔe ku, í kaw ɔil tuo ká Zezu kaw ɔi a í se zʒi ni. Bawda tuo haneri ɔo lakun-e taa ɔe ndaw. ³⁷ Báyʒi le, zuu bura uru bivbiɔ a tii saw kúuka ha mbii nda tuo paw paw a kal a mbaa ɔil tuo na. ³⁸ Roo le, Zezu ɔaa fe geɔe tul-e a na-nam ká tigbaa tuo na. LEE, leɔ nduoɔbal-eri tuma ni í gúuke fe ha ni mii: «Mbay, huɔ ká'a ika naari key na waa, mù ko ɔa fe ya le woo?» ³⁹ Báyʒi le, Zezu uru saa tul nam a ɔaa bay Ʒɔɔ-Ʒɔɔɲ zʒi zuu ɔáy mbii na mii: «Poɲ! Mgba nzaa-a!» LEE, nzaa zuu na kuɲ nzeɔ ha zaɔ

‡ 4:31 4.31 Báy nzaa gEREk le, ɔa para túj ya, roo le, Zezu ɔaa bay se tul para mutarde ká Ʒɔɔb maa para túj.

ɔo ndir. ⁴⁰ Falɛ ku lɛ, ka ɔaa ha leɔ nduoɔbal-ɛri mii: «Daa mina rɔɔ, ì ɔa toko mini key lɛ? Waa, ì ɔaa law-rì ɔo tul-i ya ɔáy lɛ?» ⁴¹ Hiɛ ɔaa ri ngii ɔamba ha ri ɔaa ɔay ká sakra kɪ mii: «Nzoɔ ni key na waa, ɔa nzoɔ ve ndaw rɔɔ, zuu ɔáy mbiiri kara ɔaa vu mbom ɔo tul-e mini key lɛ?»

5

Zezu vaa nzoɔ ká temndaya ɔo tul-e

(Mat 8.28-34; Luk 8.26-39)

¹ Báyii lɛ, Zezu ɔáy leɔ nduoɔbal-ɛri i tji nzaa kporombii ká fi kɛlu ká tusiri nzoɔ Gerazari. ² Zezu ɔi saa ɔil tuo, lɛ, ká zadɛ ku hɔy, nzoɔ mɔiw munu tji saa zadɔ ká tupalri ɔo ɔi a suɔ nun-ɛ. Ledbanke ku na, temndaya ɔo tul-e ³ ha ni ɔaa puo ká tupalri. Nzoɔ mɔiw maa ɔay mgbaka ni ɔay síŋ ni ya. Sal lari kara maa ɔay síŋke ni ya. ⁴ Tusueke lɛ, faa ɔal ngi-ngii ze i síŋ nduo-ɛ ɔáy ɔal-ɛ ɔáy sal lari, lɛ, ka mɔira sal larikeri na mgbadɔ mgbadɔ riw bele. Nzoɔ mɔiw mini ká maa ɔay mgbaka ni na tiya. ⁵ Baŋguɔ kpaɔara, suŋ ɔáy ɔisie na, ka haari sakra tupalri ɔáy kuori a guu fe ɔeleŋ ɔeleŋ, a yiw sùo-ɛ ɔáy tisawri ha ni tji nuɔ.

⁶ Zadka ledban na ko Zezu ká se lew vuku na báyii lɛ, ka ɔuu a se luo-ɛ a vaa huku pol-e ⁷ a guu fe ɔeleŋ a ɔaa mii: «Zezu, Vu ŋɛɛɛwuru ká nulue siya, fe ji ze ɔo sakra náa lɛ woo? Mì kodɔ mù ɔáy riŋ ŋɛɛɛwuru, mu féɛ tul-i ya!» ⁸ Ledban na ɔaa munu, ɔay ji lɛ, Zezu mbi nzi-ɛ ɔay haŋa temndaya na ka tji ká tul-e. ⁹ Báyii lɛ, Zezu vbi ledban na a ɔaa mii: «Riŋ-a ɔa ji lɛ?» Lɛɛ, ka yiŋra ɔáy ɔay ha ni mii: «Riŋ-i ɔa ŋgi-ngii, ɔay ji lɛ, ɔuru temndayari na ɔuru ngii ɔamba.» ¹⁰ Rɔɔbay, ledban na kodɔ ni a naa pol-e mgbáa, ɔay haŋa ni ka nii temndayari na ha ri zol ɔi ɔi ká zadɛ na ku ya.

¹¹ Ká zadε ku na kuɖu mbel puɔri ng̃ii ɓamba i ɔo suɲa fe ɗi ya ɓáy haɲ kuo. ¹² Báyyi ɛ, temndayari ká i ɔo tul leɗban na, i koɗ Zezu í ɓaa mii: «Nii ɓuru se tul mbelri na ku ɓay haɲa ɓuru riɪ tul-ri!» ¹³ ɛɛ, ka pɔŋ faa ha ri, ze temndayari na t̃ji ká tul leɗban na í ɗuu í ṽaa riɪ tul mbelri na. Kuɖu mbelri ká tul-ri maa isoɗ soɗ duo zad siɗi na, i zuo ɗul vbubuɓu ɓáy takra í t̃ji nzaa ngeɲ í zoɗ kirim kirim zuo maambii ha mbii ya ri riw bele.

¹⁴ Nzob̃ kóro mbel puɔri na, zadka i ko munu báyyi ɛ, i haw ɗul í ṽaa ɗaa ɓayke nda zad ká ngeɛpuo ɓáy vu puori ká ɔo ɓisuy. ɛɛ, nzob̃ri se riw bele í ko fekeri ká kal na. ¹⁵ Zadka i t̃ji luo Zezu na báyyi ɛ, i ko leɗban ká temndayari ng̃i-ng̃ii ɔo tul-e pola na kaw ɗi, gari ɔo s̃o-ε, a ɔo ɓáy kere. ɛɛ, hiε ɗaa ri. ¹⁶ Báyyi ɛ, nzob̃ri ká i ko temndayari ká t̃ji ká tul leɗban a í riɪ tul mbel puɔri na, i k̃ji ɓayke ha nzob̃ri laa. ¹⁷ Zadka i laa ɓayke munu na báyyi ɛ, i t̃ii saw kóɗ Zezu ɓay haɲa ni ka zoɓ ká tusiri ɓari.

¹⁸ Falε ɛ, Zezu hil a kaw ɓil tuo na, ɛ, nzob̃ ká temndayari ɔo tul-e pola ká'a vaa ni na vbi ni ɓay haɲa ni ka p̃oŋ faa ha ɓeri ɔo ziɲ ni. ¹⁹ Roo ɛ, Zezu ha ni faa ya a ɓaa ha ni mii: «Ỹi mú se puo ká luo nzob̃ ini ɓori, a mú k̃ji fal feri riw bele ká ngeɛmbay ɗaa ziɲ mù ɓáy faa law kere ɓe na ha ri laa.» ²⁰ Báyyi ɛ, leɗban na uru a zoɓ k̃i na laa, a t̃ii saw ka-káa ɓay feri riw bele ká Zezu ɗaa ziɲ ni na ha nzob̃ri ká tusiri Dekapol*. Nzob̃ri riw bele ká i laa ɓayke na i kaw yer.

Vu Zayrus ɓáy máy ká sím t̃ji ni

(Mat 9.18-26; Luk 8.40-56)

²¹ Zezu ỹi ɓáy tuo na roɓay a se nzaa kporombii ká fi keɓu. ɛɛ, ruo nzob̃ri ng̃ii ɓamba mbu k̃i í kiri ni gbuk

* 5:20 5.20 Tusiri Dekapol na, ngeɛpuori ɓa duo ɔo ɗi.

ká nzaa kporombii na ku. ²² Báyyi ɛ, mbay tul *hul mbú kɪ Zibri mbɪw munu ká riŋ-ɛ ɔa Zayrus tji zaɗɛ na ku. Zaɗka'a kɔ Zezu na báyyi ɛ, ka kii a naa pol-e ²³ a koɗ ni mii: «Mbay! Vu-i ká ɔa leɗ máy nzoɔ naa siri ɔa huɗ. Kóɗ ŋguɔ hɔy, mu ví ɗaa nduo-ɔ ɔo tul-e ɔo ha sùo-ɛ ka vaa a káw ɔáy kumnun ha mì.»

²⁴ Zaɗka Zezu laa ɔay ɔe na munu báyyi ɛ, ka uru a se ziŋ ni. Ruɔ nzoɔri ŋgii ɔamba se fal-ɛ í mbuo ni luo luo. ²⁵ ɛɛ, ká zaɗɛ ku na, máy mbɪw ɗo ɗi ku ká sím tji ni ɗaa mbiimbam duɔ fale siɗi ro. ²⁶ Báy faa haari ɔe ká luo nzoɔ haŋa saɥpuu vaa nzoɔri ɔoɗ ɔoɗ ŋgii ɔamba na, ka kóke seke fe ká nduo-ri ɔamba, a ɔiɛ lari ɔe riw bele. Roo ɛ, saɥpuukeri ku na sɔ ni mbɪw ya, ha sím na tji ni ɔa pola pola. ²⁷ Zaɗka leɗ máy na laa soro ɔay ká se tul Zezu na báyyi ɛ, ka ri sakra ruɔ nzoɔri, a ɥu kpuru a tji ká fal-ɛ a zaa gari ɔe, ²⁸ ɔay ji ɛ, ka ɔaa ká ɔil law-ɛ mii: «Zaɗka mì zaa gari ɔeri kɪ hɔy ɛ, sùo-i na a vaa.» ²⁹ Ká zaɗɛ ku hɔy, sím ká tji ni na nzi-ɛ kuŋ nzeɗ ha ni kɔ mii, sùo ɔeri vaa ɔáy kere.

³⁰ ɛɛ, ɔa vaa hɔy Zezu kɔ mii, hurusuo tji saa sùo ɔeri, a fɛɛ nun-ɛ ká sakra ruɔ nzoɔri a vbi ri mii: «A ve ze zaa gari ɔi ɛ?» ³¹ Báyyi ɛ, leɗ nduoɔal-ɛri yjiŋra ɔáy ɔay ha ni mii: «Ruɔ nzoɔri ká i mbuo mù luo luo key na, mù kɔ ya rɔɔ, mú ɔaa mii, a ve ze zaa sùo-ɔ ɛ, na ɛ woo?» ³² Roo ɛ, Zezu kɔ-kóm rie ni ɔay kókɔ nzoɔ ká ɗaa fe na ku. ³³ ɛɛ, leɗ máy na hje ɗaa ni ha ni tɔ ɗek ɗek, ɔay ji ɛ, fe ká ɗaa ha sùo-ɛ vaa na ka kɔ kɔ. Ka ví huku siri ká pol Zezu, a ɔaa sùo ɔay ká ɔil law-ɛ riw bele ha ni. ³⁴ Báyyi ɛ, Zezu yjiŋra ɔáy ɔay ha ni mii: «Vu-i máyke, law-a ká mù ɗaa ɔo tul-i na, ha sùo-ɔ na vaa mù. Mu se ɔáy kere ɗekɛɛ; suosɛɛm ɔo na ti ɗaa mù mbäa.»

³⁵ Zaɗka Zezu ɗo ɔaa ɔay kɔɔ rɔɔay na báyyi ɛ, nzoɔ nzaapeɗ hanɛri vi saa puo mbay Zayrus í ɔaa ha Zayrus

na mii: «Vu-ɔ na hu-hu. Waa, bay ji ndaw roɔ mù yɔklo mbay Zezu na bay le?» ³⁶ Zezu laa bay bari ka i baa na, roo le, ka daa law-ε bo di ya; ka baa ha mbay tul hul mbú kɪ Zibri na mii: «Ha hɛ ka daa mù ya; mu daa law-a ka bo tul-i!» ³⁷ Zezu pɔŋ faa ha nzoɔ mbɔw su ni ya. Roo le, ba Piyer bay Zak bay yu-ε Zaa hu-ri hoy ze i su ni. ³⁸ Zafka i tɪ puo mbay tul hul mbú kɪ Zibri na bayji le, Zezu kɔ nzoɔri ká i kaw zad huɔ ká í do bóɔf sùo-ri í rɛke rɛw í nda saa nzaa beɛŋ beɛŋ. ³⁹ Lɛɛ, ka rì a se hula a baa ha ri mii: «Bay ji ndaw roɔ ì dara sùo-rì, í rɛ-rɛw mini key le? Led máy tikdi na hu ya, roo le, ka na-nam.» ⁴⁰ Bayji le, bari na i siɛ ni siɛ hoy. Lɛɛ, Zezu ha ri tɪ kɛɛ riw bele, a ha baa led bay máa led, roɔ bay led nduoɔal-eri ká say na rì zɪŋ ni í se zad ká led máy tikdi na naa di. ⁴¹ Bayji le, Zezu mɛba nduo-ε a baa ha ni mii: «*Talita Kum.*» Bay nzaa bay naari le, baa mii: «Máy tikdi, mì baa ha mu, úru siya.» ⁴² Ká zadɛ ku hoy le, led máy tikdi ká do bay mbiimbam duɔ faɛ siɔi na uru siya a tii saw se-seɔ. Zafka i kɔ feke na, zad bay zee ri seɔ ha ri kaw yer. ⁴³ Lɛɛ, Zezu baa bay ngo-ngoŋ mii: «Ì ha bay key na ka tɪ ká nzaa-rì ha nzoɔ mbɔw ka laa ya.» Faɛ ku roɔ a baa ha ri mii: «Ì ha ni fe sɔm ha ni su!»

6

Nzoɔ Nazareɔfri daa law-ri bo tul Zezu ya

(*Mat 13.53-58; Luk 4.16-30*)

¹ Zezu uru ká zadɛ na ku a se puo ká'a ngoŋ ká di, le, led nduoɔal-eri su ni. ² Zafka *nam mgbaka taram Zibri vi bayji le, Zezu se *hul mbú kɪ bari Zibri a tii saw fére nzoɔri fe. Lɛɛ, nzoɔri ngɪ bamba ká í laa fe fére de na tuku ri ha ri baa mii: «Hay! Fe fére beri key na, uru saa haa le? Nun nɛm key na, a ve ze ha ni le? Mase a ve roɔ ha ni hɔrusuo daa kɪri fe saŋri ká mini key le?» ³ Waa, ka

ba nzoḅ sáka puu, vu Mari na ya ɛ? Ka ba yu Zak báy Zoze báy Zud báy Simḅn ya ɛ? Tini-eri ti sakra naari key ya ɛ woo?» Feke ku na ɔaa ha ri ɔ́aaake law-ri ḅo tul Zezu ya. ⁴ ɛɛ, Zezu ḅaa ḅay ha ri mii: «Nzoḅ yaḅa ḅay saa nzaa ḅɛɛwuru na, i ḅiɛ ni báy zaḅri riw bele, roo ɛ, ba nzoḅ puo mboḅ niri báy nzoḅ saḅ kaḅi ḅeri báy nzoḅ ini ḅeri huo-ri hoḅ ze i ḅiɛ ni ya.» ⁵ Saḅke mini ze, Zezu maa ɔ́aa fe saḅ ká puo mboḅ ni ya, roo ɛ, ka ɔaa nduo-ɛ ḅo tul nzoḅ suosɛɛm haḅeri a vaa ri. ⁶ Law-ri ká i hii ɔ́aa ḅo tul-e ya na tuku ni ha ni kaw yer.

Zezu pie leḅ nduoḅal-eri siḅi siḅi ḅay haḅa ri ka-káa ḅay ḅe

(Mat 10.5-15; Luk 9.1-6)

Faɛ ku ɛ, Zezu se puori ká kiri Nazareḅ koḅ a fere fe ká ɔ́i. ⁷ Ka ɔ́i leḅ nduoḅal-eri ká duḅ faɛ siḅi, a tii saḅ píe ri siḅi siḅi, a ha ri huḅusuo ká tul temndayari. ⁸ Poła roḅ ḅay píe ri na, ka ḅaa ha ri mii: «Ì mḅba fe mbiw ɔ́o nduo-rì báy seḅ varu ḅaari ya, káw hoḅ ze ì mḅba. Ì se báy fe suḅ ya ndaw, ḅol ya ndaw, í ɔ́aa lari ka nduo tul gari ḅaari ya ndaw. ⁹ Ì nduo gari ka káy tul kɔ́ ya. Ì ndaa dikḅn ze ka ɔ́o ḅal-rì.» ¹⁰ Ka ḅaa ha ri na roḅay mii: «Zaḅka ì se puo mbiw, roḅ nzoḅ ɔ́i ri ḅay haḅa ri kaw ziḅ ni ká puo ḅe na ɛ, ì káw ɔ́i kpuru maa báy zól ḅaari. ¹¹ Zaḅka ì se puo mbiw munu, roḅ nzoḅ puokeri hii ḅay mḅbaka ri báy kere ya, mase i hii ḅay láa ḅay ḅaari ya ɛ, ì tiḅ ká puoke ku, a í nda kusal puoke ká ḅal-rì kuḅ kuḅ ḅay bákake ri se tul fe kaḅa ká i ɔ́aa na.» ¹² Báyi ɛ, leḅ nduoḅal-eri zól í se ka-káa ḅay haḅa nzoḅri suo kér ḅay ḅari. ¹³ I nii temndayari ḅgii ḅamba ndaw, a í ɔ́aa num zuḅ tul nzoḅ suosɛɛmri ḅgii ḅamba ha ri vaa ndaw pi.

Bay huđ Zaa Batis
(Mat 14.1-12; Luk 9.7-9)

¹⁴ Soro bay Zezu mgba a yaa bay zadri riw bele ha bayke tɔɔɔ a bo suku Mbay *Erođ. Nzob haneri baa bay ka tul Zezu mii: «Ba Zaa Batis ka tji saa luɔ huđ! Sawke mini ze, ka do bay hurusuo ka bay daa fe sanri.» ¹⁵ Nzob hawri baa mii: «Ba *Eli*.» Nzob kiri bod robay baa mii: «Ba nzob yaana bay saa nzaa ɲgerewuru mbijw ka do munu ka nzob mbijw ka ba nzob yaana bay saa nzaa ɲgerewuru naari ka piɛɔke lew.» ¹⁶ Zadka Mbay Erođ laa bayke munu na bayji le, ka baa mii: «Ba Zaa Batis ka mi ha ri kuɲ tul-e na; ba be na ze ka tji saa luɔ huđ ku le!» ¹⁷ Tusueke le, zadka Zaa kaw bay kumnun kob bay na, Mbay Erođ mbi nzi-ε ha ri mgba Zaa i siɲ ni bay sal lari i daa ni bo hul sal, bay ji le, Mbay Erođ ka yaa Erođiade ka ba may yu-ε Filiɓ na, ¹⁸ Zaa baa ha ni banɲuɔ mii, ka do bay faa ka bay kɔɔɔ may yu-ε na ba taa be ya. ¹⁹ Ba fe ka daa ha law Erođiade faa ni ka tul Zaa a hii bay ika ni, roo le, ka maa daa munu ya bay tul Erođ ²⁰ ka hje ni, a ko ni ba nzob fe daa bay zadε ka do bod ba taa ɲgerewuru, ze a kɔɔɔ ni. Zadka Mbay Erođ laa bay Zaa na, law-ε nzaa ni. Be nu ku hoy kara, ka hii laa bay be na mgbum.

²¹ Bayji le, nam mbijw munu na Erođiade zij faa. Namke ku na ba nam mboɲa Mbay Erođ ka'a daake fe sum ha nzobri. Ka di ɲgere beri bay ɲgerenzob yumri bay ɲgerenzob reke tul puori ka kuɔu zad ka Galele. ²² Bayji le, vu Erođiade ka ba led may tikdi na ri a se bil hul fe sum bari na a nda-nday. Leε, nday ka'a nda na rii law Mbay Erođ bay nzobri ka'a di ri kaw zij ni na. Bayji le, Mbay Erođ baa ha ni mii: «Vbi mi fe ka law-a hii, le, mi

* ^{6:15} ^{6:15} Eli na ba nzob yaana bay saa nzaa ɲgerewuru ka bay be do bil Mbede ɲgerewuru ka piɛɔke.

haŋa mù.» ²³ Ka haa huɗf ká ɗi mii: «Fe ká mù vbika mì na, mì haŋa mù na kị. Ze ɓa na tafɛɛ puoruo ɓi hɔy kara, mì haŋa mù!» ²⁴ Báyyi ɛ, leɗ máy tikɗi na zɔl ká nzaa Mbay Eroɗ na, a se luɔ mi-ɛ a vbi ni mii: «Haa yi ze mì vbika ɛ woo?» ɛɛ, mi-ɛ na yijira ɓáy ɓay ha ni mii: «Mu se mú vbi ni tul Zaa Batis ze ha mì.» ²⁵ ɛɛ, leɗ máy tikɗi na takra a yi ɓáy tul ɓal-ɛ nzɛk, a se luɔ mbay na a ɓaa ha ni mii: «Mì hii ɓay haŋa mù ha mì tul Zaa Batis ká zaɗ ni key koɗ hɔy ka ɓo ɓil patinza ha mì.» ²⁶ Zaɗka Mbay Eroɗ laa ɓayke munu báyyi ɛ, sùo-ɛ rii ni ya. Roo ɛ, ka hii ɓay ɓéɗ leɗ máy tikɗi na ya, ɓay tul huɗf ká'a haa ká nun ruɔ nzɔbri ká'a ɗi ri kaw ziŋ ni na. ²⁷ Zaɗɛ ku hɔy, ka mbi nzi-ɛ a pie nzɔɓ yum mbijw ká kɔrɔ zaɗ na ɓay haŋa ni se a vaa kuŋ tul Zaa Batis a víke. ɛɛ, nzɔɓ yum na se ɓil hul sal na a kuŋ tul Zaa Batis ²⁸ a ɗaa ɓo ɓil patinza a víke ha leɗ máy tikɗi na, ɛ, leɗ máy tikɗi na ya a séke ha mi-ɛ na. ²⁹ Zaɗka leɗ nduoɓal Zari laa ɓayke munu báyyi ɛ, i ví mbi huɗf ɓe na í voro.

*Zezu hɔl nzɔbri ɓa isɔɗ sɔɗ duɔ zaɗ ndeɓe
(Mat 14.13-21; Luk 9.10-17; Zaa 6.1-14)*

³⁰ Nzɔɓ ndáy nzaapeɗ Zezuri yi saa zaɗ ka-káa Bay Kere, í se luɔ-ɛ í kiji fal feri riw bele ká i ɗaa ɓáy fe ká i fere nzɔbri na ha ni. ³¹ Nzɔbri ká i vi luɔ-ɛ a í zɔl na i ŋgii ɓamba tasiri ha Zezu ɓáy leɗ nduoɓal-ɛri i ziŋ faa ká ɓay suŋa fe kara ya. Sawke mini ze, Zezu ɓaa ha leɗ nduoɓal-ɛri na mii: «Ì vi ziŋ mì, ɓo náa vaa káwri zaɗ ká ɗo kɔɔk í mɓa taram sùo-rì ká ɗi ndji.»

³² Báyyi ɛ, i tji í zɔl huɔ-ri hɔy í vaa hil ɓil tuo í se ɓa zaɗ ká ɗo kɔɔk na. ³³ Roo ɛ, nzɔbri ŋgii ɓamba kɔ Zezu ɓáy leɗ nduoɓal-ɛri ká i kaw ɓil tuo í zɔl vaw na. ɛɛ, i tji ɓáy puo puo riw bele, í ɗuu fal kị ɓáy ɓal-ri í tji zaɗɛ na ku pola ha Zezu ɓáy leɗ nduoɓal-ɛri na.

³⁴ Zadfka Zezu tji saa bil tuo, a kɔ ruo nzoɓri ká i mbu ki mɛr mɛr na ku báyii ɛ, ka kɔ nun síe ɓari, ɓay ji ɛ, nzoɓkeri ri baduri ká nzoɓ kóro ri tiya. ɛɛ, Zezu tii saw fére ri fe ngji ɓamba.

³⁵ Zadfka síe tòn ndji ɓay riŋ na báyii ɛ, leɗ nduoɓal-eri soro ɓa lakun-ɛ í ɓaa ha ni mii: «Síe kal ro, a zadf ni key na ɓa bil law kɔr ze ɗo key. ³⁶ Ha nzoɓri key na i se puori ɓáy vu puori ká kiri naari key í vaa hie fe sum í su.» ³⁷ ɛɛ, Zezu yijra ɓáy ɓay ha ri mii: «Baari ki ze ì ha ri fe sum ha ri su.» Báyii ɛ, leɗ nduoɓal-eri vbi ni mii: «Úwaa, mù hii ɓay haɗa ɓuru vaa hie maapa ha nzoɓri su ɛ? Fe sumke ku na a máa lari pedf nam isɔɗ sɔɗ sidí!» ³⁸ ɛɛ, Zezu ɓaa ha ri mii: «Ì ɗo ɓáy maapa ɓa mina ɛ? Ì se í vaa kɔ!» Zadfka i se í vbi ɓay í laa na báyii ɛ, i yji í ɓaa ha ni mii: «Buru ɗo ɓáy maapa ɓa ndebe ɓáy siji ɓa sidí.» ³⁹ Fale ku ɛ, Zezu mbi nzi-ɛ ha leɗ nduoɓal-eri ɓay haɗa ri ha nzoɓri kaw siri ɓáy kuɗuke kuɗuke ká tul suy pame. ⁴⁰ ɛɛ, nzoɓri kaw ɓáy kewke kewke. Kewke taa síŋ ndebe ndebe ndaw, isɔɗ sɔɗ ndaw pi. ⁴¹ Báyii ɛ, Zezu yaa maapa ká ndebe ɓáy sji ká sidí na, a ura nun-ɛ ɓa siya a ɗaa taambɔl ha ŋgerewuru, roɔ a haw maapa na a ha leɗ nduoɓal-eri ɓay haɗa ri leke nzoɓri na. Ka leke ri sji ká sidí na ndaw ká sakra ɓari riw bele. ⁴² Bari riw bele na i su mbaa bil-ri maa ɓáy zadf kɔn ɓari. ⁴³ ɛɛ, leɗ nduoɓal-eri na i faa ɓie maapa ɓáy sji na mbaa buɗu ɓa duɔ fale sidí. ⁴⁴ Bari ká i su maapa na, wari maa isɔɗ sɔɗ duɔ zadf ndebe (5.000).

Zezu se tul maambii

(Mat 14.22-33; Zaa 6.15-21)

⁴⁵ Fale ku ndji hoy ɛ, Zezu ha leɗ nduoɓal-eri hil í kaw bil tuo í zɔl pola ha ni ɓay séke ɓa nzaa kporombii ká fi kelu ɓa ŋgerɛpuo Besayda. Zadfka i zɔl na, Zezu tòn

fal kɔb̄ bay ɔ́áa h̄a ruō nzoɔbri zɔl faa puō. ⁴⁶ Falɛ ká'a h̄a nzoɔbri zɔl na báyyi ɛ, ka se tul kuo bay ɔ́áa nzaa bay kere. ⁴⁷ Zaɔf̄ sii báyyi ɛ, tuo na ɔ́o ɔ́il law mbii, ɛ, Zezu huo-ɛ h̄oy ze ɔ́o siri. ⁴⁸ Nzaa f̄aa nzaaruɔ na leɔf̄ nduoɔbal Zezuri ziŋ faa ká bay híla tuo na mb̄aa, bay yi ɛ, zuu kuu ŋgii ɔ́amba a suɔ nun-ri. Zaɔka Zezu kɔ munu na báyyi ɛ, ka se tul mbii takam takam ɔ́a luɔ-ri, t̄oŋ ndji munu h̄oy bay haŋa ni kál ri. ⁴⁹ Zaɔka i kɔ ni ká'a se tul mbii na munu báyyi ɛ, i kɔ í ɔ́aa mii ɔ́a w̄uru, ro í guu fe ḡurum ḡurum. ⁵⁰ Tusueke ɛ, i kɔ ni ɔ́áy zaɔf̄ ɔ́ari riw bele, a í t̄o kpak kpak. Roo ɛ, ká zaɔf̄ɛ ku na Zezu ɔ́aa ha ri mii: «Ba ɔ́i k̄i zu, ì siŋ law-rì, ì h̄a hiɛ ka ɔ́áa rì ya!» ⁵¹ Falɛ ku roɔ a hil a kaw ziŋ ri ká ɔ́il tuo na, ɛ, nzaa zuu na ví kuŋ nzeɔf̄. Feke ku na tuku ri ŋgii ɔ́amba tasiri ha ri kaw yer. ⁵² Tusueke ɛ, fe saŋ ká Zezu ɔ́aa ɔ́áy maapa na, fe kóko ɔ́ari maa bay kóko saŋke ya.

*Zezu vaa nzoɔbri ká Zenezarɛɔf̄
(Mat 14.34-36)*

⁵³ Zezu ɔ́áy leɔf̄ nduoɔbal-eri tuo maambii i tji fi kelu ká zaɔri ká kiri Zenezarɛɔf̄ kɔr, a í siŋ tuo na ɔ́o nzaa kporombii. ⁵⁴ Zaɔka i tji saa ɔ́il tuo na munu h̄oy ɛ, nzoɔbri kɔ ɔ́a Zezu. ⁵⁵ Zaɔf̄ ká'a ɔ́o ɔ́i ká nzoɔbri laa bay ɔ́e na, i ɔ́uu ɔ́áy tul puori riw bele, a í tii saŋ f̄aa nzoɔb ɔ́emri ɔ́áy hiike í séke h̄a ni. ⁵⁶ Zaɔri riw bele ká Zezu se ɔ́i, ká ɔ́a vu puori ká ɔ́o ɔ́isuy, mase puori, mase ŋgerɛpuori kara, nzoɔbri vi ɔ́áy nzoɔb ɔ́em ɔ́ari í ɔ́aa zuɔ zaɔf̄ áake ká nun ruō, a í koɔf̄ Zezu bay haŋa ni ka p̄oŋ faa ha ri zaa nzaa gari ɔ́e fi siri h̄oy. Lɛɛ, ɔ́ari riw bele ká i zaa nzaa gari ɔ́e na, i vaa ɔ́áy kere.

7

Zezu ɓaa ɗay ká se tul fe saw puo

(Mat 15.1-9)

¹ *Fariziri ɓáy nzoɓ fére nzoɓri *bol kusol hanɛri ká i uru saa Zuruzalɛm na, í ví mbȳ k̄i í kiri Zezu. ² Báyyī lɛ, i ngaa leɗ nduoɓal Zezu hanɛri ká i s̄u fe taŋ s̄iɛ nduo-ri *taŋ kaɗ kaɗ munu ká Ziɓri ɗaa ɓa fe saw puo ɓari na ya. ³ Tusuke lɛ, Fariziri ɓáy Ziɓ haɓri riw bele na, i ɗaa vu mbom ɓo tul fe fére bulu ɓari ká i yaa; i s̄iɛ nduo-ri taŋ kaɗ kaɗ roɔ í s̄u fe ɓáy. ⁴ Zaɗka i uru saa zaɗ fe hie h̄oy kara, i s̄iɛ nduo-ri taŋ kaɗ kaɗ munu ká bol kusol ɓari kiɛ na roɔ, í s̄u fe ɓáy. I ɗaa vu mbom ɓo tul fe saw puo haɓri ɓoɗ ɓoɗ nḡji ɓamba, munu ká faa wáa koɓo ɓáy tasa ɓáy suna.

⁵ Báyyī lɛ, Fariziri ɓáy *nzoɓ fére nzoɓri bol kusolri na i vbi Zezu ɗay mii: «Baȳ ji ndaw roɔ leɗ nduoɓal-ari ɗaa vu mbom ɓo tul fe saw puo ká bulu naari ɗaa na ya lɛ? I s̄iɛ nduo-ri ɓáy faake munu ká bulu naari fere naari na ya h̄oy í s̄u fe!» ⁶ Lɛɛ, Zezu ȳinjra ɓáy ɗay ha ri mii: «Bay ká Ezay yaa saa nzaa ŋɛrɛwuru se tul-rì na ɗo ɓáy zaɗɛ. Ì ɓa nzoɓ nzaa rúo ɓayri munu ká'a ɗaa ɗo mbeɗe mii: “Nzoɓri key na i ɗaa mbay ɓo tul-i ɓáy nzaa-ri h̄oy, roo lɛ, ɓil law-ri ɗo ɗi ɗi z̄iŋ m̄i.

⁷ Rúo ká nzoɓri key ruo m̄i na ɗo ɓa fe ká ḡor h̄oy, ɓaȳ ji lɛ, feri ká i fere nzoɓri na ɓa fe saw puo nzoɓri k̄i h̄oy ɓo, ɓa Bay ɓi ya*.”

⁸ «Baari na, ì p̄oŋ bol kusol ŋɛrɛwuru ɓo fi mbiw í ɗaa vu mbom ɓo tul fe saw puo nzoɓri h̄oy.» ⁹ Falɛ lɛ, ka ɓaa ha ri mii: «Baari na ì ko faa túŋ bol kusol ŋɛrɛwuru

* 7:7 7.7 Ezay 29.13.

na ngeren, bay mgbaka fe saw puo baari ká i fere nzobri na ngɔ-ngɔŋ! ¹⁰ Tusueke le, bol kusol ká ŋgerewuru ha *Moyze na baa mii: “Mu daa vu mbom ka bo tul baa-ka bay máa-ŋa†.” Rɔbay, “Nzob ká faɗ mi-ε bay bi-ε le, do nun ika ni‡.” ¹¹ Roo le, baari na i fere fe saw puo baari mii, zaɗka nzob do bay fe bay sókoke bi-ε bay mi-ε, rɔɔ a baa mii, beri ti haŋa ri ya, bay yi le, ba korban, bayke baa mii, ba fe ká beri korɔ do boɗ bay haŋa ŋgerewuru, le, ¹² i pɔŋ faa ha nzobke ku na bay haŋa ni ka so nzob mbón niri na mbáa. ¹³ Bay faa fe fere saw puo baari ká i suo í fere ki mini key na, i pɔŋke Bay ŋgerewuru do fi mbiw. Rɔbay, i daa feri ngji bamba ká ri ki ke le de niri key ndaw.»

Fe ká daa ha nzob siike ndiŋ ndiŋ

(Mat 15.10-20)

¹⁴ Bayji le, Zezu di ruɔ nzobri na rɔbay a baa ha ri mii: «Baari riw bele na, i te suku-ri í láake bay bi key na bay kere í tuu sawke ta-taŋ! ¹⁵ Fe mbiw ká nzob su se bil-e ká daa ha ni siike ndiŋ ndiŋ ká nun ŋgerewuru na, tiya. Roo le, fe ká tji saa bil law nzob ze daa ha ni siike ká nun ŋgerewuru. ¹⁶ [Nzob ká do bay suku bay láake le, ka laa.]]

¹⁷ Zaɗka Zezu pɔŋ ruɔ nzobri a ri hula bayji le, leɗ nduobal-eri vbi ni saw law bayke ká a baa ha ri na. ¹⁸ Leε, ka baa ha ri mii: «Baari kara, i ta láa bay key na kpuy le woo? Fe sum mbiw mini ká nzob su se bil-e na ti daa ha nzob siike ndiŋ ndiŋ ká nun ŋgerewuru ya, ¹⁹ bay yi le, fe key na kal a se bil-e bo, bo bil wara law-ε ya; fa le le, ka níike mji riw bele ba ke le.» Be ze bay faa bayri key na, Zezu baa mii, fe sumri riw bele na ba fe kere ká maa bay

† 7:10 7.10 Tji ke le 20.12. ‡ 7:10 7.10 Tji ke le 20.12.

suja. ²⁰ LEE, ka ɖaa na roɖbay mii: «Ba fe ká tji saa ɖil wara law nzoɖ, ze ɖaa ha nzoɖ síike ká nun ŋgerewuru, ²¹ bay ji le, ká ɖil wara law nzoɖ ká nziiya ze kér bay kaayari ká ha nzoɖ ɖáake fe kaayari na tji saa ɖi: kér bay riiba ndaw, ika nzoɖ ndaw, ɖáa nun pie ndaw, ²² kóko nun fe ndaw, ɖáa law mgboro ndaw, úla nzoɖ ndaw, taka mgbáy bapibi ndaw, ɖáa sere ndaw, raŋa ki ndaw, siika sùo ndaw, roo fe ɖáa kóko ndaw pi. ²³ Feyakeri riw bele key na uru saa ɖil law nzoɖ, roo a ɖaa ha ni síike ndiŋ ndiŋ ká nun ŋgerewuru.»

*Máy ká ba Ziɖ ya ɖaa law-ε bo tul Zezu
(Mat 15.21-28)*

²⁴ Faɛ ku le, Zezu uru ká zaɖe na ku, a se tusiri ká ɖo ɖi ya ɖáy ŋgerɛpuo Tir. Ka tji puoke ku a ri i se hul mbijw munu a hii bay haɗa nzoɖ mbijw kara ka ko zaɖ káw be ya, roo le, faa muu sùo-ε tiya. ²⁵ Zaɖe ku hoy, máy mbijw munu ká temndaya ɖo tul vi-e ká ba ledf máy tikɖi na laa soro bay Zezu, le, ka vi a naa pol-e. ²⁶ Máyke ku na ka ba Ziɖ ya, i mboŋ ni ká Fenisi ká tusiri Siri. LEE, ka koɖ Zezu bay haɗa ni ka nii temndayari ká ɖo tul vi-e na. ²⁷ Roo le, Zezu yiŋra ɖáy bay ha ni mii: «Ála ledfri ha ri su fe ha ɖil-ri mbaa pola ndaw ro, bay ji le, ɖo ndaɖ ɖamba bay mbika fe sum ká ɖo bay tul ledfri a vbu ha vu váyri ya.» ²⁸ Báyi le, máy na yiŋra ɖáy bay ha ni mii: «Zaɖe ki na zu, Mbay. Roo le, vu váyri ká i naa saw tutakra na, i dam bum fe sum ká gay saa nzaa ledfri siya na í su.» ²⁹ LEE, Zezu ɖaa ha ni mii: «Mu se puo. Báy faa bay ká mù yiŋra ɖáy kere na, temndaya na tji ká tul vu-o na ro.» ³⁰ A zaɖka máy na yi a se puo báyi le, ka ko vi-e na ká temndaya tji ká tul-e a poŋ ni naa hii.

Zezu ha mbiki laa bay

³¹ Zezu uru ká tusiri Tir a yìi ðáy faa ká tji Sidon, a kal ðáy tusiri Dekapol, rɔɔ a se ða nzaa maambii ká Galele. ³² LEE, nzoɓri vi ðáy mbiki ká ɽa ðaa ðay kpuy na ha ni, a í kod ni ðay haɽa ni ka ðaa nduo-ε ɓo tul mbiki na a vaa ni. ³³ Báyyi LE, Zezu mgba ni a tji ke ká sakra ruɔ nzoɓri, a ðaa vu nduo-εri nduo suku mbiki na, rɔɔ a sa-sami a ðaa nda riim-ε. ³⁴ FalE ku rɔɔ, a ura nun-ε ða siya, a yaa ɔmi fɔn a ðaa ha ledɓan na mii: «Efata.» Báyyi nzaa ðay naari LE, ðaa mii: «Suk-ari ka laa ðay.» ³⁵ Ká zadE ku hoy suk-eri na vuo ndaw, a riim-ε kara taɽ ðáy kere ha ni ðaa ðay yororo yororo. ³⁶ Báyyi LE, Zezu baka nzoɓri ká i ɔo zadE na ðay haɽa ri ðaa ðayke ha nzoɓ mbijw ya. Roo LE, ðanguɔ ká' a ðaa munu ha ri na hoy kara, i ðaa ha ðayke se ða pola pola. ³⁷ Law nzoɓri naa wól a tuku ri ha ri kaw yer í ðaa mii: «Feri riw bele ká' a ðaa na ndaɔ ɓambal! Ka ha mbikiri laa ðay ndaw, a nzoɓri ká i ðaa ðay ya hoy kara, i ðaa ðay *taɽ kaɔ kaɔ ndaw pi.»

8

Zezu hɔl nzoɓri isɔɔ sɔɔ duo zad niɽ
(Mat 15.32-39)

¹ Bil sewke ku na, ruɔ nzoɓri ngji ɓamba mbu ki ɓa ki rɔɓay ká luɔ Zezu, roo LE, fe sum tiya. Báyyi LE, Zezu ɔi ledɔ nduoɓal-eri a ðaa ha ri mii: ² «Mì ko nun síe nzoɓri key, ðay ji LE, ða nam say ro i ɔo zih mì a í ti ðáy fe sum ya. ³ Zada ka mì ha ri zol taɽ suna fe LE, i líe kon ká faa, ðay ji LE, ruɔkeri ká sakra ɓari ku na i uru faa ɔi.» ⁴ LEE, ledɔ nduoɓal-eri ðaa ha ni mii: «Úwaa! Zada ha ndaw rɔɔ ɓuru séke ɔi ðay zih fe sum haɽE ha nzoɓri su mbaa ɓil-ri ká ɓil law kor key LE?» ⁵ Báyyi LE, Zezu vbi ri mii: «Maapa ða mina ze ì ɔóke LE?» LEE, i yiɽra ðáy ðay ha ni mii: «Ba tɔnɔ say.»

⁶ Ro, Zezu mbi nzi-ε h̄a ruo nzoɓri kaw siri. Falε lε, ka yaa maapa ká tɔnɔ say na a ɗaa taambɔl h̄a ŋgerewuru, rɔɔ a haw a h̄a leɗ nduoɓal-eri ɓay haɗa ri leke ruo nzoɓri na. Lεε, i yaa í leke ri na. ⁷ I ɗo ɓáy vu s̄i haɗeri ndaw. Báyii lε, Zezu ɗaa taambɔl h̄a ŋgerewuru ɓay tul s̄ikeri na, a ɓaa h̄a leɗ nduoɓal-eri ɓay haɗa ri leke nzoɓri na rɔɓay. ⁸ Lεε, nzoɓri riw bele su mbaa ɓil-ri siɓ siɓ maa ɓáy zad̄ kɔn ɓari. A ɓie maapakeri ɓáy s̄iri ká sad̄ na, leɗ nduoɓal-eri f̄aa mbaa buɗu ɓa tɔnɔ say. ⁹ Nzoɓri ká i ɗo zad̄ε na, i maa isɔɗ sɔɗ duɔ zad̄ niɗ (4.000). Falε ku rɔɔ Zezu pɔɗ faa ha ri zɔl, lε, ¹⁰ ká zad̄ε ku hɔy, ɓáy leɗ nduoɓal-eri na, i hil í kaw ɓil tuo í se ɓa tusiri Dalamana.

Fariziri vbi Zezu ɓay haɗa ni ɗaa fe saɗ

(Mat 16.1-4)

¹¹ Farizi haɗeri vi luo Zezu í tii saw máy ɓay ziɗ ni ɓay nzáake nzi-ε. Ze í vbi ni ɓay haɗa ni ka ɗaa fe saɗ mb̄iw h̄a ɓari kɔ mii, h̄urusuo-ε na uru saa luo ŋgerewuru. ¹² Báyii lε, Zezu yaa bawda ɔmi fɔn a ɓaa mii: «Baȳ j̄i k̄i rɔɔ, nzoɓri ká timbeɗε key vbi ɓay kóko fe saɗ lε? Mì ɓaa ha rì ta-taɗ ɓa tusuε k̄i, fe saɗ mb̄iw mini kara mì ti haɗa rì kɔ ya!» ¹³ Falε ku lε, ka pɔɗ ri a hil a kaw ɓil tuo ziɗ leɗ nduoɓal-eri í ȳi a í se ɓa nzaa maambii ká fi kelu.

Fe fére kaaya Fariziri ɓáy nzoɓ Eroɗri

(Mat 16.5-12)

¹⁴ Báyii lε, leɗ nduoɓal-eri yiɗra f̄aa maapa na s̄el. I ɗo ɓáy maapa mb̄iw munu hɔy ká ɓil tuo. ¹⁵ Lεε, Zezu baka ri a ɓaa mii: «I nze ɓáy s̄uò-ri! Ì kóro s̄uò-ri ká tul fe fére kaaya *Fariziri ɓáy nzoɓ Eroɗri ká ɗo munu ɓa fe hew fe na.» ¹⁶ Báyii lε, leɗ nduoɓal-eri tii saw máy ɓay ká sakra k̄i, ɓaȳ j̄i lε, i ɗo ɓáy maapa ya. ¹⁷ Munu ká Zezu kɔ fe ká i ɓaa ɓayke na, ka ɓaa ha ri mii: «Baȳ j̄i ndaw

rɔɔ ì may bay ká sakra k̄ mii, ì do bay maapa ya le? Waa, ì kɔ ya bay le woo? ì kɔ t̄anjke ya bay le? Nun-rì mgbuɗa ká d̄i ya bay d̄ɔɔ zu le? ¹⁸⁻¹⁹ ì do bay nun bay kókoke fe, le, ì kɔ ya! ì do bay suku bay láa bay, le, ì láake ya! Waa, mina le woo? Maapa ká ndeɓe ká mì haw ha nzoɓri ká isoɗ sɔɗ duo zaɗ ndeɓe (5.000) ha ri s̄u na waa, ì ȳi-ȳiŋra le? Waa, ì faa bie mbaa buɗu mina le?» LEE, ì ȳiŋra bay bay ha ni mii: «Mbaa buɗu duo fale siɗi.» ²⁰ Zezu vbi ri rɔbay mii: «Zaɗka mì haw maapa ba tɔno say bay tul nzoɓri ká isoɗ sɔɗ duo zaɗ niŋ (4.000) na waa, ì faa bie mbaa buɗu d̄ɔɔɔ d̄ɔɔɔ ba mina le?» LEE, ì ȳiŋra bay bay ha ni mii: «Ba tɔno say.» ²¹ Báyi le, Zezu vbi ri rɔbay mii: «Waa, ì kɔ ya bay le woo?»

Zezu mgbuɗa nun raw

²² Fale ku le, Zezu bay leɗ nduoɓal-eri ì t̄ji Besayda. LEE, nzoɓri s̄uu nzoɓ raw mbiw munu ká d̄i, ì víke ha Zezu í koɗ ni bay haŋa ni ka zaa ni bo a vaa. ²³ Báyi le, ka mgbuɗa nduo raw na a t̄jike ni saa bil puo a séke nzaa zaɗ. Fale le, ka faa mbii s̄ami do nun raw na, a faa nduo-eri bo tul-e a vbi ni mii: «Mù kɔ fe le?» ²⁴ LEE, raw na ura nun-ε ba siya a baa mii: «Mì kɔ nzoɓri, roo le, ì r̄i puuri ká se-seɗ.» ²⁵ Fale ku rɔbay le, Zezu faa nduo-eri ba k̄i bo tul nun nzoɓ raw na. Báyi le, raw na kɔ-kóm ba sikɗa, le, nun-ε na taŋ ha ni kɔ zaɗ bay kere kaɗ kaɗ. ²⁶ Fale ku ká bay haŋa raw na ka zól na báyi le, Zezu baa ha ni mii: «Mu se bil puo ya.»

Piyer kɔ Zezu ba Krisi

(Mat 16.13-20; Luk 9.18-21)

²⁷ Fale ku le, Zezu bay leɗ nduoɓal-eri, ì zól ba vu puori ká do d̄i ya bay ŋɛɛɛpuo Sezare-Filib. Zaɗka ì se faa bay na báyi le, Zezu vbi ri bay mii: «Waa, nzoɓri baa bay mina ze se tul-i le?» ²⁸ LEE, ì ȳiŋra bay bay ha ni

mii: «Nzob h̄an̄eri b̄aa mii, mù b̄a Z̄aa Batis. Nzob̄ kiri b̄od̄ b̄aa mii, mù b̄a *Eli. Nzob̄ h̄awri r̄ob̄ay b̄aa mii, mù b̄a nzob̄ ȳaaja b̄ay saa nzaa ŋ̄ger̄ewuru mb̄iw munu.»
²⁹ B̄áȳi l̄e, Z̄ezu v̄bi ri mii: «A b̄aari k̄i na w̄aa, ì b̄aa mii, mù b̄a nzob̄ ve l̄e?» P̄iyer̄ ȳiŋra b̄áȳ b̄ay h̄a ni mii: «Mù b̄a *Krisi, nzob̄ k̄á ŋ̄ger̄ewuru waa b̄ay p̄ie ni vi.»
³⁰ Be nu ku ro, Z̄ezu baka ri ŋ̄ḡo-ŋ̄ḡoŋ̄ b̄ay haŋa ri b̄aa b̄ayke na h̄a nzob̄ mb̄iw ya.

*Z̄ezu b̄aa b̄ay huđ̄ be b̄áȳ t̄i be saa luo huđ̄
 (Mat 16.21-28; Luk 9.22-27)*

³¹ Fal̄e ku l̄e, Z̄ezu tii saŋ̄ f̄ere leđ̄ nduōbal-eri fe mii: «Bi *Vu Nzob̄ na, đ̄o nun haŋa mù k̄o s̄eke fe ŋ̄gi b̄amba. ŋ̄ger̄e Ziđ̄ri b̄áȳ *ŋ̄ger̄enzōb̄ fe poyri b̄áȳ *nzob̄ f̄ere nzob̄ri bol kusolri na i túŋ̄ mù ŋ̄ger̄eŋ̄ a í i mù, a ndeke đ̄i nam sayke l̄e, mù t̄i saa luo huđ̄.»
³² Z̄ezu b̄aa b̄ayke ta-taŋ̄ ha ri. L̄e, P̄iyer̄ mgba ni a t̄iŋ̄e ŋ̄ger̄eŋ̄ b̄a nzaa zad̄ a tii saŋ̄ b̄aa b̄ay z̄iŋ̄ ni b̄ay tul b̄ayri k̄á'a b̄aa na.
³³ B̄áȳi l̄e, Z̄ezu f̄ere nun-ε a k̄o leđ̄ nduōbal-eri a ȳiw P̄iyer̄ mii: «Satan, mu z̄ól̄ k̄á lakun-i đ̄i đ̄i b̄a lew, b̄aȳ i l̄e, k̄er̄ b̄ay bo na đ̄o b̄a k̄er̄ b̄ay nzob̄ri h̄oȳ bo, đ̄o b̄a k̄er̄ b̄ay taa ŋ̄ger̄ewuru ya.»

³⁴ Fal̄e ku l̄e, Z̄ezu đ̄i ruō nzob̄ri b̄áȳ leđ̄ nduōbal-eri a b̄aa ha ri mii: «Nzob̄ k̄á hii b̄ay s̄eke fal-i l̄e, ka p̄oŋ̄ s̄uo-ε yaklak h̄a mù, a mbi puu say huđ̄ be, a sob̄ a s̄eke fal-i.
³⁵ Tusueke l̄e, nzob̄ k̄á hii b̄ay k̄ōo kumnun be na, kumnun taa tusueke na, ka ti z̄iŋ̄ ya. Roo l̄e, nzob̄ k̄á'a p̄oŋ̄ s̄uo-ε ȳođ̄ b̄ay tul-i, mase b̄ay tul Bay Kere na, a z̄iŋ̄ kumnun taa tusueke.
³⁶ A zad̄ka nzob̄ z̄iŋ̄ feri k̄á tusiri key riw bele, r̄ōo a z̄iŋ̄ kumnun taa tusueke ya na w̄aa, b̄a feziŋa i k̄i zu l̄e woo!
³⁷ Fe i nd̄aw r̄ōo, nzob̄ a máa b̄ay haŋa ŋ̄ger̄ewuru a s̄oke kumnun taa tusueke na l̄e?
³⁸ Tusueke l̄e, nzob̄ k̄á đ̄aa sahoŋ̄ b̄ay tul-i, b̄áȳ tul b̄ay

ḡiri ká nun nzoḡbri ká timbeḡḡe key ká i pḡḡ ḡḡereḡwuru í ḡaa fe kaaya na, ḡi Vu Nzoḡb na, síeke ká mì vika ḡáy riḡ ḡika ká Bǎa ḡa mì ḡáy leḡ nzaapeḡ ḡḡereḡwuri ká nulue na, mì ḡǎa saḡoy ḡay tul nzoḡbke ndǎw.»

9

¹ Rḡḡay ka ḡaa ha ri mii: «Mì ḡaa ha rì ta-taḡ ḡa tusue ki: nzoḡb ḡaḡeri ká sakra ḡari ká i ḡo zaḡ ni key na, i ti huka ya kpuru ḡay kḡkḡ nam ká ḡḡereḡwuru a ví réke mbay ḡáy ḡurusuo-ε na ḡáy nun-ri ndǎw rḡḡ í hu ḡáy.»

*Sùo Zezu fere ḡo ḡoḡ ká tul kuo
(Mat 17.1-13; Luk 9.28-36)*

² Falε ká ḡaa nam yie na, Zezu ḡa Piyε, Zak ḡáy Zaa se zih ni tul kuo ká ḡaḡ zeḡleḡ ká ḡo nzaa zaḡ a í kaw ḡi huo-ri. Báyji ε, ká zaḡε ku na, sùo Zezu fere ḡbǎy ká nun-ri. ³ Gari ḡeri nduy ziri ri ziri ri a puu kpa a kpa. Nzoḡb mbijw ká tusiri key ká maa ḡay waa gari ḡa ni puu ḡo munu na, tiya. ⁴ Báyji ε, *Eli ḡáy *Moyze tji ri mbuḡa í ḡo loko soro zih Zezu. ⁵ Lεε, Piyε mbi ḡay a ḡaa ḡa Zezu mii: «Mbay, ḡo ndaḡ ḡamba ḡay ḡaḡa náa káwri zaḡ ni key. ḡa ḡuru ḡaa hul puḡi ḡa say. Mbijw ḡa taa ḡo, mbijw ḡa taa Moyze, a mbijwke laa ε, ḡa taa Eli.» ⁶ Tusueke ε, ka kḡ ḡay ḡáa ya, ḡay ji ε, ḡiε ḡaa ri zikiki. ⁷ Báyji ε, síi mbam ví ḡuḡa tul-ri ḡbukru, ε, ká ḡil síi mbamke ku na kusol ḡḡa ḡeleḡ ká ḡi mii: «Be key na ka ḡa Vu-i; mì kḡ ni ḡa nzoḡb nun-i. ì laa ḡay ḡel!» ⁸ Zaḡε ku ḡoy ε, leḡ nduoḡal Zezuri kḡ-kóm rie ri ḡbuk, roo ε, i kḡ nzoḡb mbijw mbǎa, ḡa Zezu huo-ε ḡoy ze ḡo zih ri.

⁹ Zaḡka i ḡo ḡira saa tul kuo na, Zezu mbi nzi-ε ha ri mii: «Feri ká ì kḡ key na, ì ḡaa ḡayke ḡa nzoḡb mbijw ya kpuru maa ḡáy nam ká ḡi *Vu Nzoḡb mì tíike saa luḡ huḡ.»

¹⁰ Lεε, leḡ nduoḡal-εri ḡaa vu mbom ḡo tul ḡay ká a ḡaa

ha ri na, roo ɛ, i maɣ ɔay ziŋ ki mii: «Tɔi saa luɔ huɔf ká fal huɔf ɔe na waa, ɔayke ɔaa mina zu ɛ?»

¹¹ Faɛ ku ɛ, leɔf nduoɔal-eri vbi ni ɔay mii: «Bay ji ndaw roɔ, *nzoɔ ɔere nzoɔbri bol kusolri ɔaa mii, “Do nun haŋa Eli ka vi pola ndaw roɔ, *Krisi, nzoɔ ká ŋɛɛwuru waa ɔay píe ni na, ka vi ɔáy” ɛ?» ¹² ɛɛɛ, Zezu yiŋra ɔáy ɔay ha ri mii: «Ba tusuɛ ki, ɔo nun haŋa Eli na ka vi pola ndaw roɔ, ɔay léke feri riw bele ha ni ɔo ɔáy zaɔɛ zeɔ zeɔ. Roo ɛ, mi vbika ri ɔay: “Waa, bay ji ndaw roɔ mbeɔe ŋɛɛwuru ɔaa mii, ɔo nun haŋa Vu Nzoɔ na a kóko seke fe ŋgi ɔamba, a í tuŋ ni ŋgerɛ ɛ?” ¹³ Mi ɔaa ha ri ta-taŋ: nzoɔ yaŋa ɔay saa nzaa ŋɛɛwuru mbiw munu ká Eli na vi ro, ɛ, nzoɔbri ɔara ni munu ká law-ri hii, munu ká mbeɔe ŋɛɛwuru ɔaa ɔayke pola se tul-e na.»

Zezu nii temndaya ká ɔo tul leɔf mbiw

(Mat 17.14-21; Luk 9.37-43a)

¹⁴ Zaɔka Zezu ɔáy leɔf nduoɔal-eri ká say i vi ɔi ya ɔáy leɔf nduoɔal-ɛ haɔri báyi ɛ, i ko ruɔ nzoɔbri ŋgi ɔamba ká i kiri leɔf nduoɔal-ɛ haɔri na, ɔáy nzoɔ ɔere nzoɔbri *bol kusol haŋeri ká i ɔo maɣ ɔáy ziŋ ki. ¹⁵ Zaɔka ruɔ nzoɔbri ko Zezu na báyi ɛ, tuku ri a í ɔuu ɔa luɔ-ɛ ɔay híi soko ha ni.

¹⁶ Báyi ɛ, Zezu vbi leɔf nduoɔal-ɛ haɔri na mii: «Fe ji ndaw roɔ ò maɣke ɔay ziŋ ki munu ɛ?» ¹⁷ ɛɛɛ, nzoɔ mbiw ká sakra ruɔ nzoɔbri ku na yiŋra ɔáy ɔay ha ni mii: «Mbay, mi vi ɔáy vu-i ha mù, ɔay ji ɛ, temndaya ɔo tul-e a yoɔo ni ŋgi ɔamba ha ni ta ɔaa ɔay kpuy. ¹⁸ Zaɔri riw bele ká temndaya mbi ni ká ɔi na, ka ɔaa ni nda siri gbay ha mbii nzi-ɛ tiŋ fũka fũka ndaw, a su sere ŋɛr ŋɛr a ɔo kpamgbay ndaw pi. Ze mi koɔf leɔf nduoɔal-ari ɔay haŋa ri nii temndayake na, ɛ, faake mba ri.» ¹⁹ Báyi ɛ, Zezu ɔaa ha ruɔ nzoɔbri mii: «Baari nzoɔ law ŋo-ŋgori!

Waa, nam tòn̄ ɓa mina ɓáy rɔɔ ɓay haŋa m̀i kaw ziŋ r̀i rɔɓay lɛ? Nam tòn̄ ɓa mina ɓáy rɔɔ m̀i iki law-i ká tul-r̀i lɛ? Mgba leɗ na ɓa líe ha m̀i.» ²⁰ Lɛɛ, i mgba leɗ na í séke ha ni. Zaɗka temndaya mbi nun-ɛ a kɔ Zezu báyyi lɛ, ka mgba leɗ na a laŋ ni yik yik, a ɗaa ni ɓo siri gbirik. Leɗ na giri siri mgbeleŋ mgbeleŋ, a mbii nzi-ɛ kara tji fũka fũka ndaw pi. ²¹ Báyyi lɛ, Zezu vbi b̄aa leɗ na a ɓaa mii: «Fe ni key na, ɗaa ni nam mina ro lɛ?» Lɛɛ, b̄aa leɗ na ɓaa ha ni mii: «Daa ni ɓáy tóy ɓe k̄i hɔy kpuru tji timbeɗɛ key. ²² Banguɔ na, temndaya na mbi ni ɓo huu ndaw, ɓo mbii ndaw ɓay ika ni. Roo lɛ, zaɗka hurusuo-ɔ maa ɗaa fe lɛ, mu kɔ nun síe ɓuru a mú sɔ ɓuru.» ²³ Báyyi lɛ, Zezu ɓaa ha ni mii: «Mina rɔɔ mù ɓaa mii: “Zaɗka hurusuo-ɔ maa ɗaa fe lɛ,” na lɛ? Nzoɓ ká ɗaa law-ɛ ɓo tul-i lɛ, fe mbijw ti mbaka ni ya.» ²⁴ Lɛɛ, ká zaɗɛ ku hɔy, b̄aa leɗ na rɛ ɓeleŋ a ɓaa mii: «M̀i ɗaa law-i ɓo tul-a; mu sɔ m̀i ká tul mbika law-i ká ŋgii ya!»

²⁵ Zaɗka Zezu kɔ nzoɓri ká i ɗuu í nde tul ruɔ nzoɓri ká i kiri ni na báyyi lɛ, ka yiw temndaya na a ɓaa ha ni mii: «Bo temndaya ká mù haa leɗ key ha ni ɗa ɓaa ɓay kpuy, a laa ɓay ya ndaw key na, m̀i ɓaa ha mù, tji ká tul leɗ na mú ỳi mú vi mb̄aa w̄m.» ²⁶ Lɛɛ, temndaya na laŋ ni yik yik a guu fe ɓeleŋ, a tji saa tul leɗ na, a pɔŋ ni naa siri kparak r̀i nzoɓ ká hu-hu ha nzoɓri ká i ŋgii ɓamba ɗo zaɗɛ na i ɓaa mii: «Ka hu-hu!» ²⁷ Ro, Zezu mgba nduo-ɛ a ura ni ha ni ɗo siya zékre.

²⁸ Zaɗka Zezu ɓáy leɗ nduoɓal-eri i r̀i í se hula í ɗo huo-ri hɔy na báyyi lɛ, i vbi ni ɓay mii: «Daa mina ndaw rɔɔ, ɓuru maa ɓay níi temndaya ni key na ya lɛ?» ²⁹ Lɛɛ, Zezu yijira ɓáy ɓay ha ri mii: «Kiri temndaya ká mini key na, ɓáy faa nzaa ɓay kere k̄i hɔy ze nzoɓ a níike ni.»

Zezu ɓaa ɓay huɗ ɓe ɓáy t̄i ɓe saa luɔ huɗ ɓa k̄i

rɔɓay

(*Mat 17.22-23; Luk 9.43b-45*)

³⁰ Falɛ ku ɛ, Zezu ɓáy leɗ nduoɓal-eri t̃ji saa hula na ku í zɔl, í kal ɓáy kuɗu zaɗf ká Galele. Zezu hii ɓay haɗa nzoɓri kɔ zaɗf kaw ɓe ya, ³¹ ɓay ji ɛ, ka ɗo fére leɗ nduoɓal-eri fe. Ka ɓaa ha ri mii: «Bi *Vu Nzob na, i mgbaka mì í pɔŋ mì ɓo nduo nzoɓri, ɛ, i ika mì. Falɛ ɗaa nam say ɛ, mì t̃ji saa luɔ huɗ.» ³² ɓáyji ɛ, leɗ nduoɓal-eri laa saɗ ɓayke na taɗ ya, a í ɗaa hiɛ ká ɓay vbika ni.

Nzob ve ze ɓa ɗɛɛnzob ɛ?

(*Mat 18.1-5; Luk 9.46-48*)

³³ Zezu ɓáy leɗ nduoɓal-eri i t̃ji Kapɛɗayum í r̃i í se hula. Zaɗka i r̃i hula na ɓáyji ɛ, Zezu vbi ri ɓay mii: «Fe ji ndaw rɔɔ ì maɗ ɓayke ziɗ k̃i ká faa ku ɛ?» ³⁴ ɛɛ, i ɗo silili, ɓay ji ɛ, ká faa na i maɗ ɓay ká sakra k̃i ɓay kókɔ waa, nzob ve ze ká sakra ɓari rɔɔ, ɓa ɗɛɛnzob ɛ? ³⁵ ɓáyji ɛ, Zezu kaw siri a ɗi leɗ nduoɓal-eri ká duo fale siɗi na a ɓaa ha ri mii: «Nzob ká hii ɓay ɗoko pola ɛ, ndaɗ ɓay haɗa ni ka ɗo ɓa ɔrɔ fal, a ɓa nzob ɗaa peɗ ha nzoɓri riw bele.» ³⁶ Falɛ ku ɛ, ka mgba leɗ mb̃iw ká nd̃ji munu, a ɗaa ni ɗo sakra ɓari, rɔɔ a mbi ni a mbuo ni a ɓaa ha ri mii: ³⁷ «Nzob ká mgba leɗ mb̃iw munu ká leɗ key na ɓa s̃uò-ɛ ɓay tul-i ɛ, ɓa ɓi k̃i s̃uò-i ze ka mgba mì ɓa s̃uò-ɛ ku. A nzob ká mgba mì ɓa s̃uò-ɛ ɛ, ɓa ɓi hɔy ze ka mgba mì ya, roo ɛ, ka mgba nzob ká píe mì vi na ndaw.»

Nzob ká ruu ziɗ naari ya ɛ, ka ɓa nzob fal ɗɗaɗ naari

(*Luk 9.49-50*)

³⁸ Zaɗ mbi ɓay a ɓaa ha Zezu mii: «Mbay, ɓuru kɔ nzob mb̃iw ká nii temndayari ɓáy riɗ-a, ɛ, ɓuru nzaa faa ɓay háa ni, ɓay ji ɛ, ka se-seɗf ziɗ naari ya.» ³⁹ Roo ɛ, Zezu ɓaa mii: «Ì haa ni ya. Nzob ká ɗaa fe saɗ ɓáy riɗ-i na, ti

ḡáa ḡay kaaya zinj mì ḡa vaa ya, ⁴⁰ ḡay j̄i l̄e, nzoḡ ká ruu zinj naari ya na, ka ḡa nzoḡ fal ḡḡay naari. ⁴¹ A nzoḡ ká'a káa mbii tunḡuo t̄oy mb̄iw ha r̄i nzo, ḡay ḡáa ká i ḡa nzoḡ *Krisi l̄e, mì ḡaa ha r̄i ta-taḡ ḡa tusuε k̄i: nzoḡke ku na a z̄inj fe tunduo ḡe.»

*Haḡa nzoḡ ḡaa feyaa ḡa fe ká ndaya
(Mat 18.6-9; Luk 17.1-2)*

⁴² «Nzoḡ ká ula leḡ mb̄iw ká nd̄ji mini ká sakra leḡri ká ḡo key ká i ḡaa law-ri ḡo tul-i na ḡa ni ḡaa feyaa l̄e, s̄inj bawda tisaw ḡo sol nzoḡke a vbu ni ḡo maambii na ndaḡ mba haḡa ni kaw ḡáy kumnun a ula leḡ na. ⁴³ Zaaḡka ḡa nduo-ḡ ze ḡaa ḡa mù ḡaa feyaa l̄e, mu kuḡ ni ḡo ḡisuy. Séke ḡáy nduo mb̄iw se zaḡ kumnun taa tusuεke na, ndaḡ mba séke ḡáy nduo-ḡ siḡi bele se zaḡ kóko s̄eke fe ká ḡil huu ká ru-ruma ya ḡaḡuo. ⁴⁴ [Ba zaḡ ká kayri hu ká ḡi ya ndaw, huu kara ruma ká ḡi ya ndaw ḡaḡuo.] ⁴⁵ A zaaḡka ḡa ḡal-a ze ḡa mù ḡaa feyaa l̄e, mu kuḡ ni ḡo ḡisuy. Séke kp̄eḡe ḡáy ḡal mb̄iw se zaḡ káw kumnun taa tusuεke na, ndaḡ mba séke ḡáy ḡal-a siḡi bele ha ri vbu mù ḡo zaḡ kóko s̄eke fe ká ḡil huu ká ru-ruma ya. ⁴⁶ [Ba zaḡ ká kayri hu ká ḡi ya ndaw, huu kara ruma ká ḡi ya ḡaḡuo ndaw.] ⁴⁷ Roḡay, zaaḡka ḡa nun-a ze ḡaa ḡa mù ḡaa feyaa l̄e, mu ḡḡokḡo ni mú naa ni. Séke ḡáy nun-a mb̄iw ḡaru ḡa ḡḡeḡwuru re mbay ká tul-a na, ndaḡ mba séke ḡáy nun-ari siḡi bele ha ri vbu mù ḡo zaḡ kóko s̄eke fe ká ḡil huu ká ru-ruma ya. ⁴⁸ Ba zaḡ ká kayri hu ká ḡi ya ndaw, huu kara ruma ká ḡi ya ḡaḡuo ndaw. ⁴⁹ Kóko s̄eke fe ká nzoḡri riw bele ko na ha ri ví ndāḡke munu ká tom ḡaa ḡa fe s̄um ndaḡ. ⁵⁰ Tom na ḡa fe kere, roo l̄e, zaaḡka ráake t̄ji na w̄aa, fe j̄i ze i ḡáake ḡa ni ȳji a raa ḡa k̄i ḡáy l̄e? Ndaḡ ḡay haḡa ḡaari k̄i ze i ḡa tom ráake, a í kaw ḡekeke ká sakra k̄i.»

10

*Nzoɓ ti kúŋ sakra nzoɓ yaɗa k̄iri ya
(Mat 19.1-12; Luk 16.18)*

¹ Zezu uru ká zaɗɛ ku a se ɓa kuɗu zaɗ ká Zude ká nzaa baa Zurɗɛ fi kɛlu. Ruɔ nzoɓri mb̄u k̄i ɓa k̄i rɔɓay ká luo-ɛ. Lɛɛ, ka tii saw fére ri fe munu ká'a ɗaa ɓaŋguɔ na. ² Báyji lɛ, Farizi hanɛri soro ɓa lakun-ɛ ɓay nzáa nzi-ɛ ze í vbi ni ɓay mii: «Ká ɓil *bol kusol naari na waa, waa nzoɓ ɗo ɓáy faa ká ɓay ní máy ɓe lɛ?» ³ Lɛɛ, Zezu ȳi a vbi ri mii: «Bol kusol j̄i ze *Moyze ha rì lɛ?» ⁴ I ȳiŋra ɓáy ɓay ha ni mii: «Moyze pɔŋ faa ha nzoɓ ɓay haŋa ni ka ɗaa mbede ní máy ɓe na ndaw rɔɔ a nii ni zól ɓáy*.» ⁵ Báyji lɛ, Zezu ɓaa ha ri mii: «Bay tul law ŋɔŋɔ ɓaari ze Moyze mb̄ike bol kusol na ku a ɗáake mbede ha rì. ⁶ Roo lɛ, zaɗka ŋgerɛwuru ɗaa feri riw bele ɓáy tiikake lew hoy na, ka ɗaa waa nzoɓ ɓáy máy nzoɓ zeɓ. ⁷ “Sawke mini ze, waa nzoɓ a pɔŋ bi-ɛ ɓáy mi-ɛ ɓay káw z̄iŋ máy ɓe, ⁸ lɛ, ɓari siɗi bele reɓ na, i ví ɓa nzoɓ ká mb̄iw†.” Be mini ze, i ɓa nzoɓ ká siɗi mbăa, roo lɛ, i ɓa nzoɓ ká mb̄iw. ⁹ Munu zu lɛ, nzoɓri ká ŋgerɛwuru siŋ ri zuɔ k̄i na, ndaɗ ɓay haŋa nzoɓ ka wál sakra ɓari ya.» ¹⁰ Falɛ ká Zezu ɓáy leɗ nduoɓal-ɛri i ȳi í se hula na, leɗ nduoɓal-ɛri vbi ni ɓayri ɓa k̄i se tul ɓay ká'a ɓaa ha nzoɓri na ku. ¹¹ Lɛɛ, Zezu ɓaa ha ri mii: «Zaɗka nzoɓ nii máy ɓe zól, rɔɔ a yaa máy k̄i lɛ, ka ɗaa kaaya z̄iŋ máy ɓe na a ɗaa nun pie. ¹² Do faa mb̄iw munu ndaw, máy nzoɓ ká zól saa hul waa, rɔɔ a yaa waa k̄i lɛ, ka ɗaa nun pie ndaw.»

*Zezu s̄am fe zuɔ tul leɗri
(Mat 19.13-15; Luk 18.15-17)*

* 10:4 10.4 Kij̄na bol kusol ba siɗike 24.1-3. † 10:8 10.8 Tiika saw fe 2.24.

¹³ Nzoɓri vi ɓáy leɗri ha Zezu ɓay harja ni ka ɗaa nduo-ε ɓo tul-ri, roo le, leɗ nduoɓal-eri haa ri. ¹⁴ Zaɗka Zezu ko munu na báyii le, law-ε se ni a ɓaa ha leɗ nduoɓal-eri na mii: «Ì ála leɗri ha ri vi luo-i ɓo, ì haa ri ya, ɓay yi le, ηγερωυρου re mbay ká tul ɓari ká i ɗo munu ká leɗri key. ¹⁵ Mì ɓaa ha ri ta-taη ɓa tusuε ki; nzoɓ ká yaa ηγερωυρου ɓa law-ε ha ni re mbay ká tul-e munu ká leɗ na ya le, ka ti ɗoko sakra nzoɓri ká ηγερωυρου re mbay ká tul-ri na ya wŷm.» ¹⁶ Falε ku le, ka faa leɗri na a mbuo ri ɗo nduo-ε, roo a ɗaa nduo-ε ɓo tul-ri.

Bay ká se tul nzoɓ feziηa

(Mat 19.16-30; Luk 18.18-30)

¹⁷ Zaɗka Zezu se faa ɓáy na báyii le, nzoɓ mbijw munu ɗuu a vaa huku pol-e a vbi ni mii: «Mbay kere, haa yi ze mi ɗáa roo ɓay zinke kumnun ká ɗo ɓanɗuɔ na le?» ¹⁸ Lεε, Zezu ɓaa ha ni mii: «Bay yi roo mù ɗi mi ɓa nzoɓ kere le? ηγερωυρου ki huο-ε hoγ ze ɓa nzoɓ kere ɓo, nzoɓ ki mbijw mini ká nde ni nde na, tiya. ¹⁹ Mu ko bol kusolri ká ηγερωυρου ha nzoɓri ká ɓaa mii: “Mù ti ika nzoɓ ya, mù ti ɗáa nun pie ya, mù ti ri-riiɓa ya, mù ti kúɗ ɓay zuo nzaa nzoɓ ya, mù ti úla nzoɓ mú yaa fe ɓe ya, roo mù ɗáa vu mbom ɓo tul ɓaa-ka ɓáy máa-ηa‡.”» ²⁰ Báyii le, nzoɓ na ɓaa ha ni mii: «Mbay, bol kusolkeri ku na, ɓáy kuban ɓi ki hoγ mi ɗo tul-e riw bele tji vuri.» ²¹ Lεε, Zezu jri ni a hii ni a ɓaa ha ni mii: «Fe mbijw puo mù. Mu se mú vaa hie fe ɓori riw bele ká mù ɗoƙe na, ɓo mú pónη larike ha nzoɓ kŷkuri. Munu ndaw roo, mù ɗoko ɓáy feziηa taa tusuεkeri ká nulue. Falε ro le, mu yi mú se fal-i ɓáy.» ²² Zaɗka nzoɓ na laa ɓay ká Zezu ɓaa munu na báyii le, ka siη tunun-ε mbidɗ mbidɗ a zol mgbirin, ɓay yi le, ka ɗo ɓáy feziηari ηgii ɓamba.

‡ 10:19 10.19 Tji kεle 20.12-16; Kijina bol kusol ba sidfike 5.16-20.

²³ Báyii lɛ, Zezu kɔ-kóm rie fal-ɛ gbuk a ɔaa ha led nduoɔal-eri mii: «Do ngɔɔ ɔamba ɔay haɔa nzoɔ feziɔari dɔɔ tul-ri ha Ŋgerɛwuru re mbay ká tul-ri!»

²⁴ Bayri ká'a ɔaa na yɔklɔ kɛr ɔay led nduoɔal-eri. Roo lɛ, Zezu ɔaa na rɔɔbay mii: «Vu-iri, dɔ ngɔɔ ɔamba ɔay haɔa nzoɔ ka ha Ŋgerɛwuru re mbay ká tul-e! ²⁵ Haɔa zambal nduo luɔ zɔy a tɔi ká nun-ɛ na dɔ ngɔɔ ɔamba tasiri. Roo lɛ, haɔa nzoɔ feziɔa dɔɔ tul-e ha Ŋgerɛwuru re mbay ká tul-e na, dɔ ngɔɔ ɔamba tasiri kal dɔ rɔɔbay.»

²⁶ Bayri ká Zezu ɔaa na, tuku led nduoɔal-eri ha ri kaw yer í vbi kɔ ɔay mii: «A munu ku waa, nzoɔ ve ze a máa ɔay zɔɔ pam na ɔáy lɛŋ?» ²⁷ Zezu ɔri ri a ɔaa ha ri mii: «Ba fe ká mba nzoɔri, roo lɛ, mba Ŋgerɛwuru ya, ɔay ɔi lɛ, Ŋgerɛwuru na fe ká mba ni mba na, mbɔw tiya.»

²⁸ Báyii lɛ, Piyɛr mbi ɔay a ɔaa ha ni mii: «Mu kɔ, ɔuru na ɔuru pɔɔ ferɔ riw bele ɔay séke fal-a.» ²⁹ Lɛɛ, Zezu ɔaa ha ni mii: «Mì ɔaa ha rì ta-taɔ ɔa tusuɛ kɔ. Nzoɔ ká pɔɔ hul ɔe, mase yu-eri ɔáy tini-eri, mase bi-ɛ ɔáy mi-ɛ, mase vi-eri, mase wáa ɔe ɔay tul-i, mase ɔay tul Bay Kere na lɛ, ³⁰ Ŋgerɛwuru a haɔa ni kɔri isoɔ sɔɔ kal tul-e taa haɔ ká vuri key. A haɔa ni hulri ndaw, yu-eri ndaw, tini-eri ndaw, mí-eri ndaw, vi-eri ndaw, wáari ndaw, rɔɔ ɔáy dɔaa nun tuɔ síeri kara ndaw ká ɔil sew ká náa káwri dɔ timbeɔɔ key. Falɛ lɛ, ká ɔil sew ká'a ví vuku na, ká'a haɔa ni kumnun ká dɔ ɔaɔguɔ. ³¹ Roo lɛ, nzoɔri ngɔi ɔamba ká i dɔ pola timbeɔɔ key na, i dɔko fal. A nzoɔri ká i dɔ fal timbeɔɔ key na, i dɔko pola.»

§ 10:26 10.26 Fe ká Zezu ɔaa ɔayke ká zaɔ ni key na, tuku led nduoɔal-eri, ɔay ɔi lɛ, Ziɔri ker mii, nzoɔ ká dɔ ɔáy feziɔa ngi-ngɔi na, feziɔa ɔe na kiɛ mii, ka ɔa nzoɔ ká'a rii law Ŋgerɛwuru, rɔɔ puoruo Ŋgerɛwuru kara ɔa taa ɔe ndaw pi. Roo lɛ, Zezu kiɛ ri mii, kɛr ɔay ɔari dɔ ɔáy faake ya.

Zezu ɓaa ɓay huɗ be ɓáy t̃ji be saa luɔ huɗ na roɓay
(*Mat 20.17-19; Luk 18.31-34*)

³² Zaɗka Zezu ɓáy leɗ nduoɓal-eri i se faa í t̃ji zaɗ ká hil ɓa Zuruzalɛm na, ka se pol-ri, le, law leɗ nduoɓal-eri to, a nzoɓri ká i toɗ fal-ri na kara hiɛ ɗaa ri ndaw. Báyi le, ka faa leɗ nduoɓal-eri ká duɔ fale siɗi na a ɗóke fi mb̃iw a ɓaa ɓay feri ká'a t̃ji tul-e na ha ri ³³ mii: «Ì laa key, náa séri ɓa Zuruzalɛm na ro ṽy. ɓa zaɗ ká i p̃óɗ m̃i ɓi *Vu Nzoɓ na ɓo nduo *ɗgerenzoɓ fe poyri ɓáy *nzoɓ fére nzoɓri bol kusolri ká ɗi. Bari na i ɗaa ɓay huɗ ɓo tul-i í p̃óɗ m̃i ɓo nduo nzoɓri ká i tuu ɗgerewuru ya. ³⁴ Bari key na i síɛ m̃i, í sa-sami zuɔ nun-i, í ndaka m̃i ɓáy ndoy doɗ a í i m̃i. Fale ká ndeke ɗi nam sayke le, m̃i t̃ji saa luɔ huɗ.»

Vbiw Zak ɓáy Zaa
(*Mat 20.20-28*)

³⁵ Fale le, vu Zebederi ká ɓa Zak ɓáy Zaa, i soro ɓa lakun Zezu í ɓaa ha ni mii: «Mbay, fe ká ɓuru vbika mù key na, ɓuru hii ɓay haɗa mù ɗaa feke ha ɓuru.» ³⁶ LEE, Zezu vbi ri mii: «Waa, fe ji ze ì hii ɓay haɗa mù ɗaa ha ri le?» ³⁷ I ɓaa ha ni mii: «Síeke ká mù káw ɓa mbay ɓáy riɗ ɗika na, mu ha ɓuru káw lakun-a, nzoɓ mb̃iw ka káw tundo hoɗo ɓo, a nzoɓ mbini ka káw tundo gel ɓo laa.» ³⁸ Báyi le, Zezu ɓaa ha ri mii: «Fe ká ì vbi key na, ì ko ya hoy. seke fe ká ɗo ɓil koɓo ká ɗgerewuru a haɗa m̃i nzo na waa, ì maa ká ɓay nzo ko ndaw, mase ì maa ká ɓay nduo ɓil-e ká i ɗaa m̃i nduo ɗi na ndaw le?» ³⁹ LEE, i ɓaa ha ni mii: «Ūu! ɓuru ma-maa.» Báyi le, Zezu ɓaa ha ri mii: «Ba tusue ki, ɓaarì na, fe seke ká ɗo ɓil koɓo ká m̃i nzo ko na ì nzo ko ndaw, a í nduo ɓil kóko seke fe ká i ɗaa m̃i nduo ɗi na ndaw. ⁴⁰ Roo le, káw tundo hoɗo ɓi,

mase káw tunduo gel bi na, ba bay bi ya. Zadfkeri ku na do bay tul nzofri ka ngerewurule leke bay tul-ri.»

⁴¹ Zadfka bie lef nduobal-eri ka ton duo na, i laa bayke na munu bayji le, law-ri se ri ka tul Zak bay Zaa. ⁴² Bayji le, Zezu di ri riw bele a baa ha ri mii: «I ko ndaw, nzofri ka i ko ri ba mbay nzofri ka tusiri key na, i re tul puori ngon-ngon ha nzofri hie bol nzaa-ri. A bari ka i ba nzofri rewpuori na kara i ha nzofri daa fe bay hirusuo. ⁴³ Roo le, fe ka mini key na i ha ni do sakra baari ya. Zadfka nzofri hii bay vika ba bawda nzofri ka sakra baari le, ka daa suno-ε ba nzofri daa ped ha ri. ⁴⁴ Mase zadfka nzofri mbiw hii bay foko pola defre ka sakra baari le, ndadf bay haɲa ni ka vi ba koy baari riw bele. ⁴⁵ Tusuke le, bi *Vu Nzofri na mi vi tusiri key bay haɲa nzofri daa ped ha mi ya. Roo le, mi vi bay daa ped ha nzofri a mi mbi suno-i ha hudf bay puoke tul nzofri ngji bamba.»

Raw ko-kom

(Mat 20.29-34; Luk 18.35-43)

⁴⁶ Zezu bay lef nduobal-eri tii ngerepuo Zeriko. Zadfka i do kal Zeriko bay ruo nzofri na bayji le, raw mbiw ka ba vu Time ka rin-ε ba Batime kaw lafaa a gon fe. ⁴⁷ Zadfka a laa mii, ba Zezu ka Nazarad ze do kali ku na bayji le, ka tii saw guu fe beleɲ mii: «Zezu *vu bulu Davidf, kodf nguo hoy mu ko nun sie bi!» ⁴⁸ Lee, nzofri ngji bamba i gbu ni bay haɲa ni ka pon nzi-ε. Roo le, ka guu fe mba mba ba pola pola robay mii: «Vu bulu *Davidf, mu ko nun sie bi!» ⁴⁹ Bayji le, Zezu si bal-ε zik a do a baa mii: «Di ni ha mi.» Lee, i di Batime nzofri raw na i baa ha ni mii: «Siɲ law-a mu uru siya, Zezu di mu!» ⁵⁰ Bayji le, raw na vbu maagari be gbukra do siri, a zo zakra zakra a se ba luu Zezu. ⁵¹ Lee, Zezu vbi ni mii: «Fe ji ze mi hii bay haɲa mi daa ha mi le?» Bayji le, raw na yijra bay bay

h̄a ni mii: «Mbay, mu ɔ̄aa h̄a mi kɔ-kóm ɓa k̄i rɔɓay.»
⁵² LEE, Zezu ɓaa h̄a ni mii: «Mu se ɓáy kere, law-a ká mù
 ɔ̄aa ɓo tul-i na vaa mù ro.» Ká zadɛ ku h̄oy lɛ, ka kɔ-kóm
 a mbi faa fal Zezu na.

11

Zezu se Zuruzalɛm

(Mat 21.1-11; Luk 19.28-40; Zaa 12.12-19)

¹ Zezu ɓáy leɗ nduoɓal-eri i tònɗi ɗi ya ɓáy ngerepuo ká Zuruzalɛm, a í ɔ̄o ɗi ya ɓáy vu puori ká riŋ-ri ɓa Befaze ɓáy Betani ká ɔ̄o lakun kuo Oliviye. Báyii lɛ, ká zadɛ ku na Zezu pie leɗ nduoɓal-eri siɗi ha ri se pola ² a ɓaa ha ri mii: «Ì se puo ká ɔ̄o pol-rì ku. Zadka ò tíi ɗi lɛ, zadɛ ku h̄oy ò zín vu maasoɓa mb̄iw ká i taa ni ɔ̄o ɗi ká nzob kaw tul-e ba mb̄iw ya rɔɓay, lɛ, ò hína ni í víke h̄a mi. ³ Zadka nzob vbi rì mii: “Bay j̄i rɔɔ ò ɔ̄aa munu lɛ,” lɛ, ò ɓaa h̄a ni mii: “Ŋgerɛmbay ze se síeke; ndij̄i h̄oy lɛ a píeke h̄a mù ɓáy.”»

⁴ Báyii lɛ, leɗ nduoɓal-eri ká siɗi na, i zol í v̄aa z̄in vu maasoɓa ká i s̄in ni ɔ̄o faa hul ká keɛ ká lakun faa na í hina ni. ⁵ Nzob han̄eri ká i ɔ̄o ɗi na, i vbi ri bay mii: «Fe j̄i ze ò ɔ̄aa munu lɛ? Bay j̄i ndaw rɔɔ ò hina vu maasoɓa na key lɛ?» ⁶ LEE, i yij̄ira ɓáy bay ha ri munu ká Zezu ɓaa ha ri pola na. Ro, nzobkeri ku na ala ri ha ri z̄ólke, ⁷ lɛ, i se ɓáy vu maasoɓa na h̄a Zezu, í laɓa maagari ɓari zuɔ tul-e, lɛ, Zezu hil a kaw ɗi. ⁸ Báyii lɛ, nzobri ngij̄i ɓamba i laɓa maagari ɓari zuɔ faa ká pol-e bay h̄aja ni ka se tul-e a kál, a nzob h̄awri laa lɛ, i laɓa nzaa t̄oy vay puuri ká i kuɗ ká ɓil wáa. ⁹ Bari ká i se pol Zezu ɓáy ɓari ká i se fal-ɛ na, i guu fe ḡurum ḡurum ɓáy nzaa-ri ɓa siya mii:

«Hozana*! Náa písiri Ɔgerewuru!
Ndaɗ ɓay haɗa Ɔgerewuru ka sám fe zuo tul nzoɓ
ká vi ɓáy riŋ Ɔgerembay!

¹⁰ Ndaɗ ɓay haɗa Ɔgerewuru ka sám fe zuo tul nzoɓ
ká'a pie ni vi re mbay ká puoruo bulu naari David na!
Hozana! Naa písiri Ɔgerewuru ká kaw nuluel!»

¹¹ Zezu tji Zuzalɛm a kal a riɪ ɓil *hul kaɲi
Ɔgerewuru. Ka ko-kóm rie fal-ɛ gbuk a ngaa feri riw bele
ká kal na. Falɛ ku ɛ, ka tji a se ɓa Betani ɓáy leɗ nduoɓal-
eri ká duo fal-ɛ siɗi na, ɓay ji ɛ, síe ti mbäa ro.

Zezu faɗ nzum

(Mat 21.18-19)

¹² Nzaaruo ki ká ɓa tiɓie na, Zezu ɓáy leɗ nduoɓal-eri
i tji saa Betani í se faa, ɛ, kɔn sɛ ni. ¹³ Lɛɛ, ka mbi nun-ɛ
a kɔ puu nzum mbijw munu ɓáy vayke ka ɗo lew. Ka se
saw-ɛ ɓay zín lereke hanɛ ɓay suɗa. Zaɗka'a se saw-ɛ
na báyii ɛ, lereke mbijw tiya; ɓa vayke hoy, ɓay ji ɛ, ɓa
few líeke ya ɓáy. ¹⁴ Báyii ɛ, Zezu ɓaa ha puu nzum na
mii: «Nzoɓ mbijw ti suɗa lere ɓo mbäa mgbaɲ.» Lɛɛ, leɗ
nduoɓal-eri laa ɓay ká'a ɓaa na.

Zezu nii nzoɓ fe híeri ká ɓil hul kaɲi Ɔgerewuru

(Mat 21.12-17; Luk 19.45-48; Zqa 2.13-22)

¹⁵ Falɛ ku ɛ, Zezu ɓáy leɗ nduoɓal-eri i tji Zuzalɛm,
ɛ, ka riɪ a se ɓil mgbaɲ ká *hul kaɲi Ɔgerewuru ɗo ɗi a
tii saw níi nzoɓ ɗáɓ fe híeri ɓáy ɓari ká i se ɗi ɓay híe fe
na. Ka kira tutakra ɓari nzoɓ kuu ki lariri ɓáy kariŋgaw
nzoɓ híe kay beɗeri zuo nzari nzari. ¹⁶ Ka ala faa ha nzoɓ
mbijw kal ɓáy soɓa ɓe ká ɓil hul kaɲi Ɔgerewuru na ya.
¹⁷ Falɛ ku roo, ka fere nzoɓri fe a ɓaa mii: «Ɔgerewuru

* 11:9 11.9 Báyii tiikake na, Hozana na ɓaa mii, «Ɔgerewuru, mu vi
so ɗuru!» Báyii sewke taa Zezu laa ɛ, ɓayke ɓaa mii, «Naa
písiri Ɔgerewuru!»

baa ta-taŋ ká bil mbede be mii: “Hul bi na i dika ba hul d’aa nzaa bay kere nzobri ká saw puo bari bod bod riw bele†,” roo le, baari na i fere ni ba puy nzob riibari.»

¹⁸ Zaɗka *ngereenzob fe poyri bay *nzob fere nzobri bol kusolri laa bayke na munu bayji le, i nzaa faa bay ika Zezu. Tusuke le, hiε daa ri, bay ji le, fe ká’a fere ruo nzobri na tuku ri riw bele ha ri kaw yer. ¹⁹ Zaɗka zaɗ ba law na bayji le, Zezu bay led nduobal-eri i tji saa ngerepuo na ku í zol.

Nzum ká Zezu faɗ ni na huɔ wɔ

(Mat 21.20-22)

²⁰ Nzaaruo ki ká Zezu bay led nduobal-eri i do kal faa ba tibie piɗ na, i ko puu nzum na huɔ wɔ tji saw-ε. ²¹ Bayji le, law Piyer ker se tul bay ká Zezu baa ha puu nzum pola na a baa ha Zezu mii: «Mbay, mu ko-kóm mú ko! Puu nzum ká mù faɗ ni na huɔ wɔ do ku!» ²² Leε, Zezu mbi bay a baa ha led nduobal-eri mii: «Mì baa ha ri ta-taŋ ba tusuε ki. Ì daa law-rì ka bo tul ngerewuru! ²³ Zaɗka nzob baa ha kuo key na mii: “Mu muu ká zaɗ ni key a mú zo bo maambii,” roo nzobke may bay ká bil law-ε ya, a daa law-ε bo tul fe ká’a baa bayke na le, ngerewuru a haŋa ni feke na. ²⁴ Sawke mini ze, mì baa ha ri: feri riw bele ká ì vbi bay nzaa bay kere na, ndaɗ bay d’aa law-rì bo di í baa mii, ì ziji feke na ro, le, ngerewuru a haŋa ri feke na. ²⁵ Robay, zaɗka ì do siya í daa nzaa bay kere, roo ì ko ká ì do bay bay ziji nzob le, ndaɗ bay haŋa ri nda buma ka ziji ni. Be ndaw roo, Baa baari ká kaw nulue na, a ndaka buma ká tul fe kaaya baari na ziji ri ndaw bay. ²⁶ [Roo le, zaɗka ì nda buma ziji nzobri ká i daa kaaya ziji ri na ya le, Baa baari ká nulue na ti ndaka buma ziji ri ká tul fe kaaya baari na ya ndaw pi.»]

† 11:17 11.17 Ezay 56.7; Zereimi 7.11.

Báy faa ve ze Zezu d́áake fe le?

(Mat 21.23-27; Luk 20.1-8)

²⁷ Zezu báy leḏ nduoḅal-eri i ỳi í se Zuruzalem ba k̀i rɔḅay. Zaḏka Zezu haari ḅil mgbaḅ ká *hul kaḅi ḅgerewuru ḑo ḑi na báyji le, *ḅgerenzob fe poyri báy *nzob fére nzobri bol kusolri, rɔɔ báy ḅgere Zibri ndaw na, i vi luo-ε ²⁸ í vbi ni ḅay mii: «A ve ze mbi nzaa ha mù ndaw rɔɔ mù d́áake fe niri key le? Mase, nzob ve ze ha mù faa d́áake le?» ²⁹ Leε, Zezu ỳiḅra báy ḅay ha ri mii: «M̀i vbika r̀i ḅay mbjw hɔy ḅay kókɔ. Zaḏka ì ỳiḅra báy ḅayke ha mù le, m̀i kíε r̀i nzob ká mbi nzaa ha mù d́áake fe niri key na. ³⁰ D́aa tul nzobri nduo mbii ká Zaa ḑaa na waa, uru saa luo ḅgerewuru mase, uru saa luo nzobri hɔy le? Ì ỳiḅra báy ḅayke ha mù laa.» ³¹ Báyji le, i tii saw máy ḅay ká sakra k̀i mii: «Náa ḅári mina ro le? Zaḏka náa ỳiḅrari báy ḅay ha ni mii, uru saa luo ḅgerewuru le, a ỳi a vbi naari mii, ḅay j̀i ndaw rɔɔ náa d́ári law naari ḑo tul ḅay ká Zaa ḅaa na ya le? ³² A zaḏka náa ỳiḅrari mii, uru saa luo nzobri le, a ḑoko mina le?» Tusueke le, i ḑaa h̀iε ruɔ nzobri, ḅay j̀i le, nzobri riw bele kɔ Zaa ba nzob yaaḅa ḅay saa nzaa ḅgerewuru tusueke. ³³ Báyji le, i ỳiḅra báy ḅay ha Zezu mii: «Buru kɔ ya.» Leε, ka ỳiḅra báy ḅay ha ri mii: «Munu zu le, nda-ndaḑ! ʼBi hɔy kara, m̀i ti kíε r̀i nzob ká mbi nzaa ha mù d́áake fe niri key na ya ndaw.»

12

Law ḅay ká se tul nzob peḑri ká law-ri ndaya

(Mat 21.33-46; Luk 20.9-19)

¹ Fa le ku le, Zezu tii saw b́aa ḅay ha ri báy faa law ḅay a ḅaa mii: «Nzob mbjw munu mgba ẃaa a maa para puuri ḑo ḑi, a te kpaḅ gbi gbi kiri ḑi gbuk, a tie luɔ mbjw ḑo ḑi ḅay d́úoke lere puu na, rɔɔ a mbuo fe ga-gaḅ ḑo ḅil

wáa h̄a nzoḅ kórɔkeri kaw ɔí*. Fale ɛ, ka pɔŋ ped̄ke zuo nduo nzoḅ ped̄keri ká'a faa ri na, ḅay haŋa ḅo few hóro lere puu na vi ɛ, i wál taa ḅeri a í pɔŋ taa ḅari. Fale ku rɔɔ a zɔl a se varu. ² Zaaḁka few hóro lereke na vi báyji ɛ, nzoḅ wáa na pie led̄ káw ḅe mbjw se luo nzoḅ ped̄keri na ḅay yaaŋa lereke ká ɔo ḅay tul̄ ḅeri na. ³ Roo ɛ, nzoḅ ped̄keri na i mgb̄a led̄ káw ḅe na, í ndaka ni wɔḅ wɔḅ, í nii ni zɔl nduo-ε hɔy soli taŋ haŋa ni fe. ⁴ LEE, nzoḅ wáa na pie led̄ káw ḅe k̄i rɔḅay se luo-ri. Báyji ɛ, ḅe na, i ndaka tul-e wɔḅ wɔḅ ndaw, a í raḁ ni. ⁵ Nzoḅ wáa na pie led̄ káw ḅe k̄i rɔḅay. Báyji ɛ, ḅe na, i i ni. Ka ȳi a pie led̄ káw ḅe k̄iri ŋḡi ḅamba, ɛ, i ɔara ri faa mbjw munu ndaw: i ndaka nzoḅ haŋeri, a í i nzoḅ haŋri. ⁶ LEE, nzoḅ wáa na ti ḅáy led̄ káwri mbáa, ḅa vi-e ká'a kɔ ni ḅa nzoḅ nun-ε ro ze tɔŋ. Ka pie ni ḅa ɔrɔ fal ḅa luo-ri, a ker ká ḅil law-ε mii, i híε vu ḅeri na. ⁷ Roo ɛ, zaaḁka nzoḅ ped̄keri na mbi nun-ri í kɔ vu nzoḅ wáa na báyji ɛ, i ḅaa ḅay ká sakra k̄i mii: “Í kɔ, nzoḅ ká'a mgb̄aka fe pile na zu! Náa séri náa v̄a íri ni ḅo, náa pɔŋri fe pile na ḅa taa naari.” ⁸ Ro, í v̄a mgb̄a led̄ na í i ni, a í vbu ni ḅo fal wáa na.» ⁹ Báyji ɛ, Zezu vbi ri ḅay mii: «A munu ku w̄aa, nzoḅ wáa na a ɔáa mina ɛ? Ka'a v̄a ika nzoḅ ped̄keri na, a h̄a wáa na h̄a nzoḅ k̄iri. ¹⁰ Bay ká ɔo ḅil mbede ŋgerewuru key na w̄aa, ì k̄i ya ḅáy ɛ? Bayke ḅaa mii: “Tisaw ká nzoḅ mbúo hulri vbu ḅo ḅisuy na,

* ^{12:1} ^{12.1} Ka zaaḁ ni key na, fe ká nzoḅ wáa maa na, Kuori kɔ feke ya. Led̄ Izarayɛlri ze ɔí ḅa v̄iye. Ba vay fe ká uo a lie goriyo goriyo a ɔo zuba ká i ɔí ḅa rez̄iŋ. Ba fe pay ḅari ká i s̄u lereke, a í ɔáake him ndaw. Ká ḅil Mbede ŋgerewuru na, zaaḁka i ḅaa ḅay se tul̄ v̄iye ɛ, haŋe ḅa fe ká i maa ɔo ḅil wáa, a haŋe laa ɛ, ḅa led̄ Izarayɛlri k̄i s̄uo-ri ká ŋgerewuru kɔ-kóm ḅa tul-ri, a hii ḅay haŋa lere ḅari ɔo ɔí.

yì a vi ßa tisaw kere ká kal tul tisaw hawri pavbađ, a ßa tisaw tigbaa hul taa tusuEke.

¹¹ Feke ku na ßa peđf đáa ŋgerembay, a ßa fe ká ndađ ßamba ßay kóko†.»»

¹² Báyyi lE, *ŋgerenzob fe poyri ßáy nzođ fére nzođri *bol kusol Zibri, rɔɔ ßáy ŋgere Zibri ndaw na, i nzaa faa ßay mgbaka Zezu, ßay yi lE, i kɔ ndaw, law ßay ká'a ßaa na, ka túŋke ri tuŋ. Ro, í pɔŋ ni í zɔl, ßay yi lE, i hje ruo nzođri.

Fe ŋgerewuru ßáy fe Mbay Sezar

(Mat 22.15-22; Luk 20.20-26)

¹³ FalE ku lE, i pie Farizi haneri ßáy Ziß haneri ká i zuo fal Mbay *Erođ ha ri kaw lakun Zezu ßay nzaa nzi-E ßáy faa vbiw. ¹⁴ Ze í vbi ni mii: «Mbay, ßuru kɔ ndaw, ßo na mù ßaa sùo ßay. Mù yaa kér ßay nzođ mú đáake fe ya, ßay yi lE, ßo na mù ßaa ßay zih nzođ taŋ náa nun nzođ, a mú fere nzođri tusuE ßay ká se tul fe đáa ká rii law ŋgerewuru. Mu ßaa ha ßuru laa. Waa, *bol kusol naari ha faa ßay haŋa nzođ puo larimbuo ha Mbay Sezar mase, ha faa ya lE? Ndađ ßay púo larimbuo ha ni mase, ndađ ßay púo ha ni ya lE?»

¹⁵ LEE, Zezu kɔ ßay huo ßari na ndaw a vbi ri mii: «Waa, ßay yi ndaw rɔɔ, ì nzaa nzaa-i ßay mgbaka mì ßáy ßay lE? Ì mbi lari na mbjw i víke ha mì kɔ.» ¹⁶ Báyyi lE, i mbi lari na í víke ha ni, lE, ka vbi ri mii: «Tul nzođ, ßáy riŋ nzođ ká i vbie đo lari key na waa, ßa nzođ ve zu lE?» LEE, i yiŋra ßáy ßay ha ni mii: «Ba Mbay Sezar.» ¹⁷ Báyyi lE, Zezu mbi ßay a ßaa ha ri mii: «Munu zu lE, feri ká đo ßay tul Mbay Sezar lE, ì ha Sezar, a feri ká đo ßay tul ŋgerewuru laa lE, ì ha ŋgerewuru.» LEE, ßay ká'a yiŋra ha ri na tuku ri ha ri kaw yer.

† 12:11 12.11 Simri 118.22-23.

Vbiw ká ðay tul tji nzoɓri saa luɔ huɗ
(*Mat 22.23-33; Luk 20.27-40*)

¹⁸ Fale ku le, Sadusi hanɛri i vi luɔ Zezu ðay vbika ni ðay. Ba ðari *Sadusiri na ze i ker í ðaa mii, nzoɓ hu le, ti tji saa luɔ huɗ ya. Báyi le, i vbi ni ðay mii: ¹⁹ «Mbay, *Moyze ðaa *bol kusol ðo ðil mbeɗe ha naari mii, zaɗka nzoɓ ðo báy yu-ε, rɔɔ a hu a pɔŋ máy ðe taŋ mboŋke nzoɓ le, ndaɗ ðay haŋa yu-ε na ka yaa máy pile na, a mboŋke nzoɓ a kɔrɔke mijiri yu-ε ká hu na. ²⁰ Be ze, nzoɓ báy yu-eri tul-ri tɔŋɔ say, le, ŋɛɛɛ leɗ na yaa máy a hu taŋ mboŋke nzoɓ. ²¹ Tɔŋɔ fal-ε nzoɓ ndeke ði siɗike yaa máy pile ðe na, a hu taŋ mboŋke nzoɓ na rɔɔbay. Leɗ ndeke ði sayke na kara ðo munu na ndaw. ²² Nzoɓri ká tul-ri tɔŋɔ say na, i yaa máyke na yaa riw bele, í hu taŋ mboŋke nzoɓ. Ká fal huɗ ðari ku riw bele na, máy na kara ví hu ndaw. ²³ A munu ku waa, síeke ká nzoɓri tji saa luɔ huɗ na, nzoɓ ve ká sakra ðari ku na, máy na a bá taa ðe le, ðay ji le, ðari ká tul-ri tɔŋɔ say riw bele na, i yaa ni yaa báy zaɗ ðari riw bele.» ²⁴ Ro, Zezu ðaa ha ri mii: «Baarì na ì wuru faa; a waa ì kɔ feke kɔ le woo? Bay ji le, ðay ká ðo ðil mbeɗe ŋɛɛɛwuru na, ì laa ya ndaw, a í kɔ hurusuo ŋɛɛɛwuru ya ndaw pi. ²⁵ Tusueke le, síe ká nzoɓri tji saa luɔ huɗ na, warari báy máyri i ti yaana ki ya, roo le, i ðoko munu ba leɗ nzaaped ŋɛɛɛwuri ká nulue. ²⁶ A ðay ká se tul nzoɓri ká i tji saa luɔ huɗ na waa, ì kji ðay ká ðo ðil mbeɗe ká Moyze ðaa na ya le? Zaɗka Moyze ðaa ðay se tul puu ká gbúɗa ká huu se ði ká ðil law kɔr na, ŋɛɛɛwuru ðaa ha ni mii: “Mì ba ŋɛɛɛwuru *Abaraham, ŋɛɛɛwuru Izak, a mí ba ŋɛɛɛwuru *Zakoɓ ndaw‡.” ²⁷ Munu zu le, ŋɛɛɛwuru na ba ŋɛɛɛwuru nzoɓ káw báy kumnunri bo, ka ba

‡ 12:26 12.26 Tji kɛle 3.2-6.

ἡγερω̄uru nzoḅ huḑeri ya[§]. Baarì na, ì wuru faa mak mak ḅa tusuε.»

ἡγερε bol kusol

(*Mat 22.34-40; Luk 10.25-28*)

²⁸ Nzoḅ mbijw munu ká ḅa *nzoḅ fére nzoḅri bol kusolri ká laa máy ḅay ḅari a kɔ Zezu ká yijra ḅáy ḅay ḅáy zaḑε ḅa *Sadusiri na báyii ε, ka soro ḅa lakun-ε a vbi ni mii: «Bol kusol ḅa ze ḅa ἡγερεke kal ḅawri riw bele ε?» ²⁹ Λεε, Zezu ḅaa ḅa ni mii: «Mu kɔ, *bol kusol ká ḅa ἡγερεke kal ḅawri riw bele na ze ḑo key:

“Izarayεlri, ì te suku-rì í laa!

ἡγερεmbay ἡγερω̄uru naari na,

ḅe huο-ε keklek ḅoy ze ka ḅa ἡγερεmbay.

³⁰ ἡγερεmbay ἡγερω̄uru ḅo na,

mù hí ni ḅáy ḅil law-ari riw bele ndaw,

para nun sùo-ɔri riw bele ndaw,

kér ḅay ḅori riw bele ndaw,

rɔɔ ḅáy ḅurusuo-ɔri riw bele ndaw pi*.”

³¹ Bol kusol ndeke ḑi siḑike ze ḑo key

“Mù hí kɔ-ɔ munu ká sùo-ɔ ḅo kɪ†.”

Bol kusol kɪ ká kal ḅe niri ká siḑi key na tiya.»

³² Báyii ε, nzoḅ fére nzoḅri bol kusol na ḅaa ḅa Zezu mii: «Mbay, zaḑε zu. Bay ká mù ḅaa na ḅa sùo ḅay kɪ! ἡγερω̄uru huο-ε keklek ḅoy ze ḅa ἡγερω̄uru ḅo, wuru kɪ ká nde ni nde na tiya. ³³ Munu zu ε, nzoḅ ḅa ḅa ε, ka hii ἡγερω̄uru ḅáy ḅil law-εri riw bele, kér ḅay ḅeri riw bele ndaw, rɔɔ ḅáy ḅurusuo-εri riw bele ndaw pi.

§ 12:27 12.27 Nzoḅri ká i ḅa taa ἡγερω̄uru, munu ká Abaraham ndaw, Izak ndaw, rɔɔ Zakob ndaw na, ze i hu na hu ḅoy kara, para nun sùo-ri na kaw ḅáy kumnun ḅanguo. Be ze, ἡγερω̄uru na ḅa ἡγερω̄uru ḅari ḅanguo. * 12:30

12.30 Kijja bol kusol ba siḑike 6.4-6. † 12:31 12.31 Soro peḑ ḑáa Leviri 19.18.

Ka hii ku-ε munu ká sùo-ε ðe k̄i. Dáa fekeri ku na kal haṅa *fe poy ká i tay ðáy huu ḥa ḤḡEREWURU, ðáy fe poy ḥawri riw bele na.» ³⁴ Zaḍka Zezu laa ḥay ká'a ȳiṅra ðáy faake na báyi lε, ka ḥaa ḥa ni mii: «Mù ḍo ḍi ya ḥay haṅa ḤḡEREWURU ka re mbay ká tul-a.» Fa lε ku lε, nzoḍ mb̄iw ziṅ faa ḥay vbika ni ḥay na mb̄aa.

Krisi ḥáy David

(Mat 22.41-46; Luk 20.41-44)

³⁵ Zezu ḍo fére nzoḍri fe ká ḍil *hul kaṅi ḤḡEREWURU. Báyi lε, ka vbi ri mii: «Daa mina rɔɔ *nzoḍ fére nzoḍri bol kusolri ḥaa mii, *Krisi, nzoḍ ká ḤḡEREWURU waa ḥay píe ni ví yaa nzoḍri na, ka ḥa vu bulu Mbay *David lε woo? ³⁶ Ì kɔ, Mbay David ká Tem Law Pie nda faa pol-e na ḥaa sùo-ε k̄i mii:

“ḤḡEREWURU ḤḡEREMBAY ḥaa ḥa ḤḡEREMBAY ḍi mii:

‘Mu ví káw tunduo hoḍo ḍi kp̄uru

maa ḥáy haṅa mì haw ȳum ká tul nzoḍ tul ḡḡani ḥori

ha ri ḍo ḥa fe ḍáa ḥal-a zuo ḍiḥ’.”

³⁷ Mbay David k̄i sùo-ε na ḍi Krisike na ḥa ḤḡEREMBAY. A munu ku waa, ḍaa mina rɔɔ Krisi na a ȳí a ḥa vu bulu Mbay David ndaw lε woo?» Lεε, ruo nzoḍri ḡḡi ḥamba laa ḥay Zezu na ḥáy suoriya.

Fe ḍáa kaaya nzoḍ fére nzoḍri bol kusolri

(Mat 23.1-36; Luk 20.45-47)

³⁸ Zezu fere nzoḍri fe a ḥaa mii: «Ì nze ḥáy sùo-rì ḥay tul *nzoḍ fére nzoḍri bol kusolri ká i hii ḥay ndúo maagari ká p̄i-pie yul ḥay ḥáarike ḥa nzoḍri hii soko korma korma ha ri ká zaḍ ruo ká nun nzoḍri, ³⁹ í nzaa zaḍ káw riṅ ḍika ká ḍo pola ká ḍil hul mb̄ȳ k̄iri ḥáy zaḍ kaw ḡḡERERi ká nam fe s̄um suoriya ḥay kaw ḍi. ⁴⁰ I yaa fe máy s̄ieri kpakla kpakla riw bele, rɔɔ í ȳi í ḍaa nzaa ḥay

‡ 12:36 12.36 Simri 110.1.

kere pì-pie ðay harja nzoɓri kɔ ɛ, i písike ri. Nzoɓkeri ku na, Ɔgerewuru a ɗáa ri kɔ seke fe ngji ðamba.»

Máy síe mbjw ha fe tundo ha Ɔgerewuru

(Luk 21.1-4)

⁴¹ Falɛ ku ɛ, Zezu kaw siri maa ðáy zaɗ ɓúo lari ká ðil *hul kani Ɔgerewuru, a kɔ nzoɓri ká i vi ðay ɗáa lari zuɔ ðil huo fe ha Ɔgerewuru. Nzoɓ feziɗari ngji ðamba vi ɗaa lari ngi-ngji zuɔ ɗi. ⁴² Lɛɛ, máy síe mbjw munu ká ða kuku ví ɗaa soli siɗi hoy ká ða vu lari nzik nzik na zuɔ ɗi. ⁴³ Báyyi ɛ, Zezu ɗi leɗ nduoɓal-ɛri a ɗaa ha ri mii: «ì kɔ key! Mì ɗaa ha rì ta-taɗ ða tusuɛ kɪ, máy síe key ká kuku ðamba na, ka ha lari kal nzoɓ haɗri riw bele ká i vi ɗaa lari ɗari zuɔ ðil huo fe key, ⁴⁴ ðay ji ɛ, nzoɓ haɗri riw bele na, i wal feziɗa ɗari ká maa ri mgbak mgbak na í ha. Roo ɛ, máy key ká ferì riw bele puo ni na, ka ha fe ká'a ɗóke ðay hólkɛ sùo-ɛ na loɗ bele ha Ɔgerewuru.»

13

Zezu ɗaa ðay ká se tul ɓíɛ hul kani Ɔgerewuru

(Mat 24.1-2; Luk 21.5-6)

¹ Zaɗka Zezu tji saa ðil *hul kani Ɔgerewuru na, leɗ nduoɓal-ɛ mbjw munu ɗaa ha ni mii: «Mbay, mu kɔ-kóm mú kɔ bawda tisaw kereri ká ndaɗ ku! Mu kɔ hulri ká i ura ndaɗ key ku!» ² Lɛɛ, Zezu ɗaa ha ni mii: «Mù kɔ bawda tisaw kereri ká i ʉrake hulri na kɪ zu ɛ? Nam haɗɛ ɛ, tisawkeri key na ti tóɗ mbjw káy tul kɪ ya. Nzoɓri gáy ri riw bele zuɔ siri.»

Ferì ká'a kál pola roɔ ɔro ɓie nam ká tusiri a vika

(Mat 24.3-14; Luk 21.7-19)

³ Zezu se a kaw tul kuo ká riɗ-ɛ ɗa Oliviye, ká ɗo maa ðáy *hul kani Ɔgerewuru. Báyyi ɛ, Piyɛr, Zak ɓáy Zaa, roɔ Andere ndaw na, ɗari huo-ri ze i kaw ziɗ ni fi mbjw í

vbi ni bay mii: ⁴ «Mu baa ha buru laa, sie ha ndaw roo fe niri key na a vika le? Roobay, fe ji ndaw roo a kál a kie buru nam ká fe niri riw bele a víke na le?» ⁵ Báyji le, Zezu tii saw baa bay ha ri mii: «ì nze báy sùo-rì bay haña nzoɓ mbjw mini kara ka úla rì ya. ⁶ Nzoɓri ví ngji bamba báy riŋ-i í baa mii: “Ba bi ze mì ba *Krisi, nzoɓ ká ngerewuru waa bay píe ni ví yaa nzoɓri na.” I úla nzoɓri ngji bamba. ⁷ Zafka ì láa soro bay ruyri ká nzoɓri ruu kị ká lakun-rì, a í laa soro ruyri ká nzoɓri ruu kị ði ði ndaw na le, ì ha sùo-rì ka to ya, bay ji le, ndaɗ bay haña fe niri key na ka tji ndaw roo! Roo le, ba sie óro bie nam ká tusiri key ya roobay. ⁸ Nzoɓri ká saw puo bari mbjw, i úru bay rúu zih nzoɓri ká saw puo kiri boɗ. Nzoɓri ká bil puoruo mbjw, ì úru bay rúu zih nzoɓ puoruo kiri. Tusiri a lán yik yik báy zaɗ zaɗ ndaw, kɔn luye a líe báy zaɗri ndaw pi. Fekeri ku na a ɗoko munu ba tiika nduo ká se máy nzoɓ bay haña ni ka mboj. ⁹ Roo le, baari na, ì kɔ sùo-rì báy kere ndaw roo! Nzoɓri mgbaka rì bay pɔŋ rì bo nduo nzoɓ kúnj sal bayri, ì ndaka rì báy ndoy ɗɔŋ ká bil *hul mbú kị Ziɓri ndaw. I fáa rì bay ɗáa rì kaw pol nzoɓ réke tul puori ndaw, pol mbay luyeri ndaw bay tul-i, a le, ká zaɗe ku na ì baa nasi bay ká se tul-i na ha ri. ¹⁰ Do nun ka-káa Bay Kere ha nzoɓri ká saw puo bari boɗ boɗ na riw bele ha ri laa pola ndaw roo, óro bie nam ká tusiri na ka vi báy. ¹¹ A zafka i mgba rì bay ɗáa rì kaw pol nzoɓ kúnj sal bayri le, ì ha law-rì ka nzaa rì bay tul bayri ká i vaa baa na ku ya. Ká zaɗe ku hoy, ì baa bay ká ngerewuru ha rì. Bayke ku na, ti uru saa luor-rì ya, roo le, ba Tem Law Pie ze a ɗáa baykeri na zuo nzáa-rì ha rì baa báy. ¹² Namke ku na, yu kiri mbika tul kị ha ri i ri ndaw, baa leɗri ɗáa munu zih vu bari ndaw, a leɗri kara i úru zih nzoɓ mbóŋ ri rì ha ri ɗaa bay huɗ bo tul-ri ndaw. ¹³ Nzoɓri riw bele i fúy rì bay

tul-i. Roo Ƽ, nzoɓ ká mgbá ɲɔ-ɲɔɲ kpuru tji gbuke Ƽ, ɲɛɛwuru a yaɲa ni.»

*Fe sɛkɛ a ɗáa nzoɓri ká Zude
(Mat 24.15-28; Luk 21.20-24)*

¹⁴ «Namke ku na ì kóko nzoɓ ká i ɗi ni ɓa “Fe Ƴm ká maa ɓáa ya” kaw zaɗ ká’a maa káw ɗi ya. (Nzoɓ ká kji mbeɗe key na Ƽ, ka laa saŵke ta-taɲ!) Zaɗka i ko munu na báyi Ƽ, ɓari ká i kaw kuɗu zaɗ ká Zude na, naɗɗ ɓay haɲa ri ɗúu ɓa tul kuori. ¹⁵ Nzoɓ ká’a mgbaka ɲaram ká tul hul siya na*, ka ti ɗí ɓay vaa mbika fe ká hula ya ndaw, ¹⁶ a nzoɓ ká’a ɗoko wáa na ti yi se puɔ ɓay mbika maagari ɓe ya ndaw pi. ¹⁷ Namkeri ku na, máyri ká i ɗoko ɓil, ɓáy máyri ká leɗri áw wɲ ɓari na, i kóko sɛkɛ fe ɲgii ɓamba. ¹⁸ ì kóɗ ɲɛɛwuru ɓay haɲa feri key na, ka tji ɓáy few lew teɗ ya! ¹⁹ Ká ɓil namkeri ku na, kóko sɛkɛ fe ká’a tji tul nzoɓri na, a kál tul zaɗ pavbaɗ. Úru saa nam ká ɲɛɛwuru ɗáake feri riw bele kpuru tji vuri key na, kiri kóko sɛkɛ fe ká mini na nzoɓ ko ya roɓay, roɔ ɓil namri ká’a vi vuku hoɔy kara, nzoɓ ti kóko kiri sɛkɛ fe ká mini mbáa mgbáɲ. ²⁰ A zaɗka ɲɛɛmbay mbi nzi-ɛ ɓay yiɲra namkeri ku na ɓa fal ya Ƽ, nzoɓ mbiw mini kara ti káw ɓáy kumnun ya. Roo Ƽ, namkeri ku na ka yiɲra ɓa fal ɓay tul nzoɓ ɓeri ká’a nan ri zuɔ ɓoɗ ɓa taa ɓe. ²¹ Zaɗka nzoɓ ɓaa ha rì mii: “ì ko-kóm í ko *Krisi, nzoɓ ká ɲɛɛwuru waa ɓay píe ni ví yaa nzoɓri na, ka ɗo zaɗ ni key” mase “ka ɗo lew,” Ƽ, ì ɗaa law-rì ka ɓo ɗi ya, ²² ɓay ji Ƽ, nzoɓri ká i ɗi sùo-ri ɓa Krisi, ɓáy nzoɓri ká i ɗi sùo-ri ɓa *nzoɓ yaɲa ɓayri saa nzaa ɲɛɛwuru na, i tji í ɗaa fe saɲri ɓáy feri ká mba kóko ɓay úlake nzoɓri. Ze faa ɗo ɗi Ƽ, nzoɓri ká ɲɛɛwuru nan ri zuɔ ɓoɗ ɓa

* ^{13:15} ^{13:15} Ziɓri na, zaɗka i ɗaa hul Ƽ, i ɗaa tul-e aa raɗ raɗ ɗo ɗi ɓa zaɗ mgbaka ɲaram ɓari.

taa ðe na hɔy kara, i úla ri ndaw. ²³ Munu zu ɛ, ðaarì na, ì nze ðáy sùo-rì! Mì ðaa ðayke riw bele ha rì ro.»

Síe yí Vu Nzob

(Mat 24.29-31; Luk 21.25-28)

²⁴ «Ká ðil namkeri ku, ká fal kókɔ sɛkɛ feke ku na, síe a ðoko guu ndaw, few ti híe mbáa ndaw, ²⁵ mbaymawri tiika saw gáy saa tumbam ndaw, rɔɔ hɔrusuori ká i ðo tumbam kara i lán yik yik ndaw pi. ²⁶ Báyi ɛ, nzoɓri kókɔ mì ði *Vu Nzob ká mì ví saa nulue ká ðil síi mbam ðáy bawda hɔrusuo, ðáy riŋ ðika. ²⁷ Bi na, mì píe leɗ nzaapeɗ ðiri ha ri se ðáy tiw zaɗri ká niŋ ká tusiri key ðay mbú nzoɓri ká mì nan ri zuɔ ðoɗ ða taa ði na, saa fi mbiɛ mgba gbu zaɗ ká fi mbini.»

Fe fére ká se tul puu nzum

(Mat 24.32-35; Luk 21.29-33)

²⁸ «Ì laa máa ðay ká se tul puu nzum na, a í fére fe ká ði! Zaɗka ì kɔ rɔɔ nzaa tɔykeri luo vay a ðo rék rek ɛ, ì kɔ ta-taŋ mii, nzaa bura mbam ðo ði ya ro zu. ²⁹ Do faa mbiw munu ndaw, zaɗka ì kɔ fe niri key na tji ɛ, ì kɔ ndaw mii, ði *Vu Nzob na, mì ðo ði ya deɓ ðay ví; mì ðo faa hul ro. ³⁰ Mì ðaa ha rì ta-taŋ ða tusuɛ kji; nzoɓri ká timbeɗɛ key na, i ti huka riw bele ya hɔy ze fe niri riw bele key na a tji. ³¹ Tumbam ðáy tusiri na a kál hɔn bele. A roo ɛ, ðay ðiri na ti kál ya mgbaŋ.»

Ŋgɛɛwuru huo-ɛ hɔy kɔ síeke

(Mat 24.36-44)

³² «Bay ká se tul namke mase saw síeke ká ði *Vu Nzob mì yí ðay ví na, nzoɓ mbiw mini kara kɔ ya. Leɗ nzaapeɗ Ŋgɛɛwururi ká nulue ya ndaw, ði Vu Nzob kara ya ndaw; ða Bãa huo-ɛ hɔy ze kɔ. ³³ Munu zu ɛ, ì kɔ sùo-rì ðáy kere ndaw rɔ! Ì káw ðáy nzaa ðal-rì kekeke, ðay ji

Ƽ, namke ká'a vika na ì kɔ ya. ³⁴ Ɖo munu ɓa nzob ká ɔo séke ɓa varu ká'a pɔŋ fe ɓeri zuɔ nduo leɗ káw ɓeri. Nzob ha ha Ƽ, ka ha ni peɗ ká maa ɓay haŋa ni ka ɗaa. Ka baka nzob kóro faa hul ɓay haŋa ni ka káw ɓáy nzaa ɓal-ε. ³⁵ Munu zu Ƽ, ì káw ɓáy nzaa ɓal-rì kekeke, ɓay ji Ƽ, nam ká ŋɛɛɛnzob puo a yíi a vi na, ì kɔ ya. Kɔ ya Ƽ, ka'a vika ɓáy nzaa láw, mase ɓáy nzaa zaɗ buo, mase ɓáy tuo ká ka-káa, mase ɓáy tiɓie kara, ì kɔ ya ndaw. ³⁶ Zaɗka'a tji tul-rì mbuɗa Ƽ, kɔkɔ ká'a zín rì ká tul nam! ³⁷ Bay ká mì ɓaa ha rì key na, mì ɓaa ha nzobri riw bele: ì káw ɓáy nzaa ɓal-rì kekeke!»

14

Mbayri nzaa faa ɓay mgbaka Zezu
(Mat 25.1-5; Luk 22.1-2; Zaa 11.45-53)

¹ Nam tòn siɗi hoɔ ro ɓay haŋa ri ɗaa *nam suoriya tji saa ɓil koy ɓáy *nam suoriya maapa ká i ɗaa taŋ fe hew fe na báyii Ƽ, *ŋɛɛɛnzob fe poyri ɓáy nzob fére nzobri *bol kusol Ziɓri i nzaa faa ɓa law ɓay mgbaka Zezu ɓay ika ni. ² Ƽεε, i ɓaa ha kji mii: «Ndaɗ ɓay mgbaka ni ká síe nam fe sɔm suoriya ya, ká ruɔ nzobri mgbaka í uru zin naari.»

Máy ká ɗaa num zuɔ tul Zezu
(Mat 26.6-13; Zaa 12.1-8)

³ Zezu na ɔo Betani luo nzob ká i ɗi ni ɓa Simɔn nzob kpiri. Zaɗka'a kaw nzaa fe sɔm na báyii Ƽ, máy mbiw rii tul-ri ká hula ɓáy guma ká i ɗaa ɓáy tisaw ká riŋ-ε ɓa *alabastre* ká num mbaa ɗi. Numke ku na riŋ-ε ɓa *nar* ká baɛ fu búy búy, a taŋ kaɗara ká larike ŋɔŋ ɓamba. Ro, a haw nzaa guma numke na a kuna tɔlɔlɔ zuɔ tul Zezu. ⁴ Ƽεε, nzob haŋeri ká i kaw ɗi na, law-ri se ri ha ri ɓaa ɓay ká sakra kji mii: «Úwaa! Bay ji ndaw roɔ máy key na

ɓiɛ num na munu ɛ? ⁵ Ba fe ká nzoɓ hie ɓa pola zu ɛ, a zɪŋ larike maa lari peɗ mbiimbam mbɪw ɓay haŋa nzoɓ kɪkuri.» Ze, í ɓaa ɓay zɪŋ máy na ŋɔɔ-ŋɔɔŋ. ⁶ Báyyi ɛ, Zezu ɓaa ha ri mii: «Ì pónŋ ni ɗɛkɛkɛ! ɓay ɪi ndaw rɔɔ ì yɔkɔ ni mini key ɛ? Fe ká'a ɗaa zɪŋ m̀ key na, ɓa fe kere ká ndaɗ ɓamba tasiri. ⁷ Ì kɔ, nzoɓ kɪkuri na, i ɗoko zɪŋ r̀ ɓaŋguɔ kpaɗara. Ze ɓo ì hii ɗáa kere zɪŋ ri ɛ, faa ɗo hɔy ì ɗaa. A roo ɛ, ɓi na, m̀ ti ɗoko zɪŋ r̀ ɓaŋguɔ ya. ⁸ Máy na, fe ká maa ɗáa ni ze ka ɗaa. Ka kuna num ká ɓare fu b̃ỹ b̃ỹ na zuɔ tul-i pola ndaw rɔɔ ɓay haŋa ri ṽroke m̀ ɓáy. ⁹ M̀ ɓaa ha r̀ ta-taŋ ɓa tusuɛ kɪ: zaɗri riw bele ká tusiri key ká i ka-káa ɓay Kere ká ɗi na, i loko soro fe ká máy key ɗaa na, ɓay haŋa nzoɓri k̃erke ɓay se tul-e.»

Zudas hii ɓay mbika tul Zezu

(Mat 26.14-16; Luk 22.3-6)

¹⁰ Báyyi ɛ, Zudas Iskariyoɗ, ɓe ká'a ɓa nzoɓ mbɪw ká sakra leɗ nduoɓal-eri ká duɔ faɛ siɗi na se luo *ŋɛɛɛnzoɓ fe poyri ɓay léke faa ɓay pónŋ Zezu ɓo nduo-ri. ¹¹ Zaɗka i laa ɓayke na munu báyyi ɛ, i ɗaa suoriya í waa zɪŋ ni ɓay haŋa ni lari. Ro, Zudas tii saŋ nzáa faa ɓay kókɔ saŋ síe ká'a máa ɓay pónŋke Zezu ɓo nduo-ri na.

Zezu s̃ỹ fe s̃ỹm nam suoriya t̃ɪ̃i saa ɓil koy zɪŋ leɗ nduoɓal-eri

(Mat 26.17-25; Luk 22.7-14,21-23; Zaa 13.21-30)

¹² Titire nam ká i ɗáake suoriya maapa ká taŋ fe hew fe na, ɓa nam ká i ike baɗuri í púoke fe ha ŋɛɛɛmbay í ɗáake fe s̃ỹm suoriya t̃ɪ̃i saa ɓil koy. Lɛɛ, leɗ nduoɓal Zezuri vbi ni ɓay mii: «Zaɗ ha ze mù hii haŋa ɓuru se ɗi ɓúru vaa leke fe s̃ỹm suoriya t̃ɪ̃i saa ɓil koy na ha mù ɛ?» ¹³ Báyyi ɛ, Zezu pie leɗ nduoɓal-eri siɗi a ɓaa ha ri mii: «Ì se ŋɛɛɛpuo ká Zuruzalɛm. Ká zaɗɛ ku na ì zɪŋ

w̄ara nzoḅ mbjw soḅ tinay mbii, le, ì se fal-ε. ¹⁴ Hul ká'a ríi d̄i na, ì ḅaa ḅa nzoḅ hulke na mii, "Mbay ḅaa mii, w̄aa, ḅil hul ká ḅeri káw d̄i ḅáy leḉ nduoḅal ḅeriri ḅay suṅa fe s̄um suoriya t̄ji saa ḅil koy na ḉo ḅaa le?" ¹⁵ LEE, ka'a kíε rì hul káy tul k̄i mbjw ká ḅil-e aa raḉ raḉ ká i leke feri riw bele zeḅ zeḅ zuo d̄i ḅáy zaḉε ro na. Zaḉε ku na ze, ì léke fe s̄umri na ká d̄i ḅay ḅaṅa náa s̄uri.» ¹⁶ Báyji le, leḉ nduoḅal-eri na i zol í t̄ji ḅgerεpuo í v̄aa z̄ij feri riw bele ḅáy zaḉε munu ká Zezu ḅaa ha ri na. Ze í leke fe s̄um suoriya na ká d̄i.

¹⁷ Zaḉka síe riṅ bele na, Zezu ḅáy leḉ nduoḅal-eri ká duo fale síd̄i na i se í t̄ji ḅil hulke na. ¹⁸ A zaḉka i kaw nzaa tutakra fe s̄um, í ḉo suṅa fe na báyji le, Zezu ḅaa ha ri mii: «Mì ḅaa ha rì ta-taṅ ḅa tusuε k̄i: nzoḅ mbjw ká sakra ḅaarì ká s̄u fe z̄ij mì key na, a mbika tul-i.» ¹⁹ Báyji le, leḉ nduoḅal-eri ḉaa síe riw bele í tii saṅ vbika ni ḅay mbjw mbjw ḅáy zaḉ ḅari riw bele mii: «Ba ḅi ya na maa?» ²⁰ LEE, Zezu ȳiṅra ḅáy ḅay ha ri mii: «Ba nzoḅ mbjw ká sakra ḅaarì ká duo fale síd̄i key ká mb̄u nduo fe s̄um z̄ij mì. ²¹ Ba tusuε, ḅi *Vu Nzoḅ na, mì huka munu ká i ḅaa ḅayke ḉo ḅil mbeḉε ḅgerεw̄uru se tul-i. Roo le, kóko seke fe taa minake ze a ḉoko ḅay tul nzoḅ ká mbi tul ḅi Vu Nzoḅ na le! Nzoḅke ku na, mbóṅ ni ya ndaḉ mba mbóṅ ni.»

Zezu ḅáy leḉ nduoḅal-eri kaw nzaa fe s̄um law mbjw (Mat 26.26-30; Luk 22.14-20; 1Kō 11.23-25)

²² Zaḉka i ḉo suṅa fe na báyji le, Zezu mbi maapa a ḉaa taambol ḅa ḅgerεw̄uru ndaw r̄o, a haw a ḅa leḉ nduoḅal-eri a ḅaa ha ri mii: «Ì yaa; ḅe ni key na, ḅa naysuo-i zu.» ²³ Fale ku le, ka ȳi a mbi koḅo, a ḉaa taambol ḅa ḅgerεw̄uru, r̄o a ha ri nzo ḅáy zaḉ ḅari riw bele. ²⁴ Ka ḅaa ha ri mii: «Be ni key na ḅa sím s̄uò-i zu. Ba

sím ði ká'a úo zuo siri ðay síjke *sáka kuni ká ŊġEREWURU saa ziŋ nzobri ŋġi ðamba. ²⁵ Mì ðaa ha rì ta-taŋ ða tusuE kġ: mì ti nzokɔ mbii lere puu na mbăa, kpuru maa ðáy nam ká mì nzokɔke taa fie ziŋ rì ðáy nam ká ŊġEREWURU a réke mbay ká tul nzobri na.» ²⁶ FalE ká i ði sim nam suoriya í písike ŊġEREWURU na báyi LE, i zol í văa kaw tul kuo ká riŋ-E ða OliviyE.

Zezu ðaa ðay ká tul máy ðay PiyER

(Mat 26.31-35; Luk 22.31-34; Zaa 13.36-38)

²⁷ Báyi LE, Zezu ðaa ha leð nduoðal-eri mii: «Baari na ì pɔŋ mì riw bele munu ká i ðaa ðayke ðo ðil mbede ŊġEREWURU mii: “Mì ika nzob kóro baðu, LE, baðuri na i zékre kġ kperke kperke ðáy zað zað riw bele*.” ²⁸ Roo LE, zaðka mì tġi saa luɔ huð na, mì văa giyaŋ rì ká kuðu zað ká Galele.» ²⁹ Báyi LE, PiyER ðaa ha ni mii: «Ze nzob haŋri riw bele pɔŋ mù hɔy kara, ði na mì ti pɔŋ mù ya.» ³⁰ LEE, Zezu yiŋra ðáy ðay ha ni mii: «Mì ðaa ha mù ta-taŋ ða tusuE kġ: vuri, ká ðil suŋ key na, pola roɔ ðay haŋa tuo ka-káa ba siði LE, ðo na mù máy ðay ká tul-i faa ðal ba say mii, mù kɔ mì ya.» ³¹ Roo LE, PiyER geðe ðayke ðáy hurusuo mii: «Ze ðay haŋa mì hu na ziŋ mù hɔy kara, mì ti máy ðay ká tul-a ya!» A LE, leð nduoðal-E haŋri riw bele na i ðaa faa mbġw munu ndaw.

Zezu ðaa nzaa ðay kere ká Gesemane

(Mat 26.36-46; Luk 22.39-46)

³² FalE ku LE, Zezu ðáy leð nduoðal-eri i tġi zað mbġw munu ká riŋ-E ða Gesemane. Báyi LE, Zezu ðaa ha ri mii: «Ì káw zað ni key, a ði LE, mì séke ðay văa ðáa nzaa ðay kere.» ³³ Zezu ha PiyER ðáy Zak ðáy Zaa i se ziŋ ni. LEE, law-E tii saŋ sEke ni rì fe ká se ðay mġ-miira mini key,

* 14:27 14.27 Zakari 13.7.

a hiε ɗaa ni zikiki. ³⁴ Ka ɗaa ha ri mii: «Mì kɔ sɛkɛ fe ká ɗil law-i maa huɗ. Ì káw zaɗ ni key ɗáy nzaa ɗal-rì kekeke.» ³⁵ Ka se ndji munu ɗa pola a kii raɗ a naa siri a koɗ ηγερωυru ɗay haɗa ɗo, zaɗka faa ɗo ɗi le, sɛkɛ fe ká'a ɗoko ɗay tul-e na ka ɗaa ni ya. ³⁶ Ka ɗaa mii: «Băa, fe ká mba mù mba na tiya. Fe sɛkɛ ká'a ɗáa mì key na, mu ha ni ka ɗo ɗi ɗi zinj mì, roo le, mu ɗaa fe ká law-a ze hii ɗo, fe ká law-i ze hii ya.»

³⁷ Fa le ku le, ka yi a se luo leɗ nduoɗal-eri ká say na, le, ka zinj ri ká tul nam. Ro, a tuma ri a ɗaa ha Simɔn Piyer mii: «Simɔn, mù na-nam le woo? Mù maa káw siya saw síe mbijw ya hoy le woo? ³⁸ Ì káw ɗáy nzaa ɗal-rì kekeke í ɗaa nzaa ɗay kere, ká ɗay líe ɗo ɗil nzaa úla. Ká ɗil law nzob na law hiiya ɗáa kere ze mbaa ɗi gbay gbay, roo le, hurusuo-ε maa ya.»

³⁹ Ka naa sùo-ε na roɗay a văa koɗ ηγερωυru munu ká'a ɗaa pola na ɗáy. ⁴⁰ Báyii le, ka yi a ví zinj leɗ nduoɗal-eri na roɗay ká tul nam, ɗay yi le, nam hii nun-ri dik dik ɗáy. Leε, i kɔ ɗay ká ɗay yiŋra ha ni ya. ⁴¹ Zaɗka'a yi saa zaɗ ɗáa nzaa ɗay kere faa ɗal ba sayke na báyii le, ka ɗaa ha ri mii: «Ì na-nam roɗay í mgba taram sùo-rì kele? Maa ro; saw síe ká i pɔŋke ɗi *Vu Nzob ɗo nduo nzob feyari na vi ro. ⁴² Ì úru siya náa séri! Ì kɔ-kóm í kɔ nzob ká'a mbika tul-i na ɗo key.»

I mgba Zezu

(Mat 26.47-56; Luk 22.47-53; Zaa 18.3-12)

⁴³ Zaɗka Zezu ɗo ɗáa ɗay koɗ ɗáy na báyii le, Zudas ká ɗa nzob mbijw ká sakra leɗ nduoɗal-eri ká duo fal-ε siɗi na, tiɗ ɗáy ruɔ nzobri ká i vi ɗáy maamiiri ɗáy puuri gbiri gbiri ɗo nduo-ri. Ba *ηγεzenzoɗ fe poyri ɗáy *nzob fére nzobri bol kusolri ɗáy ηγεε Zifri ze pie ri se. ⁴⁴ Zudas, nzob mbika tul Zezu na, ka leke ɗay zinj

ruo nzobri a baa mii, fe ka beri d'aa bay hara ri koke ni na ze do key: «Nzob ka mi mgbani girik mi aw nzi-ε le, ba be ka i hii na zu. I mgbani i koru ni ha ni se zih ri.» ⁴⁵ Vi Zudas ka munu hoy le, ka soro ba lakun-ε a baa ha ni mii: «Mbay!» Lεε, ka mgbani girik a aw nzi-ε. ⁴⁶ Ro, nzob hawri d'aa so tul Zezu kuruk i mgbani. ⁴⁷ Lεε, nzob mbijw ka sakra bari ka do zadε na, naa maamii hara a teke suku ledf kaw ngerenzob fe poy luye na mbekedf bo bisuy. ⁴⁸ Bayji le, Zezu mbi bay a baa ha ri mii: «I tji bay maamiiri bay puuri gbiri gbiri bay mgbaka mi ri fe ka mi ba dombirim nzob le woo! ⁴⁹ Namri riw bele na mi do zih ri mi fere ri fe ka bil *hul kani ngerewuru, le, i mgbani mi ya. Roo le, fekeri tji munu bay hara bay ka do bil mbede ngerewuru na, ka do munu bay zadε.» ⁵⁰ Be nu ku bayji le, ledf nduobal-eri riw bele pɔɔ ni, a i zuo dul hadf bele. ⁵¹ Lεε, ledf kuban mbijw munu rie gari nam hoy do suo-ε a seke fal Zezu. Bayji le, i lie mgbaka ni. ⁵² Roo le, ka pɔɔ gari nam be na ba nduo-ri a duu suo-ε hoy nduofɔi.

Ngere Zibri kun bay bo tul Zezu

(Mat 26.57-68; Luk 22.54-55,63-71; Zaa 18.13-14,19-24)

⁵³ I se bay Zezu ka luo *ngerenzob fe poy luye, le, i mbu ngerenzob fe poyri riw bele, ngerere Zibri bay *nzob fere nzobri bol kusolri ndaw ka di. ⁵⁴ Lεε, Piyer na dii fal Zezu di bay salke d'aka d'aka kpuru a tji bil mgbay ngerenzob fe poy luye na. Ka zadε ku na, ka kaw a nuu huu zih nzob koru zadri.

⁵⁵ Bayji le, ngerenzob fe poyri bay kudu nzob kun sal bay luye ka luo Zibri na riw bele, i nzaa faa bay d'aa bay bo tul Zezu bay ika ni. Roo le, i zih bay mbijw ka bay d'aa bo tul-e ya. ⁵⁶ Tusuke le, nzobri ngji bamba i kudf bay zuo nzaa Zezu, le, bay bari na zuo ki ya. ⁵⁷ Bayji le, nzob haneri uru i kudf bay zuo nzi-ε mii: ⁵⁸ «Buru laa bay ka

nzi-ε mii, ɓeri ɓíε *hul kani ηγερεwurɔ ká nzoɓ mbuo ɓáy nduo-ε. A nam say hɔy ɛ, ɓeri ɔ́aa kɪ ká nduo nzoɓ ɔ́aa ya.» ⁵⁹ Roo ɛ, ká tul ɓay na ku hɔy kara, ɓay ɓari zuɔ kɪ ya wǔm. ⁶⁰ Báyyi ɛ, ηγερεnzɔɓ fe poy luye na uru siya ká sakra nzoɓri a vbi Zezu mii: «Bay niri ká nzoɓ niri mbi ɓo tul-a key na waa, mù ti yíiηra ɓáy ɓay mbiw ya hɔy ɛ?» ⁶¹ ɛε, Zezu mɓa nzi-ε ɔ́o ɔ́i a ɓaa ɓay mbiw ya. Báyyi ɛ, ηγερεnzɔɓ fe poy luye na vbi ni ɓay ɓa kɪ rɔɓay mii: «Waa, mù ɓa *Krisi, nzoɓ ká ηγερεwurɔ waa ɓay píe ni ví yaa nzoɓri na ɛ? ηγερεwurɔ ká nzoɓri pisi ni na waa, mù ɓa vi-e ɛ woo?» ⁶² ɛε, Zezu yíiηra ɓáy ɓay ha ni mii: «Zaɔε zu; mì ɓa ɓe na kɪ, ɛ, ɓi *Vu Nzoɓ na ɓaari riw bele na, ì kóko mì kaw tunduo hoɔo ηγερεwurɔ Nzoɓ Hurusuo. Rɔɓay, ì kóko mì ká mì ví saa nulue ká ɓil síi mbam.» ⁶³ Báyyi ɛ, ηγερεnzɔɓ fe poy luye na go gari ɓe kɪ sùo-ε tír a ɓaa mii: «Káy! Náa vbikari nzoɓ nasi ɓay kiri ɓay ɔ́aake mina ɓáy ɛ?» ⁶⁴ Bay niri ká'a ɓaa a tíirike ηγερεwurɔ na, ì la-laa. Waa, ì ker mina ɛ?» ɛε, nzoɓri riw bele na ɔ́aa ɓay ɓo tul-e í ɓaa mii: «Bay mɓa tul-e, a ɔ́aa fe ká maa huɔ.» ⁶⁵ Be nu ku ro, nzoɓ hanɛri tii saw sa-sami zuɔ nun-ε, í siη nun-ε ɓáy vay gari, í nda ni gúk guk í ɓaa ha ni mii: «Baa ha ɓuru laa; kíε ɓuru nzoɓ ká nda mù key!» Ro, nzoɓ kóro zaɔri na, i nda hala nun-ε kpáy kpáy.

Máy ɓay Piyer ká tul Zezu

(Mat 26.69-75; Luk 22.56-62; Zaa 18.15-18,25-27)

⁶⁶ Piyer kaw ɓil mɓaη koɓ hɔy ɛ, leɔ máy mbiw munu ká sakra leɔ káw *ηγερεnzɔɓ fe poy luye na tii ɓil mɓaη na. ⁶⁷ Zaɔka'a ko Piyer ɔ́o núu huu báyyi ɛ, ka ηgaa ni zii a ɓaa ha ni mii: «Bo kara mù se ziη Zezu, leɔban ká Nazarɛɔ na ndaw.» ⁶⁸ ɛε, Piyer may a ɓaa mii: «Mì ko ya. Bay ká mù ɓaa key na, mì taa láa kpuy.»

Falɛ ku ɛ, ka uru a t̄ji saa nzaa mgbaŋ na ndji munu, [ɛ, tuo ka-káa.] ⁶⁹ Roo ɛ, leɗ máy na kɔ ni a tii saw ɓáa ɓay na rɔɓay ha nzoɓri ká i dfo zaɗɛ na mii: «Leɗban key na, ka ɓa nzoɓ mbiw ká sakra ɓari ku.» ⁷⁰ Lɛɛ, Piyɛr ȳji a máy ɓay ɓa k̄i rɔɓay. Falɛ ku ndji hoɔy ɛ, nzoɓri ká i dfo zaɗɛ na, i ɓaa ha ni mii: «Ba tusuɛ, mù ɓa nzoɓ mbiw ká sakra ɓari ku, ɓay j̄i ɛ, mù ɓa nzoɓ ká kuɗu zaɗ ká Galele.» ⁷¹ Báyyi ɛ, Piyɛr tii saw háa huɗ mii: «Mi hu mak mak! Leɗban ká i ɓaa ɓay be ha mi key na, ká nun ŋɛɛwuru ɛ, mi kɔ ni ya!» ⁷² Lɛɛ, ká zaɗɛ ku hoɔy, tuo ka-káa faa ɓal ba siɗike. Lɛɛ, Piyɛr ker se tul ɓay ká Zezu ɓaa ha ni pola mii: «Pola rɔɔ ɓay haŋa tuo ka-káa ba siɗi ɛ, mù máy ɓay ká tul-i faa ɓal ba say mii, mù kɔ mi ya na.» Báyyi ɛ, ka t̄ji ɓáy rɛw ɓɔɗɔk ɓɔɗɔk.

15

Zezu kaw pol Pilad

(*Mat 27.1-2,11-14; Luk 23.1-5; Zaa 18.28-38*)

¹ Báyyi tiɓie piɛɗ hoɔy, *ŋɛɛnzɔɓ fe poyri ɓáy ŋɛɛɛ Zibri ɓáy *nzoɓ fére nzoɓri bol kusolri, rɔɔ ɓáy kuɗu nzoɓ kúnj sal ɓay luye ká luo Zibri bele na, i mbu k̄i ɓay mbika nzaa-ri ɓay ɗáa fe zinj Zezu. Báyyi ɛ, i ha ri mgba ni í siŋ ni í séke ni ha Pilad. ² Ro, Pilad vbi Zezu mii: «Bo k̄i ze, mù ɓa mbay Zibri kélɛ?» Lɛɛ, Zezu ȳjɛra ɓáy ɓay ha ni mii: «Be k̄i ze mù ɓaa ku.» ³ Falɛ ɛ, ŋɛɛnzɔɓ fe poyri ɗaa ɓayri ŋḡi ɓamba zuɔ tul-e. ⁴ Báyyi ɛ, Pilad ȳji a vbi ni ɓay rɔɓay mii: «Mù ti ȳjɛra ɓáy ɓay ya ɛ? Bayri riw bele ká i ɗaa ɓo tul-a key na waa, mù la-laa k̄i zu ɛ?» ⁵ Lɛɛ, ka ȳjɛra ɓáy ɓay mbiw ha ni ya, ha ɓayke ku na tuku Pilad ha ni kaw yer.

I kuj ɓay huɗ ɓo tul Zezu

(*Mat 27.15-26; Luk 23.13-25; Zaa 18.39-19.16*)

⁶ Ká ðil mbiimbamri mbijw mbijw riw bele na, zadka *nam suoriya tii saa ðil koy vi báyii le, ruo nzoðri vaa vbi Pilad ha ni tina nzoð mbijw ká hul sal ha ri. ⁷ A le, sewke ku na, nzoð mbijw riŋ-ε ða Barabas naa hul sal báy nzoðri ká i tii ká tul nzoð rewpuori, a í i nzoð mbijw. ⁸ Báyii le, ruo nzoðri se luo Pilad, a í tii saw vbika ni ferí ká'a ðaa ðanɣuo ha ri na. ⁹ LEE, Pilad yijra báy ðay ha ri mii: «Waa, ì hii ðay haŋa mì tina Zezu, mbay ðaarì Zifri na ha rì le?» ¹⁰ Ka vbi ri munu, ðay jì le, ka ko ndaw, ða fe ðaa sere ze *ngereenzoð fe poyri pɔŋke Zezu nduo nduo-ε. ¹¹ Báyii le, ngereenzoð fe poyri na, i suru tigbaa ruo nzoðri ðay haŋa ri koð Pilad ha ni ka tina Barabas ze ka ha ðari. ¹² LEE, Pilad mbi ðay a vbi ruo nzoðri ða kì mii: «Waa, ha jì ze ì hii ðay haŋa mì ðaa zìŋ nzoð ká ì ði ni ða mbay Zifri na le?» ¹³ Báyii le, i ðaa fe báy nzaa-ri ða kì gɔm í ðaa mii: «Ber ni ðo tul puu say hud!» ¹⁴ LEE, Pilad vbi ri mii: «A ku waa, kaaya jì roo ka ðaa le?» Báyii le, i guu fe báy nzaa-ri gürum mgba mgba ða siya mii: «Ber ni ðo tul puu say hud!» ¹⁵ Munu ká Pilad hii ðay ðaa fe ha sùo ruo nzoðri rii ri na, ka tina Barabas ha ri, a ha nzoð yum ðeri nda Zezu báy ndoy doŋ rað rað. Fale ku ndaw roo, a poŋ ni ha ri vaa ðer ni ðo tul puu say hud báy.

Nzoð yumri siε Zezu

(Mat 27.27-31; Zqa 19.2-3)

¹⁶ Nzoð yumri na i séke báy Zezu ká ðil boro mbay nzoð réke tul puo na, a í ði kuðu nzoð yumri riw bele na mbu kì zìŋ ri ká ði. ¹⁷ I nduo ni maagari mbay ká sù hola hola. I kaŋ ngatukru ða taguða mbay roo í mbi guða tul-e. ¹⁸ Fale ku roo i tii saw hii soko ha ni mii: «Soko woo, mbay Zifri!» ¹⁹ Ro í zoð tul-e báy ngasikri rað rað, í sa-sami toð toð zuo nun-ε; í huku siri ká pol-e, í ðiŋ tul-ri munu ká i káwke pol mbay. ²⁰ Zadka i siε ni kpuru maa

ri na báyii ɛ, i naa maagari mbay ká s̄i hola hola na, í ȳi í nduo ni gari ɓeri ndaw rɔɔ, í t̄iike ni ɓa nzaa zaɗ ɓay ɓér ni ɗo tul puu say huɗ.

I ɓer Zezu ɗo tul puu say huɗ

(Mat 27.32-44; Luk 23.26-43; Zga 19.17-27)

²¹ Nzob̄ mb̄iw, puo ɓe ɗo Sirɛn, riŋ-ɛ ɓa Simɔn, ka ɓa ɓaa Alezandere ɓáy Rufusi, uru saa puo ɓisuy a ɗo kali ɓáy faa na ku. Báyii ɛ, nzob̄ yumri mgba ni í haa ni yaa puu say huɗ Zezu na a sob̄. ²² ɛɛ, i séke ni ɓa zaɗ ká riŋ-ɛ ɓa Gɔlgota, m̄arake ɛ ɓaa mii, zaɗ tunɓuo tul. ²³ Ká zaɗɛ ku na, i hii ɓay haŋa ni him ká i zukri ɓáy fe zónke ká i ɗi ɓa mir na ha ni nzɔ. Roo ɛ, ka nzɔ ya. ²⁴ Falɛ ku ɛ, i ɓer ni ɗo tul puu say huɗ, a í leke k̄i gari ɓeri í ɗaa d̄i d̄i ɓay kóko fe ká nzob̄ ha ha a z̄iŋ.

²⁵ Saw síe ká i ɓérke ni ɗo tul puu say huɗ na, maa ɓáy síe ká uru nd̄i ɓa siya. ²⁶ Mbede huɗ ká i ɓer ɗo tul-e na, kiɛ nzob̄ri ɓay huɗ ká i ɗaa ɓo tul-e. Mbedeke ku na ɓaa mii: «Mbay Zibri.» ²⁷ I ɓer dombirimri siɗi ɗo tul puu say huɗri ndaw ká lakun Zezu. Nzob̄ mbini ɗo tul puu say huɗ k̄i ká tunduo hoɗo ɓe, a nzob̄ mb̄iɛ laa ɛ, ɗo tul puu say huɗ k̄i ká tunduo gel ɓe. ²⁸ [ɓe munu rɔɔ, ɓay ká ɗo ɓil mbede ŋɛɛwuru na, ka ɗo munu ɓáy zaɗɛ. ɓayke ɓaa mii: «Nzob̄ri k̄i ni ɗo sakra dombirimri.»] ²⁹ Nzob̄ri ká i kal ká zaɗɛ ku na, i raɗ ni í téke tul-ri ɓoko ɓoko í ɓaa mii: «Hɛɛ! ɓo ká mù hii gbúr *hul k̄ani ŋɛɛwuru, a nam say hoy ɛ, mù mbúo k̄i ɗo zaɗɛ na, ³⁰ mu yaa s̄uo-ɔ ɓo k̄i, a mú ɗi saa tul puu say huɗ na ku ha ɓuru ko!» ³¹ ŋɛɛnzob̄ fe poyri ɓáy *nzob̄ fére nzob̄ri bol kusolri, i siɛ ni faa mb̄iw munu na ndaw ká sakra k̄i mii: «Ka yaa nzob̄ haŋri, roo ɛ, ka maa ɓay yaŋa s̄uo-ɛ ɓe k̄i ya! ³² Ndad̄ ɓay haŋa ɓe *Krisi, mbay *Izarayɛl na, ka ɗi saa tul puu say huɗ na timbedɛ key

hà ßuru kɔ! Zadzka ßuru kɔ ro ɛ, ße rɔɔ ßuru dɔ́a law ßuru ßo tul-e ßáy!» A nzɔbri ká i ßer ri dɔ tul puu say huɔf ká lakun Zezu na, i raɔf ni ndaw.

Huɔf Zezu

(Mat 27.45-56; Luk 23.44-49; Zqa 19.28-30)

³³ Báy síe ká dɔ law tul na, fe guɔa nun síe hà zadf dɔ gbukru kpuru maa ßáy síe ká fɛɛ sùo-ɛ. ³⁴ Síe ká fɛɛ sùo-ɛ na báyji ɛ, Zezu ßaa ßay ßáy bawda kusol-e ßeleŋ mii: «Eloy, Eloy, lama sabatani!» Báy nzaa ßay naari ɛ, ßaa mii: «Ŋɛɛwuru ßi! Ŋɛɛwuru ßi! Bay ji ndaw rɔɔ mù pɔŋ mì ɛ?» ³⁵ Nzɔb hãɛri ká i dɔ zadɛ ká i laa kusol-e ká mgba ßeleŋ na i ßaa mii: «Ì laa! Ka dɛ *Eli!» ³⁶ Báyji ɛ, nzɔb mbjw ká sakra ßari ku dɔu a vã dɔŋ mbii fe sũuke zuɔ vay gari ká nzɔ mbii nzɔ, a siŋ dɔ nzaa ŋgasikri, rɔɔ a zuɔa hà Zezu ßay haŋa ni ka nzɔ a ßaa mii: «Ì giyaŋ náa kóri! Waa, Eli na a ví dɛra ni saa tul puu say huɔf na ɛ?» ³⁷ Báyji ɛ, Zezu dɔa fe ßeleŋ, ɛ, law-ɛ ví tuo.

³⁸ Be nu ku ɛ, gari ká kúŋ ßil *hul kãni Ŋɛɛwuru na saka tãr saa siya kpuru mgba siri gbaa. ³⁹ Zadzka ŋɛɛnzɔb yum ká dɔ pol Zezu ká'a kɔɔ ni na kɔ kiri huɔf ká Zezu hu na báyji ɛ, ka ßaa mii: «Ledban key na ßa Vu Ŋɛɛwuru ßa tusue kji!»

⁴⁰ Mãy hãɛri i dɔ zadɛ ku ndaw, i dɔ dɛ dɛ í kɔ feri ká kal na dɛke. Ká sakra ßari ku na, Mari ká puo ße dɔ Madala ndaw, Mari máa Zoze ßáy Zak ká ßa led kuban ndaw, rɔɔ Salome ndaw pi. ⁴¹ Bari na ze i se fal Zezu í dɔa pedf hà ni ßáy namri ká'a dɔke kuɔu zadf ká Galele na. Mãy kiri ŋgi-ŋgii ká i uru saa Galele í se ziŋ Zezu kpuru se ŋɛɛpuo Zuruzalem na, i dɔ zadɛ ku ndaw.

I dɔa Zezu ßo luɔ huɔf

(Mat 27.57-61; Luk 23.50-56; Zqa 19.38-42)

⁴² Nam ká Zezu hu na ɓa nam ká ɗo pol *nam mgbaka taram Zibri, ká i lēkeke fe sum ɓay tul namke na. Munu ká zaɗ ɓa lów ro na báyii ɓe, ⁴³ Zezeɓ ká puo ɓe ɗo Arimate na vi. ɓe na ka ɓa ŋɛɛ Zibri ká ɓil kuɗu nzoɓ kún sal ɓay luye, ká i h̄ɛ ni ɓamba. ɓe kara ka giyaŋ nam ká ŋɛɛwuru a ví réke mbay ká tusiri key na nzokɗo. Báyii ɓe, ka mɓa sùo-ɛ ŋɔ-ŋɔŋ ɓa wara nzoɓ, a se luɔ Pilad a vbi ni huɗ Zezu ɓay vóro. ⁴⁴ Zaɗka Pilad laa mii, Zezu hu-hu na báyii ɓe, tuku ni, ze a ɗi ŋɛɛenzoɓ yum a vbi ni mii: «Zezu na hu bole ɗi ɗi ro ɓe?» ⁴⁵ Zaɗka'a laa ɓay ká nzaa ŋɛɛenzoɓ yum ká ɓaa h̄a ni mii, Zezu hu ro na báyii ɓe, ka pɔŋ faa h̄a Zezeɓ mbi huɗ na. ⁴⁶ Báyii ɓe, Zezeɓ se a v̄a hie gari pie ká ndaɗ ɓamba a víke a ɗira huɗ Zezu saa tul puu say huɗ a k̄arike ni. Faɓe ku ɓe, ka mbi a v̄a ɗaa ɓo huo tisaw ká i kɛɛɛ ɓa luɔ huɗ ɓa táw, rɔɔ a ha ri giri bawda maa tisaw, a m̄iike diɓ ɗo ɗi. ⁴⁷ ɓe, Mari ká puo ɓe ɗo Madala ɓáy Mari máa Zoze na, i kɔ zaɗ ká i ɗaa huɗ Zezu na ɓo ɗi.

16

Zezu t̄ji saa luɔ huɗ

(Mat 28.1-8; Luk 24.1-12; Zga 20.1-10)

¹ Zaɗka *nam mgbaka taram Zibri kal na báyii ɓe, Mari ká puo ɓe ɗo Madala, ɓáy Mari máa Zak, rɔɔ ɓáy Salome ndaw na, i se í v̄a hie numri ká ɓaɛ f̄u b̄ȳ b̄ȳ ɓay séke ɓay ɗáa zuɔ tul huɗ Zezu. ² Tiɓie ká síe dimasi ká síe t̄ji mbuu na báyii ɓe, máyri na i se ɓa tupal, ³ ɓe, i ɓaa ɓay ká sakra k̄i mii: «A w̄a, a ve ze a giri maa tisaw ká mbii nzaa huo na ɓa zaɗ k̄i a pɔŋ faa h̄a naari ɓe?» ⁴ Zaɗka i mbi nun-ri í kɔ-kóm ɓa ɓaɗi na báyii ɓe, i kɔ bawda maa tisaw na giri ɓo fi mb̄iw ro. ⁵ Báyii ɓe, i se í r̄i luɔ huɗ na, ɓe, i kɔ leɗ kuban mb̄iw ká nduo maagari ɓa pie kaw fi hoɗo. ɓe, h̄ɛ ɗaa ri ŋḡi ɓamba. ⁶ Báyii ɓe, leɗ kuban

na ɓaa ha ri mii: «l̄ h̄ɛ ya! l̄ nzaa Zezu ká Nazareɗ, ɓe ká i ɓer ni ɗo tul puu say huɗ. Ka t̄ji saa luɔ huɗ a kaw ɓáy kumnun; ka ti zaɗ ni ya. l̄ kɔ-kóm í kɔ zaɗ ká i ɗaa ni ɓo ɗi na ze ɗo key. ⁷ l̄ se ɓo í v̄aa ɓaa h̄a Piyer ɓáy leɗ nduoɓal Zezu h̄awri mii, ka se ɓay v̄aa giyaŋ rì ká kuɗu zaɗ ká Galele. ʼBe ze ɓa zaɗ ká l̄ kókɔ ni ká ɗi munu káʼa ɓaa ha rì pola na!»

⁸ Báyyi ɛ, máyri na i t̄ji saa luɔ huɗ na, í ɗuu ɗi ɗi ɓáy tupal na, ɓay yi ɛ, h̄ɛ ɗaa ri ŋgii ɓamba a í tɔ ɗek ɗek. H̄ɛ ká ɗaa ri na ha ri ɓaa ɓayke h̄a nzof mbijw ya.

Zezu ziŋ Mari ká Madala

(Mat 28.9-10; Zaa 20.11-18)

⁹ [Fale ká Zezu t̄ji saa luɔ huɗ ɓa tibie piɗɗ ká síe dimasi na báyyi ɛ, ka t̄ji tul Mari ká Madala pola, ɓe káʼa nii temndayari tɔnɔ say ká tul-e. ¹⁰ Mari na se a k̄ji ɓayke na h̄a ɓari ká i ɗo ziŋ ni ká í ɗaa síe í kaw ɓáy r̄ew. ¹¹ ɛɛ, zaɗka i laa ɓayke káʼa ɓaa mii, Zezu kaw ɓáy kumnun ká ɓeri kɔ ni ɓáy nun ɓeri na báyyi ɛ, i ɗaa law-ri ɓo tul ɓay ɓe na ya.

Zezu ziŋ leɗ nduoɓal-eri ká tul-ri siɗi

(Luk 24.13-35)

¹² Fale ku ɛ, Zezu kiɛ sùo-ɛ ɓáy faa k̄i ɓoɗ, a t̄ji tul leɗ nduoɓal-eri ká tul-ri siɗi ká i ɗo séke ɓa vu puo ká ɓisuy. ¹³ Bari na, i ȳii í k̄ji ɓayke h̄a leɗ nduoɓal-ɛ h̄awri. ɛɛ, i ɗaa law-ri ɓo tul ɓay ɓari na ya ndaw.

Zezu ziŋ leɗ nduoɓal-eri ká tul-ri duɔ fale mbijw

(Mat 28.16-20; Luk 24.36-49; Zaa 20.19-23; Peɗ 1.6-8)

¹⁴ Fale ku báyyi ɛ, Zezu t̄ji tul leɗ nduoɓal-eri ká duɔ fale mbijw ká i kaw nzaa tutakra ɓay suŋa fe. Ka uru ziŋ ri ɓay law-ri ká i ɗaa ɓo tul-e ya ndaw, ɓay law-ri ká ŋgoŋ ká í ɗo tul ɓay ɓaa ɓari ká mii, ɓari kɔ ni ɓáy kumnun

ro na ya ndaw pi. ¹⁵ Báyji lɛ, ka ɖaa ha ri mii: «ì se ɖáy zafri riw bele ká tusiri key, í ka-káa ʔay Kere ha nzobri riw bele. ¹⁶ Nzoɖ ká ɖaa law-ɛ ɖo tul-i, a ɖaa tul-e nduo mbii lɛ, ɲgɛɛwuru a yaɲa ni. A nzoɖ ká ɖaa law-ɛ ɖo tul-i ya laa lɛ, ɲgɛɛwuru a ɖáa ɖay ɖo tul-e. ¹⁷ Lɛɛ, ɖari ká i ɖaa law-ri ɖo tul-i na, fe saɲri ká i ɖáa ha nzobri kɔ na ze ɖo key: i ní temndayari ɖáy riɲ-i ndaw; i ɖáa nzaa fieri ndaw. ¹⁸ Zafka i mgba soɔ ɖáy nduo-ri, mase i nzo saɲpuu huɖ kara, feke ti ɖáa ri seke mbij ya; i ɖáa nduo-ri ɖo tul nzoɖ suosɛmri, lɛ, i vaa ɖáy kere kiyaw kiyaw ndaw.»

Zezu se ɖa nulue
(Luk 24.50-53; Peɖ 1.9-11)

¹⁹ Faɛ ká ɲgɛɛmbay Zezu ɖaa ɖay munu ha ri na báyji lɛ, ɲgɛɛwuru naa ni se nulue a ha ni kaw tunduo hoɖo ɖe. ²⁰ Lɛɛ, leɖ nduobal-ɛri se í ka-káa ʔay Kere ɖáy zafri riw bele. ɲgɛɛmbay saɖ ziɲ ri ɖáy peɖri ká i ɖaa. ʔáy faa fe ɖáa saɲri na, nzobri kɔ mii, ɖay ɖari na ɖa tusue ki.]

Mbede sáka kuni fie
New Testament in Kuo

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Kuo)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 Jun 2022 from source files dated 28 May 2022

1bae8b8b-6141-55e9-b352-adf7a01da5f4